THE BRITISH SCHOOL AT ROME

From the Library of
SYDNEY J. A. CHURCHILL, M.V.O.

Presented by his family, June 1924

Indice degli Opuscoli compresi in questo Volume

1° Jablonski, De Memnone Graecor. et Aegyptior. huiusque statua, Syntagmata III. =

2° Xaverii Matthaei, Per saturam exercitationes. Exercitatio 1ª De voce Tityrus 2ª De ficu Ruminali, Ara et Ara Maxima —

3° Chattingii, Ad Runographiam Scandinavicae accessiones novae —

4° Apollonii Rhodii, Argonauticon lib. II, latino carmine redditus. —

5° Coppolinii, Exercitationes miscellaneae.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Getty Research Institute

https://archive.org/details/pauliernestiiabl00jabl_0

PAVLI ERNESTI IABLONSKI, DE MEMNONE GRAECORVM, ET AEGYPTIORVM, HVIVSQVE CELEBERRIMA IN THEBAIDE STATVA SYNTAGMATA III.

CVM FIGVRIS AENEIS.

Francofurti ad Viadrum.

IMPENSIS IOANNIS CHRISTIANI KLEYB.

MDCCLIII.

ILLVSTRI ET CELEBERRIMO

VIRO

FRIDERICO OTTONI MENCKENIO,

PHILOS. ET IVRIS V. DOCTORI,

POTENTISSIMO SARMATARVM REGI ET PRINCIPI ELECTORI SAXONIAE, A CONSILIIS AVLICIS, VRBIS LIPSIENSIS SENATORI AMPLISSIMO, SOCIETATI SCIENTIARVM REGIAE BEROLINENSI ADSCRIPTO

FAVTORI DE SE OPTIME MERITO PACEM ET SALVTEM A DOMINO PRECATVR

PAVLVS ERNESTVS IABLONSKI.

Non ignoras, Vir Illuſtris, me anno ſuperiori, graviſſimas ob rationes, chartarum mearum, ad res veteris Aegypti Sacras et ciuiles ſpectantium, quas ab annis quadraginta et amplius, horis quibusdam ſubceſiuis, in vſum meum congeſſeram, iacturam ſponte et vltro feciſſe. TVA enim a multis annis cognita mihi beneuolentia et amicitia effecit, vt hoc omne, quicquid eſt, in ſinum TVVM effuderim. Vnicam tamen hancce, ex illo naufragio tabulam ſervaui, eo quod iuris mei non eſſet;

verum TIBI omnino deberetur. TIBI igitur eam offero, etenim TVA eſt, non mea. TV enim, vt operam hanc in me ſuſciperem, ante plures annos, neque ſemel, me hortatus es. TV vt ea commode, et vberiori cum fructu defungi poſſem, pretioſum, et rarum in noſtris hiſce oris, POCOCKII Opus, ſumtibus TVIS ex Anglia aduehi curaſti, eiusque vſuram, per temporis idonei et bene longi interuallum, perbeneuole mihi indulſiſti. TV denique, vt iſtud meum Schediasma, lucem nunc viderit, auctor, ſuaſor, et

Pro-

Promotor extitiſti. Taceo tot alia impenſi fauoris et affectus, quae in me extare voluiſti, documenta, etſi nulla vnquam aetas ea in pectore meo obliteratura ſit. Experientia namque magiſtra ſatis intellexi, commemorationem TVORVM beneficiorum, praeſertim publicam, haudquaquam auditu TIBI iucundam; ſed moleſtam potius eſſe, importunamque videri. Non poſſum tamen, quin etiam hic, pro illis omnibus, TIBI me vehementer obſtrictum eſſe profitear, gratiasque agam debitas ac maximas, quas alte animo meo infixas, re ipſa habere

non

non deſinam, donec ſpiritus meos artus reget. TE vero Vir Illuſtris, eruditae noſtrae Germaniae et Lipſiae TVAE, decus inſigne, Deus O. M. diu ſoſpitet ac conſeruet, vt Rempublicam literariam, quae inclyto nomini MENCKENIANO, a tam longo tempore tantum debet, ſicuti hactenus feciſti, ornare porro, nouisque ſemper et deſideratiſſimis TVIS muneribus locupletare poſſis. Dabam Francofurti ad Viadrum D. XVI. April. MDCCLIII.

PRAE-

PRAEFATIO
AD LECTOREM.

Non opus eſt, B. L. vt argumentum, cui in hoc Commentario illuſtrando operam dedi, multis et prolixe Tibi commendem. Quis enim eſt, ſtudiis hiſtoriae antiquae, omnisque humanitatis paulo diligentius imbutus, quem fugere poſſit, quam celebris, quantoque in pretio apud veteres fuerit Memnonis ſtatua Thebaea, Statua, quam Cambyſes, ferox Perſarum rex, ante annos bis mille circiter et trecentos, mutilari iuſſit, et quae ab illo tempore, ad noſtram vsque aetatem, in eodem fere ſtatu permanſit. Quod vbi cogitationibus voluo, riteque perpendo, non poſſum non ita iudicare, inter Statuas celebres omnes, quarum apud veteres aliqua mentio occurrit, quarumque ad hoc noſtrum aeuum aliquid ſuperſtes remanſit, non inueniri aliam, quae Coloſſi Memnonii aetatem attingat, nedum ſuperet. Eſt profecto et antiquiſſimum, et pretioſiſſimum artis veterum Aegyptiorum, aut potius veterum in vniuerſum, Monumentum. Magna certe iam ante Cambyſae tempora, extitit Coloſſi huius gloria, quod

teſtimonia Scriptorum fide dignorum, in Commentario noſtro adducta, ſatis euincunt, etſi ille gentibus exteris, nondum ita tum innotuiſſet. Verum enim vero, quot non, ab Auguſti Imperatoris aetate, et poſt auſpicatam Euangelii Sanctiſſimi per totum orbem annuntiationem ac propagationem, reperiuntur hiſtorici, omniſque generis Scriptores optimi, qui laudes ſaxeae huius effigiei celebrarunt, et quaſi certatim ad Poſteros transmiſerunt. Mirum itaque videri nemini debet, fuiſſe poſt inſtauratas in Europa noſtra feliciter literas ſemper, qui in polienda et illuſtranda hiſtoria Memnonis, eiusque celeberrimae Statuae, operam ponerent laudabilem et diligentem. Contulerunt ad eam ſymbolas ſuas, gallici Operum Philoſtrati interpretes et Commentatores, BLASIVS VIGENERIVS, et ARTVS THOMAS EMBRYACVS. Plura dedit vir antiquitatis graecae, ſi quisquam alius, peritiſſimus, GASPAR BACHETVS MEZIRIACVS, in doctiſſimis obſeruationibus ad Ouidii Heroides, gallico pariter idiomate vulgatis. At, vt alios iam taceam, reliquorum fere diligentiam in hoc argumento vicit vir ſummus, IOHANNES MARSHAMVS, in notiſſimo eruditis *Canone Chronico.* Video etiam, VRBANI GODOF. SIBERI, viri quondam clariſſimi Diſſertationem *de Statua Memnonis*, Snebergae A. 1699. editam, nonnunquam commemorari; ſed eam etſi ſtudioſe quaeſitam, videre hucusque non contigit. Harum tamen omnium, et ſi qui praeterea ſunt alii, diligens laudabilisque labor, me in eodem Stadio currentem, retinere non potuit, cum perſpicerem, quantum viri egregii, ſpicilegium aliis reliquerint, praeſertim poſtquam *Deſcriptio Aegypti*, veteris et hodiernae, praeſtantiſſimi POCOCKII lucem vidit, ex qua praecipuum argumento huic conciliari poteſt debetque decus et ornamentum. Si ingenio meo et inſtinctui obſecundaſſem, contentus fuiſſem ornandis Syntagmatibus duobus poſtremis, *de Memnone* ſcilicet *Aegyptio*, *eiusque celebrata valde Statua*,

Statua, quae vberiorem lucem etiamnum deſiderare mihi ſemper viſae ſunt. At enim, cum Scriptores tantum non omnes, ſiue ſint antiqui, ſiue recentiores, Memnonem vtrumque, Graecum et Aegyptium, continuo inter ſe confundere ſoleant, cumque inſuper in fabulis Graecorum, quas de Memnone ſuo excogitarunt, multa inueniantur, quae ex traditionibus Sacerdotum Aegyptiorum de Statua Amenophis Thebaei deriuata fuiſſe arbitror, facile animaduerti, me res Memnonis Aegyptii accurate et perſpicue explicare haud quaquam poſſe, niſi Memnonem Aegyptiorum, ſiue Amenophin, a Memnone Graecorum ſollicite diſtinguerem, et res vtriusque, vti a veteribus referuntur, ſeorſim exponerem. Id igitur tria Syntagmata, quae Tibi nunc offeruntur, B. L. peperit, et exercendae Tuae, in legendo, ſi ita vis, patientiae, ampliorem ſubminiſtrauit materiam.

Quae Synt. III. cap. III. et IV. de Statua Memnonis Aegyptii, et miraculo vocis ab ea edi ſolitae ſcripſi, priusquam ad Typographum Lipſienſem mitterentur, communicanda eſſe duxi cum venerabili Academiae noſtrae Seniore, NICOLAO WESTERMANNO, quem multiplex excellentis doctrinae copia, a multis annis mihi valde carum, ac ſimilium et pene eorundem Studiorum iucunda cultura, peramicum et coniunctiſſimum reddidit. Nam quia in illis capitibus, plurimas ex POCOCKIO Inſcriptiones, graecas et latinas, nonnullas etiam verſibus conceptas, deſcripſeram, reſcire ex eo cupiebam, et quaenam eſſet de his ipſius ſententia, et numquid meas de iisdem coniecturas, calculo ſuo comprobaret. Reſcripſit illico nonnulla vir humaniſſimus, quorum etiam p 91. et 92. ſed tacito auctoris nomine, quod volebat, mentionem feci. Poſtea vero quam ſchedae meae ad Typographum transmiſſae iam dudum eſſent, Vir idem celeberrimus, in Programmate, quo ad audiendam Orationem ſolennem, more ſolito quot-

annis D. XVII. Februar. habendam, hoc anno Ciues Academiae noſtrae inuitauit, de vno et altero horum Epigrammatum, quaedam diſſeruit, quae hic omittere non licet. Et ibi quidem primo Epigramma illud latinum tangit, quod in Synt. III. p. 84. 85. legitur. De quo iſta obſeruat: "Praeter Ora-"tores etiam impoſtorum erat, hac ratione improuidis homi-"nibus fucum et nebulas vendere, vt vel ex Statua Memno-"nis apparet, cuius effigiem nuper Pocockius curioſiſſimus in-"ter Britannos nobis exſcriptam dedit, quaeque Lipſiae, vt "audio, recuditur, nec ſine doctiſſimo Commentario Iablons-"kii noſtri: cuius Latinas Inſcriptiones quasdam, quum mihi "pro Studio quo me ornat, beneuole communicaſſet, vidi Sta-"tim in Inſcriptione Petronii, Praefecti Aegypti, vt idem ſci-"te emendat, in pentametro, qui ibidem pro clauſula additus "eſt, VOX AVDITA MIHI EST PERBENE MEMNONIA. "Nam *per* ibi obliteratum vetuſtate eſſe, ſiue adſcriptum eſſet "totidem literis, ſiue in literae B aliquo tractu, marmorarii ſolo "compendio deſignatum, ex conſpectu tabulae patebit, quod "ego per coniecturam tantum ſuſpicabar. Quum enim Petro-"nius ibi Memnonem loquentem induxiſſet, quaſi ad dormito-"res et ignauos, qui lectulum aegre relinquerent mane ſurgen-"te Aurora, quid ſibi eueniat, quotiescunque primam vel ſe-"cundam horam ortus ſui ſideris, nempe toto Oceano tum "plenum diem nitere, lectori ſuo perſuadere vult, ſibi hoc ex-"auditum eſſe non languido et fallenti ſono, ſed *perbene*: ex "quo concludimus, non eodem modo ab omnibus, ſed ab "aliis aliter et diſtinctius vocem Memnonis auditam, quae-"cunque fabrica doli vel magicae Theurgiae interuenerit ſacri-"ficulorum calliditate et artificio, vel in auribus hominum, "vel intra Statuae Structuram, quum piae fraudes paſſim in ta-"libus et licentiam ſibi ſumſerint et aliis fecerint. Quid vocis "autem iſtud eſſet, poſt id aetatis nunc detegere velle, teme-

ritatis

"ritatis foret. Pythagoras ac Socrates talia libenter ad "Daemones deferebant, quod prior etiam de tinnitu au-"rium ſanciebat, teſte Aeliano Var. hiſt. IV. 17." Mox vero vir ille doctiſſimus ad illuſtrandam aliam Inſcriptionem graecam, Iambicis verſibus conſtantem, pergit. Nam poſtquam de voce *ὅσιος*, cui vocem germanicam *Wiſe*, quae nunc *Weiſe* effertur, reſpondere cenſet, peracute diſſeruiſſet, haec continuo addit: "Et iſtud *ὅσιον* vel "*ὁσίαν* nunc libentius eligerem admitteremque pro eo "quod initio malueram *ἄϊστον*, in carmine graeco ΑΥΔΗϹ "ΤΟ ΠΡΟϹΘΕΝ Statuae Memnoniae, licet clariſſimus "interpres eiusdem ΑΙϹΙΟΝ praeoptaret prae *τῷ ἄϊστον*, et "veſtigia veteris ſcripturae ipſi potius quam mihi addice-"rent: quoniam niſi aliud nomen coniungatur cum *τῷ* "*φθέγματα*, interpoſitum *καὶ* frigide inſertum videri poteſt: "et Aegyptiorum vel Alexandrina pronuntiatio iſtius vo-"cis (*ὅσιος*) videtur mihi voci germanicae *Wiſe*, pro quo "hodie *Weiſe* dicimus, iam tum accommodaſſe aliquid in "vocalibus, quas metatheſi variaſſe dixi, licet parui mo-"menti videatur iſta diſſenſio. Ego autem libenter etiam "melodiam vocis ad conſultorum aures dimanaſſe credide-"rim, hoc eſt, non ſimplicem ſonum, ſed compoſitum, "vt melodia ſimul et mens oraculi dici poſſit, cuius in-"tellectum ſecum communicatum iactat auctor Inſcriptionis "a Natura *δημιουργῷ τῶν ὅλων*."

Vt autem B. L. haec tanto melius intelligat, paucis monendum eſſe duxi, in Epigrammate graeco, de quo diſſeritur, quodque in Commentario noſtro p. 91. edidimus, verſum quartum, a POCOCKIO, vti illum in Statua Memnonia legendo aſſequi potuit, hoc modo fuiſſe deſcriptum:

 AICOH

ΑΙϹΟΗ ΙΝΑΡΑΤω ΝΟω ΚΑΙ ΡΘΕΓϹΜΑΤΑ

Quae ſic non incommode legi poſſe autumabam.

ΑΙϹΙΟΝ . ΙΝΑ ΚΑΤΝΟΩ ΚΑΙ ΦΘΕΓΜΑΤΑ.

Ad hanc enim lectionem veſtigia Scripturae, in Statua hodie extantis, et in Apographo Pocockiano reperiundae, manu me veluti ducebant. Vir autem eruditiſſimus malebat initio legere ΑΙϹΤΟΝ, et poſtea ΟϹΙΟΝ, vel ΟϹΙΑΝ, docte profecto et ingenioſe. Verum hanc in rem tota viri celeberrimi obſeruatio de vſu vocis ὅσιος, quam Programma lectu inprimis dignum complectitur, legenda et curate perpendenda erit. Recte vero idem obſeruauit, particulam καὶ in verſu illo frigide inſertam videri. Eodem modo ego quoque iudicaueram, ideoque alias verſum huncce legendi vias et rationes propoſueram. At vbi omnia ſeria tandem et vltima aeſtimatione expendenda mihi erant, atque cum veſtigiis ſcripturae veteris, vti eam POCOCKIVS conſeruauit, curate conferenda, in ea quam Commentarius exhibet, lectione, mihi acquieſcendum eſſe exiſtimaui. Iudicet ea de re doctus et cordatus lector pro lubitu. Id tantum addo, Epigrammata in Statua Memnonis legenda, mihi quidem videri non ſemper ſummos in re poëtica prodere artifices et magiſtros.

In Commentario meo * ſubinde mentionem inieci *La Crozianorum*, eorumque edendorum Lectori ſpem feci. Haec ſuperiori aeſtate ſcripſeram; verum ſuperuenere mox quaedam, quae me, vt conſilium hoc, aut plane abiicerem, aut in aliud ſaltem tempus differrem, non inuitum adegerunt. Quoniam vero omnia, quae a manu incomparabilis La Crozii profecta ſunt, nomenque eius praeferunt,

* v. g. p. 39. et p. 100 in notis.

runt, in magna apud eruditos ſunt exiſtimatione, deſideriumque non leue excitare ſolent, operae pretium me facturum ſperaui, ſi, quomodo *Miſcellanea* haec *La Croziana* comparata ſint, breuibus expoſuero. Non moris erat beato illi viro, de vno aliquo argumento, multa operoſe congerere, et in vnum compingere, ad eum nempe modum, quo eruditi noſtri ſaepe Collectanea ſua Miſcellanea conficere ſolent. Ego certe, quo per longam annorum triginta ſeriem, valde familiariter vſus eſt, nunquam in Muſeo eius, huius generis quidquam vidi: neque etiam poſt mortem eius, haeredes tale quid repererunt. Tantum memoriae ſuae, tenaci ſane confidebat. Vt tamen illam aliqua ſubleuaret, ex Scriptoribus, quos attentione ſingulari, a capite ad calcem perlegebat, ea quae in rem ſuam facere exiſtimabat, nullo alio, quam lectionis ordine ſeruato, prout ſe illi offerebant, paucis verbis notare conſueuerat, nonnunquam etiam de rebus obſeruatis iudicio ſuo adſcripto, quamuis rarius. Eiusdem generis ſunt *La Croziana*, quorum editionem pollicitus ſum. Continent Excerpta ex Scriptoribus plurimis, vetuſtis plerumque, aut medii aeui, *Herodoto*, *Diodoro*, *Pauſania*, *Plutarcho*, *Athanaſio*, *Euſebio*, *Theodoreto*, *Syneſio*, et ſimilibus aliis. Miſcellanea iſthaec plerumque parum copioſa, Vir quondam illuſtris, CAROLVS STEPHANVS IORDANVS, Bibliothecae La Crozianae totius et ex aſſe haeres, per ampliſſimum IO. LVDOVICVM VHLIVM, nunc Vniuerſitatis noſtrae ICTum multo celeberrimum, cuius opera, eruditis ſatis nota et perchara, in edendo *Theſauro Epiſtolico La Croziano*, aliisque eiusdem pretii Scriptis, vſus iam erat, ante annos decem, communicari mecum eo voluit, vt diſpicerem, num quem ad contexendam aliquam *La Crozianorum* farraginem vſum praeſtare poſſent. Volebat

inſuper,

inſuper, vir ipſe illuſtris, ea quae La Crozius ad margines librorum Bibliothecae ſuae plurimorum, et nonnunquam ſatis largiter, alleuerat, cura ſollicita deſcribere, vt cum meis *La Crozianis* ſociata, iuſtum volumen conficere posſent. At enim egregium huncce viri illuſtris conatum, non ſine magno Reipublicae literariae damno, languor primo corporis valde triſtis, ac deinde mors praematura, intercepit. Quod vero ad *La Croziana* curae meae credita attinet, cum ea oculo tantum fugitiuo perluſtraſſem, inque iis nil niſi excerpta breuia, ex Scriptoribus mihi non ignotis, ac praeterea obſeruationes quidem nonnullas; ſed pauciſſimis verbis, et non a quouis intelligendis, comprehenſas, offendiſſe mihi viderer, ad tempus ea ſepoſui. Credebam me Manibus viri optimi, cuius memoria mihi ſemper cara erit et venerabilis, iniuriam eſſe illaturum, ſi ea, quae in ſuos tantum priuatos vſus deſcripſerat, quorumque publicationem ipſe profecto, ſi viueret, indignaturus eſſet, ego tamen publici iuris facerem. Quod ſi ea quae animo voluebat illuſtris Iordanus perfecta fuiſſent, et meis *La Crozianis* decus pretiumque addidiſſent, Spartam mihi impoſitam pro virili ornare non detrectaſſem. At cum mors viri illius flebilis, conſilia haec penitus euertiſſet, iacuerunt ea, quae penes me erant, neglecta, et de iis plane amplius non cogitaui, praeſertim vbi breui poſt, alia poſt alia ſuperuenerunt negotia, quae omnem mentis meae aciem ſibi vindicarunt, et antecedentium memoriam e pectore pepulerunt. Et manſiſſent profecto *La Croziana* illa, perpetua quaſi obliuione obruta, niſi anno ſuperiori, rumor iam antea clanculum, neſcio per quos ſparſus, ad aures etiam meas perueniſſet, me ſchedas quasdam Beati LA CROZII in manibus habere, iisque in conſcribendo *Pantheo* meo vſum fuiſſe. Suſpicionem hanc, natam forte ex quibusdam

busdam haud recte acceptis *Theſauri La Croziani* locis, omni prorſus deſtitutam eſſe fundamento, ſancte teſtor, et teſtaretur idem, ſi viueret, illuſtris Bibliothecae La Crozianae haeres. Praeter literas, quas ad me plusculas dedit optimus La Crozius, quarum vſuram aliis non inuidi, ſchedas aliquas, ad res Aegyptiacas ſpectantes, e manu ipſius nunquam accepi. Quoties igitur in ſcriptis meis editis, obſeruationum a doctiſſimo hoc viro mecum communicatarum memini, facio autem id perſaepe, aut clare ſignifico, aut non obſcure ſubinnuo, me eas vel ex literis ad me datis hauſiſſe, vel ex ore ipſius olim coram percepiſſe. Poteram, ſi res tanti eſſet, rationibus aliis, et bene multis, oſtendere, ſuſpicioni huic ſolidi plane nihil ſubeſſe. Etenim Scripta viri huius omni laude maioris, quae edita ſunt, abunde teſtantur, notiones eius de Theologia Aegyptiorum, a meis vehementer differre. Sed ea quae dixi, omnium maxime et prorſus inuicte demonſtrant *La Croziana*, quae apud me diu latitarunt non lecta, quae ſi iam dudum lucem adſpexiſſent, ſuſpicioni de me et conatibus meis iniquiori, locum relinquerent plane nullum. Nam cum occaſione illius, quem commemoraui, rumoris, *La Crozianorum* meorum recordatus eſſem, eaque maiori cum attentione, quam antea, relegiſſem, plura quidem ad literaturam Aegyptiacam ſpectantia illic obſeruaui, quibus etiam, dum conſcriberem *Pantheon*, vti potuiſſem, et luce non omnino indigna; ſed et illud non potui non animaduertere, virum praeſtantiſſimum, et ad ornandas literas natum, cum rebus aliis, et ſine dubio melioribus, intentus eſſet, ad eruendam et ſtudio exquiſito illuſtrandam Theologiam Aegyptiorum, animum nunquam appellere, aut voluiſſe, aut potuiſſe. Multa ibi occurrunt nomina Deorum veteris Aegypti, ex *Herodoto, Diodoro, Plutarcho,* Scripto-

 ribus-

ribusque huius generis aliis decerpta, quae plane non explicantur. Et conceptis verbis nonnunquam profitetur vir egregius, ſibi de hoc vel illo nomine nihil conſtare. Alia nomina re ipſa hinc inde interpretatur, *Athor* videlicet, *Cnuphis*, *Oſiris*, *Amun*, *Horus*, *Serapis*, *Iſis*, *Sothis*, *Apis*, *Nephthys*, *Aſo*, et ſimilia; ſed interpretationes illae videntur extemporales, ad ſolum vocum Aegyptiacarum, vti a Graecis referuntur, ſonum conformatae, et quae, me quidem iudice, rei minime ſatisfaciunt. Si vir ingenii rari et vere excellentis, ac tanto inſuper ſolidae eruditionis apparatu inſtructus, argumentum hoc debita mentis contentione, et pro virili ornare in ſe ſuſcepiſſet, nullus dubito, eum conatus hac in re, non meos tantum; ſed et aliorum omnium, longo interuallo poſt ſe relicturum fuiſſe. Aſt ille, ſpreto hoc labore, ſane quam moleſto, alia omnino mente ſua voluebat ac moliebatur. Id editio *La Crozianorum*, olim fidei meae concredita, palam feciſſet omnibus, ideoque anno ſuperiori, quod et in Commentario meo ſignificaui, operi huic manum admouiſſem, niſi noua, quae interuenerunt, impedimenta, cogitationes has interturbaſſent. Id igitur me commouit, vt *Miſcellanea* haec *La Croziana* Ampliſſimo et amiciſſimo Vhlio, ea fide, qua mihi quondam illa tradiderat, nunc redderem, ipſumque rogarem, vt eorum edendorum, et ornandorum, ſi qua ſe offerret commoda occaſio, curam in ſe ſuſcipere vellet, quod nec, qua eſt humanitate, mihi denegauit.

Quandoquidem folia typis deſcripta, antequam editio tota abſoluta eſſet, huc ad me Lipſia transmiſſa fuere, egoque illa relegi, quaedam offendi feſtinanter nimis in chartam a me coniecta, de quibus Lectorem monendum eſſe duxi, vt ea corrigere queat.

P. 17.

P. 17. not. ** in verbis SERVII, recte legitur *ad Troiae miſit auxilium.* Emendatio, quam aliud omnino agens, Lectori illic obtuli, textum non corrigit; ſed inquinat.

P. 19. lin. 17. pro *cum Antilocho* ſcribendum erat *cum Memnone*, quod nexus rerum per ſe docet.

P. 53. lin. 7. Scripſi *Hecataeo Mileſio*, vti et p. 102. et 108. quibus omnibus in locis, non *Mileſium;* ſed *Abderitam*, iuniorem, in animo habebam.

P. 103. fin. *cubitum* cum *pede* perperam confudi. Nam cum DIODORVS pedem Statuae Memnoniae *ſeptem cubitos* vel *vlnas* excedere ſcribat; POCOCKIVS vero eidem *nouem decemque pedes noſtros* tribuat, dixi menſuram hanc, priorem illam DIODORI ſuperare, quod excidere mihi potuiſſe, valde miror. Contrarium namque verum eſſe, nunc ſponte et libenter agnoſco. Sed ſi rem ipſam ſpectes, ea quae ibidem ſequuntur pro me militant. Sunt autem haec. *Si conſideres, non per omnia inter ſe conuenire, veterum noſtrorumque recentiorum modulos menſurarum, abſurdum non fuerit dicere, menſuram Diodori a Pocockiana non ita longe diſcedere.* Id enim verum puto.

P. 111. attuli ex Statua Memnonia Inſcriptionem graecam ΘΕΙΟΤΑΤΟΥ, &c. de qua id monere oblitus eram, verba a me allata, conſtituere hexametrum, etſi quae illic praecedunt, mirifice tamen inquinata, metrum non redoleant.

Dum illa folia diligenter relegi, quosdam etiam Operarum errores animaduerti, quos inter eos, qui lectori negotium faceſſere, aut ſenſum turbare poſſent, hic annotandos eſſe duxi.

 P. 2.

Pag. 2. lin. penult. pro CATVLLVS lege Q. CATVLVS.
P. 10. l. 17. pro *quidam* lege *quidem.*
P. 16. l. 9. *quam bene* lege *quod bene.*
P. 33. not. * ad verba, *Vide Ioſephum L. I.* Adde *aduerſus Apion.*
P. 49 lin. 24. Ad verba, *de longaeuitate Macrobiorum* adde *aperte aduerſantur.*
P. 50. lin. 19. pro *non ego* lege *non nego.*
P. 82. lin. 6. a fin. ad verba *aut clare affirmaut*, adde *aut ſubinnuere videntur.*
P. 91. lin. 4. a fin. in verſione Epigrammatis graeci v. 2. pro *familiariter*, lege *familiares.*
P. 100. lin. 16. pro *illiusque* lege *illique.*
P. 105. init. pro *Syenite* lege *Syenitae* in caſu ſecundo.
P. 106. lin. 10. pro *Nam non*, quod ſenſum magnopere turbat, lege *Num non.*
P. 109. lin. 3. pro *fuerint* lege *fuerintne.*
P. 114. lin. 21. pro *habere* lege *haberi.*

Atque haec ſunt, que Te B. L. antequam ad lectionem Syntagmatum meorum Te accingeres, ſcire volebem. Tu vero vale, et conatibus meis faue. Dabam Francofurti ad Viadrum D. XVI. Aprilis MDCCLIII.

CON-

CONSPECTVS
Argumentorum et Capitum.

SYNTAGMA I.
De Memnone Graecorum.

CAP. I. De Memnonis Graeci genere.
CAP. II. De Memnonis Graeci patria et forma.
CAP. III. De Memnonis Graeci aetate rebusque geſtis, ac morte.
CAP. IV. De Memnonis Graeci ſepultura, honoribusque, quos poſt mortem conſecutus eſt.

SYNTAGMA II.
De Memnone Aegyptio, ſiue Amenophi.

CAP. I. De nomine Memnonis Aegyptii, Amenophi.
CAP. II. De loco vbi regnauit Amenophis, deque eius aetate.
CAP. III. De vita Amenophis Aegyptii, deque rebus ab eo geſtis.

SYN-

SYNTAGMA III.

De Statua celeberrima Memnonis Aegyptii, ſiue Amenophis, et Oſymandyae.

CAP. I. De magna, in qua Statua haec apud veteres fuit, exiſtimatione.

CAP. II. De loco, vbi Statua Amenophis, vel Oſymandyae ſpectanda fuit.

CAP. III. De Statua Amenophis ſive Oſymandyae, eiusque materia, forma, et magnitudine.

CAP. IV. De voce mirabili, a Statua Amenophis quotidie edita.

CAP. V. De nomine Oſymandyae, quo Statua Memnonia ab Aegyptiis olim deſignari conſueuit.

CAP. VI. De Amenophis, ſiue Oſymandyae diuinitate.

SYNTAGMA I.

De
Memnone Graecorum.

CAPVT I.
De Memnonis Graeci genere.

Graeci Memnonem fingunt filium Aurorae. §. 1. Fabulae huius ſenſus arcanus inueſtigatur. §. 2. Memnon a Graecis perhibetur etiam filius Diei. §. 3. Pater ei a Graecis aſſignatur Tithonus Aurorae maritus. §. 4. Paucorum quorundam a prioribus diſſenſus. §. 5.

§. 1.

Memnoni ſuo, heroi temporis fabuloſi, originem fabuloſam aſſignant Graeci. Fabulantur enim, Auroram, cui et corpus et ingenium foeminae affingunt, eum partu in lucem edidiſſe. Ita ipſum HOMERVM, Poëtarum omnium patrem et principem ceciniſſe videmus, Odyſſ. Δ. v. 187. *Graeci Memnonem fingunt Aurorae filium.*

Μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο
Τὸν ῥ᾽ Ἠῦς ἔκτεινε Φαεινῆς ἀγλαὸς Υἱός.

Recordabatur etiam animo ſuo, eximii Antilochi,
Quem ſcilicet Aurorae interfecit ſplendidus filius.

Quibus verbis deſignari Memnonem, Aurorae quippe filium, et res ipſa loquitur, et veteres quoque Homeri interpretes qui extant, obſervare non neglexere. HOMERVM ſequuntur Poëtae graeci reliqui, quos inter PINDARVS *Olymp.* II. Memnonem vocat Ἀῶς παῖδα, *Aurorae filium*, et *Nem.* Od. VI. verbis HOMERI vſus, Φαεννᾶς υἱὸν Ἀῶς, *ſplendidum Aurorae natum.* Iungo his DIONYSIVM *Periegeten*, cuius in *Deſcriptione Orbis*, hi ſunt verſus, v. 248.

Ἠ μὲν ὅσοι Θήβην ἐρικυδέα ναιετάουσι
Θήβην ὠγυγίην, ἑκατόμπυλον, ἔνθα γεγωνὼς
Μέμνων ἀντέλλουσαν ἑὴν ἀσπάζεται Ἠῶ.
Et qui Thebas percelebres inhabitant,
Thebas priſcas, centum portas habentes; vbi reſonans
Memnon exorientem ſuam ſalutat Auroram.

Quibus Memnon ignotus penitus non eſt, facile intelligunt, reſpici verſibus his ad celebratam tot veterum ſermonibus Statuam Memnonis in Thebaide Aegypti, quae exoriente Sole vocem emiſiſſe, eaque matrem ſuam Auroram, ſalutaſſe perhibetur. Audiamus et Poëtas latinos, qui poſt Graecos, acceptam ab iis fabulam, continuo recoquunt. MANILIVS itaque Memnonem noſtrum *Aſtron.* Lib. I. v. 764. nuncupat

Auroraeque nigrum partum ——

Sic et VIRGILIVS Aen. Lib. I. v. 755.

Nunc quibus Aurorae veniſſet filius armis,

Et OVIDIVS *Metam.* Lib. XIII. v. 576.

Non vacat Aurorae, quanquam isdem fauerat armis,
Cladibus et caſu Troiaeque Hecubaeque moueri.
Cura Deam propior, luctusque domeſticus angit
Memnonis amiſſi. ——

Fabulae huius ſenſus arcanus inueſtigatur.

§. 2. Quis vero cordis eſt vsque adeo plumbei, quin confeſtim perſpiciat, fabulae huic Poëtarum allegoricae, ſenſum ſubeſſe arcanum, qui tamen haud ita difficulter inueſtigari et in lucem protrahi poterit? Fuerunt, qui hariolarentur, Poëtas fabula hac aenigmatica, eximiam Memnonis pulchritudinem ſubinnuere voluiſſe. Aurora enim nihil pulchrius, aut quod oculis plus abblandiatur, placereue poſſit. Vnde CATVLLVS egregiam Roſcii ſui formam commendaturus, hac vti comparatione voluit.

* Con-

* *Conſtiteram, exorientem auroram forte ſalutans:*
Cum ſubito a laeua Roſcius exoritur.
Pace mihi liceat coeleſtes dicere veſtra:
Mortalis viſus pulchrior eſſe Deo.

Ex eo nempe Poëta Roſcium laudat, quod illius forma viſa ſibi ſit, ſplendorem ſpeciemque ipſius Aurorae ſuperaſſe. Sed de hac comparatione plura dicemus cap. II. Alii fictionem iſtam Poëtarum hunc in modum explicare malunt **, *Tithonum* Memnonis patrem, de quo mox, *in Aſia Orientem verſus militantem, ad Aethiopiam vſque proceſſiſſe, indeque fabulam de Memnone ex Aurora ſuſcepto*, originem traxiſſe. Graecis enim Ἠώς, id eſt *Aurora*, dicitur etiam *plaga* mundi *orientalis*, quemadmodum et Latinis *Aurora*, vti in his OVIDII *Metam.* Lib. I. v. 61.

Eurus ad Auroram Nabataeaque regna receſſit:
Perſidaque et radiis iuga ſubdita matutinis.

Mihi improbabile non videtur, HOMERVM, fabulae huius, quantum nouimus, auctorem, eam e Sacerdotum Aegyptiorum lingua ſymbolica mutuo ſumſiſſe. *Amenophis* Aegyptius, quem HOMERVS cum Graecis omnibus, *Memnonem* vocat, ſiue Statua eius celeberrima, prope Thebas in Aegypto ſuperiori erecta, cum ortu cuiusuis diei, prima videlicet eius hora, ſonum emittere, eoque Auroram quodammodo ſalutare ſolebat, quod in Synt. III. cap. IV. multorum teſtimoniis confirmabimus. Eam ob cauſam Sacerdotes Aegyptii, Statuam hanc, aut Memnonem, ſiue *Amenophin*, quem ea repraeſentabat, filium *Aurorae*, vel quod hic idem eſt, *Diei*, dixiſſe videntur. Nam ſimulatque dies illuxiſſet, vox Memnonis, tanquam diei ortum cum gaudio excipientis, audiebatur.

Memnon a Graecis perhibetur etiam filius Diei.

§. 3. Et hic quidem obſeruaſſe ſuperuacaneum non erit, matrem Memnonis, quam plerique *Auroram* dicunt, a multis etiam Ἡμέραν, vel *Diem* nuncupari. Sequitur hos vetus doctusque *Pindari Scholiaſtes*, ad *Olymp.* II. p. 26. cuius haec ſunt verba ***. Μέμνων ὁ Τι-

* Apud CICERONEM *de Nat. Deor.* Lib. I. c. 28.
** DIODORVS *Siculus* Lib. IV. p. 276. Edit. Wechel.
*** Paria habent *Scholiaſtes* idem in Pindari *Nem.* Od. VI. p. 382. *Scholiaſtes* vetus *Homeri*, in Odyſſ. Δ. v. 188. et EVSTATHIVS in eiusdem Iliad. A. p. 128.

ὁ Τιθωνȣ̃ τȣ̃ Λαομέδοντος, καὶ Ἡμέρας· Ταῦτα δὲ λέγȣσιν οἱ τὰ μεθ' Ὅμηρον γράψαντες ȣ̃τω. Τιθωνῷ γίνονται ἐξ ἡμέρας παῖδες δύο, Μέμνων καὶ Ἠμαθίων. *Memnon patrem habuit Tithonum, Laomedontis filium, qui eum genuit ex Die. Haec vero, qui poſt Homerum ſcripſere, ita perhibent. Tithono ex Die duo nati ſunt filii, Memnon et Emathion.* EVSTATHIVS in Homeri Odyſſ. Λ. p. 1697. haec notat. Δοκεῖ ὁ Μέμνων διὰ τὸ κάλλος Ἡμέρας υἱὸς εἶναι. *Videtur Memnon Diei filius dici, ob inſignem formae pulchritudinem.* Et ISACIVS TZETZA, in Lycophronem v. 18. ſcribit. Τὸν Τιθωνὸν σύνευνον ἔσχεν ἡ Ἡμέρα, ἐξ ȣ̃ γεννᾷ Μέμνονα καὶ Ἠμαθίωνα. *Tithonum tori ſocium ſibi adiunxit Dies, ex eoque peperit Memnonem et Emathionem.* Eodem ſpectat, quod DICTYS *Cretenſis, de bello Troiano* Lib. VI. c. 10. memoriae prodiderit, *Himeram Sororem Memnonis, nonnullos materno nomine Hemeram appellare.* Et mox, paucis interpoſitis, de eadem refert, *quod poſt occaſum Solis, cum matre Hemera, e conſpectu hominum exceſſerit.* Ex his igitur, aliisque ſimilibus teſtimoniis, quae libenter omittimus, ſatis apparet, in hac hiſtoria, *Auroram* et *Diem* rem vnam eandemque ſignificare, quod et obſeruatum videmus ab * EVSTATHIO. Poterit id, niſi fallor, ex ſermone Aegyptiorum vetuſto, illuſtrari. Illo namque *dies* dicitur ⲈϨⲞⲞⲨ *Eho-u*, ex quo Graecorum Ἠώς, *auroram* communiter, nonnunquam vero *diem* ſignificans, fluxiſſe videtur. Qui vero Memnonis matrem *Diem* potius, quam *Auroram* appellant, ad Theologiam vetuſtam Aegyptiorum, in primis vero incolarum Thebaidis, ac Aethiopum inſuper, quibus imperaſſe dicitur Memnon, propius accedere mihi videntur. In antiquiſſima certe Inſcriptione Aegyptiaca, quam ** loco alio, ex THEONE attulimus, inter octo Numina Aegyptiorum primaria, locus quoque eſt *Diei.* Aliam, vetuſtam quoque, Inſcriptionem DIODORVS commemorat, p. 24. in qua Oſiris dicitur συγγενὴς Ἡμέρας, *cognatus Diei.* Idemque *** ex *Orphicorum* et *Pythagoraeorum* placitis, quorum non eſſe originem aliam, quam Aegyptiacam, inter omnes conſtat, egregie illuſtrari poteſt. Suboluiſſe hoc videtur EVSTATHIO, qui ad Dionyſium Periegeten v. 243. haec obſeruat. Διὰ τȣ̃το Τοίνυν ἠῶ σωματικώτερον τὴν

* In Homeri Odyſſ. B. p. 1430. et E. p. 1527.

** In *Pantheo Aegypt.* Lib. I. cap. I. §. 12.

*** Vide ibidem.

τὴν τȣ̃ Μέμνονος νοȣ̃σι μητέρα, τὴν ἡμέραν, τὴν θεὰν, τὴν πρὸς τοῖς Αἰθίοψιν, — ἧς ἡμέρας ἐν ταῖς νοτίαις Θήβαις ἀνέςηκεν ἄγαλμα. *Eam ob cauſam igitur cenſent, Poëtam hic loqui de Aurora, tanquam foemina, intelligique matrem Memnonis, quam Diem vocant, honoribus diuinis ab Aethiopibus cultam. Diei huius Statua apud Thebas in auſtrali Aegypti parte poſita erat.* Eaque Statua, cuius videntur meminiſſe plures, forte etiamnum ſupereſt, vti dicemus Synt. III. cap. IV. §. 2. Aethiopes porro, quibus Memnon imperaſſe fertur, ſacra feciſſe Ἡμέρᾳ, *Diei*, etiam * LVCIANVS memoriae prodidit.

Memnoni pater a Graecis aſſignatur Tithonus, Aurorae maritus.

§. 4. De Memnonis matre, *Aurora* videlicet, ſiue *Die*, quid tradiderint Graecorum Poëtae, vidimus. Patrem eius, eundemque Aurorae maritum, perhibent fuiſſe Tithonum, Laomedontis, Troianorum regis filium, Priamique fratrem. Tithoni huius genealogiam talem veteres referunt. ** *In Troade primus regnauit Teucer. Huius filiam Bateam matrimonio ſibi iunxit Dardanus, qui ſuccedens in regno, ſubditos a ſe Dardanos vocari iuſſit. Natus ab hoc Erichthonius: et ab hoc Tros, Troiani nominis auctor. Natus huic Ilus, nobiliſſimam extruxit vrbem, cui Ilii nomen a ſe impoſuit. Huius Laomedon fuit filius, qui Tithonum et Priamum generauit. Tithonus in Aſia Orientem verſus militans, ad Aethiopiam vsque proceſſit, vnde fabula de Memnone ex Aurora ſuſcepto.* Addamus et haec ex ISACIO TZETZA, in Lycophronem v. 16. Ὁ Τιθωνὸς ἀδελφὸς ἦν Πριάμȣ ἀμφιμήτριος. Ὁ γὰρ Πρίαμος ἦν Λευκίππης, ὁ δὲ Τιθωνὸς ἦν Στρυμȣ̃ς ἢ Ροιȣ̃ς, τῆς Σκαμάνδρȣ θυγατρὸς ὑός. Ἀμφότεροι δὲ πατρὸς Λαομέδοντος. Φασὶ γȣ̃ν, ὅτι τὸν Τιθωνὸν τȣ̃τον σύνευνον ἔχεν ἡ Ἡμέρα, ἐξ ȣ̃ γεννᾷ Μέμνονα καὶ Ἠμαθιώνα. *Tithonus frater erat Priami, ſed ex alia matre. Priami mater fuerat Leucippe; Tithoni vero Strymo, ſiue Rhoeo, Scamandri filia. Vterque vero Patre Laomedonte natus erat. Aiunt autem, Diem Deam, Tithonum adſciviſſe in tori ſocietatem, exque eo peperiſſe Memnonem et Emathionem.* In fabulis Poëtarum porro perhibebatur, Auroram vel Diem, Tithoni amore captam, eum ex Palatio regum Troianorum furto abſtuliſſe, et in cubile ſuum transtuliſſe. Fabulam hanc, multorum oratione celebratam, paucis hunc in modum narrat APOLLODORVS in *Biblioth.*

A 3 Lib.

* In *Ione Tragoedo*, Opp. To. II. p. 223. Edit. Salmur.

** DIODORVS *Siculus* Lib. IV. p. 275. 276.

Lib. III. c. XI. *Porro Tithonum, quod cum arderet, Aurora praeceptum in Aethiopiam abducit, ibique cum eo congreſſa, Emathionem ac Memnonem gignit.* Prolixius vero rem ita exponit antiquus *Homeri Scholiaſtes*, ad Iliad. Λ. v. 1. Μυθεύεται, ὅτι Τιθωνὸν τὸν Λαομέδοντος, εὐπρεπέστατον τῶν καθ᾽ ἑαυτὸν, ἐν Ἰλίῳ γενόμενον, ἐρασθεῖσα, ἀνήρπασεν ἡ Ἡμέρα, καὶ τῆς τούτου, μετέλαβε κοίτης. Αἰτησαμένῳ δὲ αὐτῷ παρέσχεν ἀθανασίαν. Ὁ δὲ γέρων γενόμενος, διὰ γὰρ ἄγνοιαν οὐκ ᾐτήσατο ἀθανασίαν σὺν ἀγηρασίᾳ, ἀχθόμενος, ὡς τῶν ἐν βίῳ μεταλαμβάνειν οὐ δυνάμενος, ἐκάλεσε τὴν θεὸν, ὅπως αὐτὸν τοῦ ζῆν ἀπαλλάξῃ. Ἡ δὲ (οὐ γὰρ ἦν δυνατὸν ἀποθανεῖν) αὐτὸν μετέβαλεν εἰς τέττιγα, τὸν μουσικώτατον τῶν πτηνῶν, ὅπως καὶ διὰ φωνῆς αὐτοῦ τέρπηται. Γίγνεται δὲ ἐξ αὐτῶν παῖς Μέμνων, ὁ Αἰθιόπων βασιλεύς. *Fingunt, Tithonum Laomedontis filium, praeſtanti corporis ſpecie, omnibus Ilii incolis, illa aetate ſuperiorem, a Die Dea adamatum fuiſſe, quae et eum rapuit, vt connubio eius frui poſſet. Mota etiam precibus eius, immortalitatem ipſi conceſſit. Cum vero ſenectute confectus eſſet, nam ex ignorantia, vna cum immortalitate iuuentutem perpetuam ſibi expetere neglexerat, et vita tam longaeua excruciaretur, quippe qui rebus, quae vitam reddunt iucundam, frui iam amplius non poſſet, vocata Dea, ab ea petiit, vt vitae ſuae finem imponeret. Illa vero, cum donato immortalitate, mori haud quaquam liceret, ipſum mutauit in cicadam, quae inter aues omnes muſicam callere optime videtur, vt ſaltem voce eius delectaretur. Ex his parentibus prognatus eſt Memnon, Aethiopum rex.* De iſthac fabula, quae ex graecis latinisque Poëtis, nota ſatis omnibus eſt, plura non addo. Eam vero HOMERVS, aut non nouit, aut non attigit. *Auroram* quidem cecinit Memnonis matrem, §. 1. Et *Tithoni* quoque, mariti *Aurorae*, * ſemel iterumque mentionem facit. Verum Memnoni patrem *Tithonum* nuspiam aſſignat. Et adduximus §. 3. *Scholiaſten Pindari*, obſeruantem, haec finxiſſe Poëtas Homero poſteriores. Per eos vero praecipue innuere videtur HESIODVM, apud quem prima fabulae huius mentio deprehenditur. Is enim in *Theogonia* v. 984. ita cecinit

Τιθωνῷ δ᾽ Ἠὼς τέκε Μέμνονα χαλκοκορυστὴν
Αἰθιόπων βασιλῆα, καὶ Ἠμαθίωνα ἄνακτα.

Tithono vero Aurora peperit Memnonem aerea galea munitum, Aethiopum regem, et Emathionem regem.

Et

* Iliad. Λ. init. et Odyſſ. E. init.

Et hunc ſequuntur reliqui, qui *Memnoni* patrem tribuunt *Tithonum*, fratremque *Emathionem*, quorum nonnulla loca, §. hoc, et 3. adduximus. Filiis his Tithoni, Memnoni et Emathioni, DICTYS *Cretenſis* Sororem addit *Himeram*, vel *Hemeram*. Vide §. 3. Sunt, qui huic * aliam inſuper adiungant, *Antyllam*, a qua vrbs quaedam, non longe ab Alexandria remota, in Nilo, nomen acceperit.

Paucorum quorundam a prioribus diſſenſus.

§. 5. Haec ſunt, in quibus Poëtae veteres tantum non omnes conſentiunt, quoties res Memnonis graeci attingunt, genusque eius enarrant. Sunt tamen, qui neſcio quos ſecuti, Memnonem Ioue patre ſatum eſſe affirmauerint. Eos inter eſt vetus *Ariſtophanis interpres* graecus, qui in Nubes p. 163. Edit. Geneu. literis iſta prodidit. Μέμνων καὶ Σαρπηδὼν, ὑοὶ ὄντες Διὸς, ἀποθανόντες ἐν Τροίᾳ οὕτω παρὰ θεοῖς ἐτιμήθησαν, πατρὸς νομοθετήσαντος, ὡς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἀπέθανον, ἐν πένθει καὶ νηστείᾳ θεοὺς διάγειν κατ' ἔτος. *Memnon et Sarpedon, Iouis vterque filius, cum ad Troiam occubuiſſent, iuſſu patris ipſorum, tantos a Diis conſecuti ſunt honores, vt diem, quo heroes illi fato functi ſunt, luctu quotannis et ieiunio celebrarent.* Id forte ſubinnuebat ** antiqua pictura, in Templo Apollinis Delphici viſenda, quae Memnonem et Sarpedonem repraeſentabat, tanquam amicos coniunctiſſimos, indiuulſosque comites. Sicuti vero quidam patri Memnonis humano, ſubſtituunt diuinum, ipſum Iouem, ita vice verſa, pro matre diuina, Aurora, vel Die, eidem alii attribuunt humanam, quam *** AESCHYLVS vocat *Ciſſiam.* Videtur STRABO nomen hoc *Ciſſiae*, quo Memnonis mater a quibusdam deſignatur, habere pro nomine gentilitio, quo nempe patria eius ſignificetur. Verba enim eius ſunt. Λέγονται δὲ καὶ Κίσσιοι οἱ Σούσιοι. Φησὶ δὲ καὶ Αἰσχύλος τὴν μητέρα Μέμνονος Κισσίαν. *Suſii dicuntur etiam Ciſſii. Et certe Aeſchylus matrem Memnonis Ciſſiam vocat.* Memnon enim a permultis gente ferebatur Suſianus. Atque hanc veram nominis illius rationem eſſe arbitror. At aliter rem capit STEPHANVS *Ethnicographus*. Is enim in voce Σοῦσα ſcribit Σουσίους καὶ Κισίους κεκλῆσθαι ἀπὸ Κισίας τῆς μητρὸς Μέμνονος, *Suſios etiam dici Ciſios*, vel Ciſſios, *a Ciſia matre Memnonis.*

CAPVT

* EVSTATHIVS in Iliad. A. p. 117. 118.
** PAVSANIAS in *Phocicis* Lib. I. c. XXXI. p. 875.
*** Apud STRABONEM Lib. XV. p. 500. Edit. Geneu. Caſauboni.

CAPVT II.

De Memnonis Graeci patria et forma.

De Patria Memnonis non vna fuit veterum Sententia. §. 1. Poëtae plerique eam volunt fuiſſe Aethiopiam. §. 2. Et Scriptores quoque alii. §. 3. Primi famae huius auctores, per Aethiopiam intellexiſſe videntur Thebaidem Aegypti. §. 4. Alii Memnonem ex Aſſyria arceſſunt. §. 5. Memnon inſtar Dei, tum in Aethiopia, tum in Aſſyria cultus perhibetur. §. 6. De forma Memnonis. §. 7.

§. 1.

De Patria Memnonis non vna fuit veterum ſententia.

Tithonus Memnonis Pater, regio quidem Troianorum ſanguine ſatus erat; §. 4. cap. I. at Memnonem inter Troianos lucem non adſpexiſſe, inter omnes conſtat. Patriam ille, ſi Graecos audimus, plane aliam habuit. Communior per Poëtas inter Graecos vulgata fama, quam et capite ſuperiori commemorauimus, fert, Auroram e domo Troianorum regia, Tithonum rapuiſſe, ac in cubile ſuum transtuliſſe. Sed vbinam gentium Tithoni conjux domum et cubile habuerit, non vna eſt omnium ſententia. Sub iudice etiam num lis eſt, vbi locorum Memnon ille fabulis Poëtarum tam celebratus, lucem adſpexerit, vbi vixerit, quid rerum geſſerit, quem vitae finem, vbiue ſepulchrum nactus fuerit. Sed de his, quoniam pleraque ex fabulis Sacerdotum Aegyptiorum de Amenophi, ſiue Memnone illius gentis, dimanaſſe videntur, paulo diſtinctius exponere, operae pretium erit.

Poëtae plerique patriam ipſi aſſignant Aethiopiam.

§. 2. Graecorum plerique, regiam Tithoni, patriamque Memnonis, filii eius, in Aethiopia quaerere nos jubent. Aiunt, Memnonem Aethiopem gente extitiſſe. PINDARVS id ſaepius affirmat, eaque in re aliis praeiuit. *Olymp.* II. p. 26. Memnonem appellat

Ἀοῦς τε παῖδ᾽ Αἰθίο-
πα —

*Et Aurorae filium Aethio-
pem* —

Vbi vetus *Scholiaſtes* graecus obſeruat, *fingere haec qui poſt Homerum ſcripſere.* Idem *Pyth.* Od. VI. p. 283 eum appellat

— στρατάρχον Αἰθιόπων Μέμνονα —
— *ducem exercitus Aethiopum, Memnonem* —

QVINTVS

QVINTVS SMYRNAEVS in *Paralipomenis Homeri* ita de eo canit Lib. II. v. 31.

> Μέμνων ὀμβριμόθυμος, ἄγων ἀπερείσια φῦλα
> Λαῶν, οἱ ναίουσι μελάμβροτον Αἰθιοπίαν.
>
> *Memnon magnanimus adducens infinitas cohortes*
> *Gentium, quae Aethiopiam incolunt, nigros homines producentem.*

Et Libro eodem v. 100.

> Μέμνων κυανέοισι μετ' Αἰθιόπων ἀνάσσων.
> *Memnon inter atricolores Aethiopes imperium tenens.*

Et quae ibi ſequuntur plura. Referenda huc quoque illa Poëtarum Romanorum teſtimonia, quae Memnonem nobis depingunt colore nigrum, quorum nonnulla deſcribemus §. 7. Non alia namque de cauſa heroëm hunc nigrum colore fingunt, quam quod ſubinnuere velint, ſolum Aethiopicum eum in lucem edidiſſe.

§. 3. Poëtis hic ſeſe iungunt hiſtorici, Rhetores, et cuiuscunque generis ſcriptores alii. Acceptam hi a Poëtis fabulam ſuam fecere, et ad poſteros propagauere. Teſtatur DIODORVS Lib. II. p. 109. *Aethiopes Memnonem patriae ſuae arrogare, in qua et oſſa eius recondita iaceant.* Conſimiliter CVRTIVS memoriae prodidit, Lib. IV. cap. 8. Alexandrum M. voluiſſe *Aethiopiam inuiſere, vt Memnonis Tithonique celebratam regiam cognoſceret.* De auibus Memnoniis, quarum apud veteres mira fuit celebritas, ſcribit PLINIVS Lib. X. c. 26, *aduolare Ilium ex Aethiopia aues, et confligere ad Memnonis tumulum, quas ob id Memnonidas vocant. Hoc idem quinto quoque anno facere eas* * *in Aethiopia, circa regiam Memnonis, exploratum ſibi Cremutius tradit.* PHILOSTRATVS *de vita Apollonii Tyanaei*, haec ex DAMIDE refert de Memnone Lib. VI. c. III. Edit. Morelli: *Memnonem occubuiſſe non apud Troiam, quo etiam nec venerit, ſed in Aethiopia, cum regnaſſet apud Aethiopes, per generationum quinque ſpatium. Ipſi tamen Aethiopes, quoniam ſupra ceteros homines longiſſimae ſunt vitae, Memnonem tanquam in adoleſcentia mortuum lugent.* Idem in *Heroicis p.* 572 ſcribit, *Aethiopem quidem fuiſſe Memnonem, in*

Cum Poëtis hic faciunt Scriptores alii.

* Vide eundem Lib. VI. c. 29. vbi tradit Memnonem circa Troiana bella regnaſſe in Aethiopia.

*in Aethiopia * ante tempus belli Troiani imperantem — Verum ** alium ab hoc fuiſſe Memnonem Troianum ***, recentiorem, qui vixit tempore famoſi illius belli Troiani* etc. Auctor hicce, et non immerito, duos a ſe inuicem Memnones diſtinguit, Aethiopem alterum, alterum Troianum, priori iuniorem. Quid plura hic ex Scriptoribus aliis; ſed eundem in ſenſum congereremus? Horum igitur veſtigia legit HELIODORVS notiſſimus *Aethiopicorum*, aut fabulae Aethiopicae auctor, qui Lib. IV. p. 175 narrat, Aethiopes inter heroës ſuos, quibus cultum religioſum decreuerint, numerare etiam Memnonem; Libro vero X. p. 462 affirmat, réges Aethiopum Memnonem inter maiores ſuos ſtirpisque auctores recenſere.

Primi famae huius auctores, per Aethiopiam intellexiſſe videntur Thebaidem Aegypti.

§. 4. Videntur omnes, quorum teſtimoniis vſi nunc ſumus, aut certe ex iis plerique, nomine *Aethiopiae*, illam intelligere, quae in meridionali Africae parte, ſupra Aegyptum ſita eſt. Neque ab illis LYCOPHRON recedit, qui in *Caſſandra* v. 18. Tithoni cubile, et patriam Memnonis τῆς κέρνης πέλας, *prope Inſulam Cernen* collocat. Nam hic quidam *Cernen* inſulam vix aliam crediderim intelligi poſſe, quam *S. Laurentii*, quam vulgo *Madagaſcar* appellant. † Arabes eam *Serandah* vocare conſueuerunt. Qui vero omnium primi, natales Memnonis in *Aethiopia* quaerere nos iuſſerunt, nomine hoc, *Thebaidem*, vel ſuperiorem Aegypti regionem, quae contermina eſt Aethiopiae, deſignaſſe omnino videntur. †† Illic enim regnaſſe et vixiſſe Memnonem ſuum, ſeu Amenophin, teſtabantur veteres Aegyptii. ††† Illic oſtendebantur *Memnonia*, quorum STRABO facit mentionem. In eadem regione erecta erat inclyta illa Memnonis Aegyptii Statua, quae talis fere hodieque ſupereſt, qualem STRABO et PAVSANIAS eam oculis ſubiecere. Et dubio quoque carere debet, regionem illam Aegypti, veteribus non raro dici *Aethiopiam*. Veritati plane congruunt,

* In Editione Morelliana, qua vtor, editum eſt ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν. Sed ſequentia aperte clamant, legendum eſſe πρὸ τῶν Τρωϊκῶν. Et ſic in verſione mea expreſſi.

** Verſio Morelliana hic ſenſum verborum graecorum non exprimit. Eam itaque correxi.

*** In Editione Morelliana legitur νεώτερον τῦ Τρωϊκῦ. Scribe νεώτερον, ἐπὶ τῦ Τρωϊκῦ, vel ἐπὶ τῶν Τρωϊκῶν. Et ſic latine reddidi.

† *Bibliotheque Orientale* de D'HERBELOT artic. *Serandah*. fol. 806.

†† Vide Synt. II. cap. II. §. 2. 3.

††† Vide ibidem §. 4.

unt, quae hac de re vir ſummus in haec verba commentatus eſt. * „Delta diu Graecis Aegyptus propria habebatur; quae a mari remo-„tiores ſunt ad Auſtrum regiones, communi [a] *Aethiopiae* nomine de-„ſignabatur; ſicut *Scythiae* nomine, Septentrionaliores. Homerus „Thebaida *Aethiopiam* vocat, illamque ab Aegypto diſtinguit. Me-„nelaus ſic Telemachum alloquitur,

[a] STRABO Lib. I. p. 33 b.

„— [b] καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς
„Αἰθίοπάς θ' ἱκόμην —

[b] Odyſſ. Lib. IV. v. 84.

„— *Per Aegyptumque vagatus*
„*Aethiopes adii.* —

„id eſt, ex inferiori Aegypto, ſive propria dicta, in Thebaida. Nam „Homerus expreſſis verbis dicit, Menelaum *Thebas* veniſſe; illum vero „vlterius penetraſſe, non eſt rationi conſentaneum. Damis, Apollonii „Tyanaei comes, vidit *Memnonis templum et eius loquentem Statuam* „*in Aethiopia*, id eſt in Thebaide, ſcilicet Libyca Thebarum parte.„ Alii vero ex veteribus, loquentes de Memnone, *Aethiopiae* nomen, ſenſu latiori acceperunt **, eamque ad Indiam vſque extenderunt. Sic enim apud PACVVIVM ***, *Oceanus Memnonius*, eſt Oceanus Indicus, ſeu Orientalis. Et PROPERTII non ignoti ſunt hi verſus, Lib. I. Eleg. VI.

Non ego nunc Hadriae vereor mare noſcere tecum
Tulle, neque Aegaeo ducere vela ſolo:
Cum quo Riphaeos poſſim conſcendere montes,
Vlteriusque domos vadere Memnonias.

Ex hac veterum ſententia DICTYS *Cretenſis* ſcribit Lib. IV. c. 4. *Memnon Tithoni atque Aurorae filius, ingentibus Indorum atque Aethio-*

 pum

* MARSHAMVS in *Canone Chronico* p. 430. Edit. Franek.

** Quam late apud veteres pateat *Aethiopiae* nomen, intelligi poteſt ex HERODOTO Lib. VII. cap. 69. 70. SYNCELLI *Chronographia*, p. 151. vbi traditur, Indos ab Indo fluuio profectos conſediſſe in Africa ſupra Aegyptum. Adde VINDINGII notas in Dictyn Cretenſem Lib. IV. cap. IV. MARSHAMI *Canonem Chronicum* ad ſec. XIII. p. 335. BRENNERVS Commentar. ad Moſen Armenum p. 60. vult, Aethiopes, quos Memnon, Troianis auxilia laturus, duxit, fuiſſe Colchos. Et profecto de Memnone ſcribit DICTYS *Cretenſis* Lib. IV. c. 4. *Indos atque Aethiopes iugis Caucaſi montis ad Troiam duxit.*

*** Vide IS. VOSSII notas ad Catullum p. 271.

pum copiis ſuperuenit. Etſi nondum ſatis conſtet, quaenam gentes hic *Indorum* nomine deſignentur.

Alii Memnonem ex Aſſyria arceſſunt. §. 5. Verum enim vero, ſunt ex antiquis permulti, qui Memnonem patria Aſſyrium fuiſſe, et Suſis regiam habuiſſe, contendant. Itaque DIODORVS *Siculus* ex CTESIA refert Lib. II. p. 109. *Auxilium Troianis ab Aſſyriis miſſum ductore Memnone, Tithoni filio. — Nam Priamus Troadis rex, quia regi Aſſyriorum ſuberat, mole belli gravatus ſubſidia a Teutamo, rege* Aſſyriorum, *petiuit. Hic decem millia Aethiopum, et totidem Suſianos, cum CC curribus, illi miſit. Praeerat his Memnon, Tithoni filius. Hic enim Perſiae tum temporis a rege praefectus erat, pollebatque inter ceteros duces, maxima apud eum gratia. Memnon vero aetate florens, virili robore animique claritate praeſtabat, qui in arce Suſiana regiam extruxit; quae nomine Memnoniae ad Perſarum vſque Principatum durauit; viam quoque publicam ſtrauit, quae nunc etiam nomen eius ſeruat.* Docent nos Scriptores eximii *, *Suſa a Tithono condita fuiſſe, Memnonis patre, ambitus CXX ſtadiorum, figura oblonga, cuius arx Memnonium vocabatur.* Magnam famae huic veri ſpeciem conciliat, quod Scriptores longe optimi vnanimiter teſtentur, arcem vrbis Suſianae, ab antiquo dictam fuiſſe *Memnoniam*, vel etiam vrbem ipſam, a Graecis ſaltem, *Memnoniam* communiter nuncupari. Teſtimonia CTESIAE, DIODORI, et STRABONIS, iam modo retulimus. HERODOTO quoque perfamiliare videmus eſſe, vt *Suſa*, Perſarum regiam **, *Memnonia* vocitet. Idem quoque faciunt *** AELIANVS, et plurimi alii, quos excitare longum foret. Sunt tamen, qui regiam Memnonis in Orientis quidem partibus locent; verum aliis in vrbibus. Iuxta HYGINVM Fab. CCXXIII. *Domum Cyri regis in Ecbatanis, fecit Memnon lapidibus variis et candidis, vinctis auro.* Quod in Appendicula ad VIBIVM SEQVESTREM *de fluminibus*, ab Heſſelio edita, ita effertur p. 164. *Domus regia in Ecbatanis, quam Memnon aedificauit lapidibus candidis et variis, auro vinctis.* In AMPELII *libro Memoriali*, cap. 8. haec inueniuntur. *Murus intus medio Babyloniae, quem Memnon aedificauit lapide cocto, id eſt calce et ſulfure, ferro intermixtus, vt ſunt iuncturae.* Quis vero non intelligat, haec omnia

* STRABO Lib. XV. p. 500.
** Lib. V. c. 53. 54. VII. 151.
*** *De Animal.* Lib. V. c. 1. Lib. XIII. c. 18.

omnia nonniſi erroribus *μνημονικοῖς* adſcribenda eſſe? Vnicum iſtud nunc tantum addam, PAVSANIAM, vt diverſas Graecorum, de patria Memnonis relationes, aliqua ratione inter ſe conciliaret, rem ita narrare *. *Prope Memnonem nudus eſt puer ex Aethiopia, quod nempe Memnon rex, ex gente Aethiopum duxerit genus. Venit tamen ad bellum Troianum, non ex Aethiopia, ſed a Suſis Perſarum vrbe, debellatis iis omnibus nationibus, quae mediae ſunt, vſque ad Choaſpem fluuium.*

§. 6. Prouti vero Graeci Memnonem ſuum, aut ex Aethiopia, aut ex Aſſyria, arceſſunt, ita ipſi etiam cultum diuinum vindicant, modo ab Aethiopibus, modo vero ab Aſſyriis oblatum. Quidam nempe honores diuinos ipſi delatos fuiſſe ſcribunt ab Aethiopiae et Thebaidis in Aegypto incolis. Ex eorum ſententia PHILOSTRATVS ita ſcribit *de vita Apollonii* Lib. VI. c. 3. *Aethiopes Memnonem*, (etſi anno centeſimo circiter et ſexageſimo fato functum,) *lugere tanquam in adoleſcentia e viuis ereptum, et morte immatura extinctum.* Et poſt aliquam multa. *Sacra igitur Soli Aethiopi et Memnoni Eoo fecerunt. Sic enim ea Numina Sacerdotes cognominant, Solem quidem dicentes Aethiopem, ἀπὸ τȣ͂ αἴθειν καὶ θάλπειν, quod nempe loca illa perurat et calefaciat, Memnonem vero Eoum, quod nempe filius ſit τῆς Ἠȣ͂ς,* id eſt *Aurorae.* Ideoque, quod ſupra iam monuimus. §. 3. HELIODORVS narrat, Aethiopes inter heroës, cultu publico honoratos, ponere et Memnonem. Alii vero memoriae mandarunt, ſacra huius generis, Memnoni ab Aſſyriorum gente fieri conſueuiſſe. Id certe perhibere videmus OPPIANVM, *Cynegeticon* Lib. II. v. 151.

Memnon Dei inſtar cultus, tum in Aethiopia, tum apud Aſſyrios, perhibetur.

Πάντη δ' ἔργα βοῶν θαλερὰς βέβριθεν ἀλωὰς
Μεμνόνιον περὶ νηὸν ὅθ' ἀσσύριοι ναετῆρες
Μέμνονα δακρύȣσι κλυτὸν γόνον ἠριγενείης
Ὃν ποτε πριαμίδησιν ἀμυνέμεναι πελάσαντα
Θαρσαλέος πόσις ὦκα παρέδραμε Δηϊδαμείας.

Et paſſim labores boum florentes onerant areas
Memnonium circa fanum, qua Aſſyrii incolae
Memnonem deflent; illuſtrem filium Aurorae,
Quem quondam Priamidis ſuppetias laturum
Animoſus maritus Deidamiae celeriter praeueniens interfecit.

* In *Phocicis* cap. XXXI. p. 875.

De Forma Memnonis.

§. 7. Qui Memnoni patriam tribuunt Aethiopiam, regionis huius colorem ipſi quoque affricant, eumque *nigrum* vel * *nocticolorem* appellant. Ignorare non poſſunt, qui Poëtarum, Latinorum cumprimis, lectione capiuntur, nihil his eſſe ſolennius et familiare magis. Notum eſt VIRGILIVM memorare Lib. I. Aeneid. v. 493.

Eoasque acies, et nigri Memnonis arma.

Et MANILIVM *Aſtron.* Lib. I. v. 764.

Auroraeque nigrum partum —

OVIDII haec ſunt *Amorum* Lib. I. Eleg. VIII.

— *nigri non illa parentem*
Memnonis in roſeis ſobria vidit equis.

Et Eleg. XIII. eiusdem Libri, Auroram Memnonis matrem ſic alloquitur:

Inuida quo properas? quod erat tibi filius ater?
Materni fuerat pectoris ille color.

Ideoque in pictura quadam, quam in Templo Delphico viderat PAVSANIAS **, puer Aethiops ſymbolum erat Memnonis, eadem quippe forma conſpicui. Eadem de cauſa, PHILOSTRATVM finxiſſe videmus, in *Heroicis* p. 742. *Memnonem in Aethiopia transmutatum fuiſſe in nigrum lapidem*, quo haud dubie alludit ad inclytam Memnonis Statuam marmoream, quam plures ex nigro lapide ſculptam fuiſſe narrant. Sed ea de re plura dicemus Synt. III. Quinimo *Iconum* Libro II. p. 790. ſubinnuit, ante Memnonis profectionem Troianam, Aethiopes incognitos meramque fabulam fuiſſe. De nigro vero illo colore Memnonis, ita loquuntur veteres, tamquam cum decenti, quinimo pulchra, vultus ſpecie, fuiſſet coniunctus. PHILOSTRATVS itaque loc. cit. imaginem deſcribens, in qua Memnon pictus erat, obſeruat: Ὀυδ᾽ ἂν μέλανα φαίης τὸν Μέμνονα. Τὸ γὰρ ἀκράτως ἐν αὐτῷ μέλαν ὑποφαίνει τι ἄνθος. *Ne nigrum quidem diceres Memnonem. Nam quae ipſi ineſt Sincera nigredo, floris neſcio quid prae ſe fert.* Ipſe HOMERVS Memnonem nobis repraeſentat, ceu forma elegantiſſima inſignem. Loquens enim de Eurypylo, Telephi filio, ſcribit Odyſſ. Λ. v. 521.

Κεῖνον

* LAEVIVS vetus Poëta, apud GELLIVM, *Noct. Attic.* Lib. XIX. c. VII.
** PAVSANIAS vbi ſupra. §. 5.

Κεῖνον δὴ κάλλιϛον ἴδον μετὰ Μέμνονα δῖον.

Illum ſane pulcherrimum vidi poſt Memnonem diuinum.

Ad quae verba haec commentatur EVSTATHIVS p. 1697. Περιάδετε δὲ καὶ ὁ Μέμνων, καὶ δοκεῖ διὰ τὸ κάλλος, ἡμέρας υἱὸς εἶναι. *Etiam Memnon ob formae praeſtantiam celebratur, et hanc ob cauſam veroſimile eſt, eum dici diei filium.* Idem ad Odyſſ. Δ. v. 188. p. 1490. in haec verba ſcribit: Ὡραιότητα δὲ ȣ̓ μόνον τȣ̃ Μέμνονος αἰνίττεται τὸ ἠȣ̃ς αὐτὸν υἱὸν λέγεσθαι, ἀλλὰ καὶ Τιθωνȣ̃ — Ὅρα δὲ ὅτι Φαεινῆς μητρὸς ἀγλαὸς ἦν οἰκείως ȣ̃τος υἱὸς, ὡς ἡλιώδης τὴν θέαν. *Non vero id tantum pulchritudinem Memnonis ſubindicat, quod Aurorae dicatur filius, verum et quod perhibeatur natus Tithoni, cum quo Aurora conſueuit. Quam appoſite vero non dixit Memnonem Aurorae fulgentis ſplendidum filium, vt qui adſpectu Soli eſſet ſimilis?* In notis porro ad DIONYSII *Periegeſin* v. 248. haec habet: Ἡμέρης ἐλέγετο υἱὸς εἶναι, διὰ τὸ ἐν Αἰθίοψι τάχα κάλλιϛος εἶναι, καὶ μόνος ὑπερλευκάνθαι (forte legendum ὑπολευκάνθαι) τὴν χρόαν, πατρὸς ὢν Τιθωνȣ̃. *Memnon dictus eſt filius Diei, forte quod inter Aethiopes forma excelleret, ſolusque, Tithoni quippe filius, colore albicaret.*

CAPVT. III.

De Memnonis Graeci aetate rebusque geſtis.

Memnon ab Homero numeratur inter heroës belli Troiani. §. 1. Eius in bellum Troianum profectio, et res geſtae. §. 2. In illo bello Memnon Antilochum filium Neſtoris certamine victum interfecit. §. 3. Memnonem viciſſim interfecit Achilles. §. 4.

§. 1.

Memnon ab Homero numeratur inter heroës belli Troiani.

Memnonis Graeci aetas, ſi Poëtas, Hiſtoricos, Rhetores et Grammaticos audimus, certa eſt, dubiisque obnoxia eſſe nequit. Summus tamen Scientiae Chronologicae Magiſter, illuſtris MARSHAMVS, ſpiſſis tenebris argumentum hoc circumuoluere annisus eſt. Ita autem is rationes ſubducit *. *Heſiodus et Homerus Memnoni fuerunt coaetanei. Homerus quidem Memnonem omnino non nominat; neque*

* *Canone Chronico* p. 430. Edit. Franek.

neque meminiſſet eius, etiamſi Iliadas vltra mortem Hectoris deduxiſſet; quum indecorum eſſet, res ſuae aetatis nuperas, veteribus Troianis immiſcuiſſe. Heſiodus autem (Theog. v. 985.) *Memnonem, quem fingit Tithoni et Aurorae filium, appellat* Ἀιθιόπων βασιλῆα, *regem Aethiopum.* Verum ex ſuperioribus perſpicuum eſt, MARSHAMVM hoc quidem in loco, a ſcopo aberraſſe. Extra omnem dubitationis aleam poſitum eſt, Memnonem Graecorum, pluribus Seculis anteuertere aetatem Homeri et Heſiodi. Nam non modo HESIODVS, quam bene MARSHAMVS obſeruat, verum et HOMERVS illius mentionem iniecit. Nomen eius expreſſit Odyſſ. Λ. 521.

Κεῖνον δὴ κάλλιϛον ἴδον μετὰ Μέμνονα δῖον.
Illum ſane pulcherrimum vidi poſt Memnonem diuinum.

Cumque verba haec Poëta tribuat Vlyſſi, ſic iam ſatis omnes intelligunt, eum res Memnonis illigare temporibus Troiani belli. Sed multo clarius magisque aperte id ipſum teſtatur, vbi de Antilocho, Neſtoris filio, ad Troiam interemto canit Odyſſ. Δ. v. 187.

Μνήσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Ἀντιλόχοιο
Τὸν ῥ' Ἠοῦς ἔκτεινε Φαεινῆς ἀγλαὸς υἱός.
Recordabatur enim mente ſua eximii Antilochi,
Quem ſcilicet Aurorae ſplendidae interfecit inclytus filius.

PINDARVS itaque, quod pariter volebat * MARSHAMVS, primus vtique non fuit, qui Memnonem nobis ſiſteret, bello Troiano implicatum. Primus rem hanc narrauit ipſe HOMERVS, isque Scriptoribus reliquis ea in re praeiuit, qui fideliter ipſum ſecuti ſunt. Non nego, PHILOSTRATVM, qui id ex traditione per Aegyptios propagata accepiſſe videtur **, de duobus loqui Memnonibus, quorum alter Troiano bello antiquior extiterit, alter Troianorum rebus interfuerit. Sed quem is dicit antiquiorem Memnonem, eſt Aegyptius: qui hoc perhibetur iunior, quemque ad Troiam militaſſe, Graeci omnes conſentiunt, eſt Memnon Graecorum, de quo hic diſputamus.

Memnonis in bellum Troianum profectio et res ibi geſtae.

§. 2. Quaecunque etiam Graeci de rebus geſtis Memnonis ſui narrant, vnice fere ad bellum Troianum referuntur. Numeratur certe inter praecipuos et fortiſſimos duces, qui Priamo et Troianis auxilio venerunt; ſed et ad Troiae moenia, infelici fato occubuerunt. Ferunt

* Ibidem p. 431. ** Vide ſupra cap. II. §. 3.

Ferunt Tithonum patrem ei, vt expeditionem hanc ſuſciperet, imperaſſe ac perſuaſiſſe. S E R V I V S rem ita refert ad *Virgilii Aeneid.* I. 493. *Tithonus * frater Laomedontis raptus ab Aurora, filium ſuum Memnonem, ex ipſa progenitum, inlectus dono vitis aureae, Priamo ** ad Troiae miſit auxilium.* Quod ad *vitem auream* attinet, rem nobis explicabit E V S T A T H I V S, niſi quod promiſſionem vitis aureae non Tithono, verum Telepho regi Myſiae, filioque eius Eurypylo factam eſſe tradat. Ita enim ad Odyſſ. Λ. p. 1697. commentatur. Χρυσῆν τινα ἄμπελον Ζεὺς ἐχαρίσατο ἀντὶ Γανυμήδους τῷ πατρὶ Τρωΐ. Πρίαμος δὲ ἐκ διαδοχῆς ἐλθοῦσαν εἰς αὐτὸν ὑπέχετο Ἀστυόχῃ, τῇ ἑαυτοῦ μὲν ἀδελφῇ, Εὐρυπύλου δὲ μητρὶ, εἰ πέμψει ἐπὶ συμμαχίᾳ τὸν ὑὸν, φάμενον ἐπὶ τῇ μητρὶ κεῖσθαι, τὴν εἰς πόλεμον ἐξέλευσιν αὐτοῦ. *Iupiter cum Ganymeden rapuiſſet, pro eo patri Troi vitem auream dono dedit. Cum vero haec haereditatis iure ſucceſſiue ad Priamum perueniſſet is vitem hanc auream Aſtyochae, ſorori ſuae, matrique Eurypyli promiſit, ſi filium ſuum cum copiis auxilio ſibi mittere vellet. Dixerat namque is, penes matrem poſitum eſſe, vt in bellum proficiſceretur.* Paria habet D I C T Y S *Cretenſis, de bello Troiano* Lib. IV. cap. 14. *Nuntius Priamo ſuperuenit, Eurypylum Telephi ex Moeſia aduentare, quem rex multis antea illectum praemiis, ad poſtremum oblatione deſponſae Caſſandrae confirmauerat. Sed inter cetera, quae ei pulcherrima miſerat, addiderat etiam vitem quandam auro effectam, et ob id per populos memorabilem.* S E R V I V S vero hoc ad Memnonem refert. Idem ad *Aeneid.* Lib. I. huncce verſum 755.

Nunc quibus Aurorae veniſſet filius armis

narrat ***, *ei feciſſe Vulcanum arma, cum auxilium Troianis ferret.* Sic igitur Memnon, precibus Priami, vt ferunt, commotus, armis diuina manu fabricatis amictus, ingentemque iuxta ac fortiſſimum Aethiopum aut Aſſyriorum exercitum ducens, Troiam, vrbi huic ſuppetias laturus, profectus eſt. Ex P A V S A N I A † ſupra retulimus, *Memnonem veniſſe ad bellum Troianum, non ex Aethiopia, ſed a Suſis Perſarum vrbe, debellatis iis omnibus nationibus, quae mediae ſunt,* *vſque*

* Videtur legendum eſſe: *frater Priami, filiusque Laomedontis.*

** An ſupplendum erit? *Ad Troiae moenia.*

*** Subinnuit hoc etiam Q V I N T V S S M Y R N A E V S Paralipom. Lib. II. v. 454.

† Cap. II. §. 5.

vſque ad Choaſpem fluuium. Ex CTESIA vero DIODORVM commemorare intelleximus *, *Priamum Troadis regem, quia regi Aſſyriorum ſuberat, mole belli grauatum, ſubſidia a Teutamo Aſſyriorum rege petiuiſſe: hunc vero decem millia Aethiopum, et totidem Suſianos, cum* CC *curribus illi miſiſſe, illiſque praefeciſſe Memnonem, Tithoni filium, Satrapam Perſiae, aetate tum florentem, ac virili robore, animique claritate praeſtantem. — Eſſeque famam conſtantem, Memnonem viginti millia peditum, et ducentos currus bellicos adduxiſſe, et magna fortitudinis gloria, multos in proelio graecos neci dediſſe: donec ad extremum Theſſalorum inſidiis trucidatus, occubuerit.* Verum geſta haec Memnonis ad Troiam ** alii latius perſequuntur, quorum loca hic deſcribere prolixum foret et taedioſum.

In illo bello Memnon Antilochum, filium Neſtoris, certamine victum, interfecit.

§. 3. Inter ceteras vero res, in illo bello praeclare geſtas a Memnone, nihil aeque Poëtarum carminibus, Scriptorumque aliorum oratione celebratur, atque victoria, quam is de Antilocho, Neſtoris filio, certamine ſingulari ſuperato, ac interemto, reportauit. Ipſe HOMERVS, quod iam vidimus, gloriam hanc Memnonis tacere non potuit ***, verum carmine celebrauit. Idque vnicum eſt, quod de Memnonis noſtri geſtis, Poëtarum Princeps memoriae mandauit. Celebrauit rem eandem PINDARVS *Pyth.* Od. II. p. 282. 283.

Ἐγέννετο καὶ πρότερον Ἀντίλοχος βιατὰς
Νόημα τοῦτο φέρων· ὃς ὑπερέφθιτο
Πατρὸς, ἐναρίμβροτον ἀμμεί —
νας στράταρχον Αἰθιόπων Μέμνονα. Νεστό —
ρειον γὰρ ἵππος ἅρμ' ἐπέδα,
Πάριος ἐκ βελέων δαϊχθείς. —

Extitit et antea Antilochus fortis,
Mentem hanc habens, qui pro patre occubuit
homicidam cum ſuſtinuiſſet
ducem exercitus Aethiopum Memnonem. Neſto —
reum enim currum equus remorabatur,
Paridis telis ſaucius. —

Et

* Supra loc. cit.

** QVINTVS SMYRNAEVS *Paralipom.* L. II. et. DICTYS *Cretenſis de bello Troiano* Lib. IV.

*** Vide ſupra §. 1.

Et quae illic plura ſequuntur. Vult nempe Poëta, Antilochum a Memnone occiſum fuiſſe, cum Patrem ſuum Neſtorem protegeret. Qua de re videri etiam poteſt QVINTVS SMYRNAEVS, in *Paralipomenis* Lib. II. Sed fingit PINDARVS id tum factum fuiſſe, cum equi Neſtoris, vulnerati telis Paridis, currum eius remorarentur, quod neque apud HOMERVM, neque apud QVINTVM SMYRNAEVM legitur. Sed rem ipſam paſſim praedicant Graecorum Poëtae, Scriptoresque alii. De Antilocho ceteroquin olim inter Graecos venditabatur fama, quam ASCLEPIADES *Myrleanus*, magni nominis Grammaticus, in literas retulit, eaque ita habet *: Χρησμȣ̃ δοθέντος Νέστορι, φυλάττεσθαι ἐπὶ τῷ υἱῷ Ἀντιλόχῳ, τὸν Αἰθίοπα, ἔδοτο αὐτῷ μνήμονα ὁ Πατὴρ, καὶ ὑπασπιστὴν, Χάλκωνα κυπαρισσέα. ὃς ἐρασθεὶς Πενθεσιλείας, καὶ βοηθῶν αὐτῇ ἀνηρέθη ὑπ᾽ Ἀχιλλέως, καὶ τὸ σῶμα ὑπ᾽ Ἑλλήνων ἀνεσκολοπίσθη. *Cum aliquando Neſtori oraculum eſſet editum, iubens, vt Antilochum filium ſuum cuſtodiret ab Aethiope, addidit filio ſuo monitorem eundemque armigerum Chalconem Cypariſſenſem*, qui caueret, ne cum Antilocho congrederetur. *Verum is amore Pentheſileae captus, in certamine ipſam adiuuit, quare ab Achille interfectus eſt; eius corpus vero Graeci in crucem ſuſtulerunt.*

§. 4. Verum repertus mox eſt, qui mortem Antilochi in Memnone vlciſceretur, Achilles ſcilicet, Graecorum omnium qui Troiam euerſum profecti ſunt, praeſtantiſſimus et fortiſſimus. Primus, quod ſciamus, Graecis ſuis id tradidit PINDARVS, qui *Olymp.* Od. II. p. 26. ita de Achille canit. *Memnonem viciſſim interfecit Achilles.*

Ὃς Ἕκτορ᾽ ἔσφαλε Τροίας
ἄμαχον, ἀστραβῆ κίο-
να, Κύκνον τε θανάτῳ πόρεν
Ἀȣ̃ς τε παῖδ᾽ Αἰθίο-
πα —

Qui Hectorem proſtrauit, Troiae
Inexpugnabilem, firmamque co-
lumnam, Cycnum quoque morti dedit
Auroraeque filium Aethiopem.

* Apud EVSTATHIVM in Odyſſ. Α. p. 1697.

Ad quae verba haec notat vetus Poëtae huius doctusque *interpres.* Ταῦτα λέγουσιν οἱ τὰ μεθ' Ὅμηρον γράψαντες οὕτω. Τιθωνῷ γίνονται ἐξ Ἡμέρας παῖδες δύο. Μέμνων καὶ Ἠμαθίων. Καὶ Μέμνων μὲν ἀνῃρέθη ὑπ' Ἀχιλλέως, Ἠμαθίων δὲ ὑπὸ Ἡρακλέος. *Haec dicunt, qui poſt Homerum ſcripſerunt, iſtum ad modum. Tithono ex Die duo nati ſunt filii, Tithonus et Emathion. Memnonem neci dedit Achilles, Emathionem Hercules.* Eiusdem Poëtae verſus hi ſunt, *Nem.* Od. IV. p. 382.

— βαρὺ
δέ σφιν νεῖκος ἔμπεσ' Ἀχιλ-
λεὺς, χαμαί. καββὰς ἀφ' ἁρμάτων
φαεννᾶς υἱὸν εὖτ' ἐνάρι-
ξεν Ἀοῦς αἰχμᾷ
ἔγχεος ζακότοι-
ο. —

— Grauis
autem Aethiopibus concertatio incidit,
Quum Achilles in terram deſcendens, ex curribus
Filium ſplendidae Aurorae interficeret cuſpide
Haſtae periracundae.

Poſt PINDARVM vix eſt Graecorum quisquam, qui calamitatem Priami, vrbisque Troiae, attingit, aut geſta Achillis, vel res Memnonis perſequitur, qui non hunc quoque miſerandum illius interitum memoriae prodiderit. De Aurora, Memnonis matre, canentem legimus OVIDIVM, *Metam.* Lib. XIII. v. 576.

Non vacat Aurorae, quanquam isdem fauerat armis,
Cladibus et caſu Troiaeque Hecubaeque moueri.
Cura Deam propior, luctusque domeſticus angit
Memnonis amiſſi, Phrygiis quem lutea campis
Vidit Achillea pereuntem cuſpide mater.

Et mox apud eundem Aurora ipſa ita fatur, v. 595.

Memnonis orba mei venio: qui fortia fruſtra
Pro Patruo tulit arma ſuo: primisque ſub annis
Occidit a forti (ſic vos voluiſtis) Achille.

Extat

Extat hodieque in baſi Statuae Memnonis, prope rudera priſcarum Thebarum, in Aegypto ſuperiori *, Epigramma graecum, idem ſubinnuens, quod adſcribere non grauabor. Eſt enim ſane elegans

Ζώειν, εἰναλίη Θέτι, Μέμνονα, χ' ἁδέα φωνεῖν
Μάνθαν', ἐπὶ Τροίης ἄλλοκ' ἀπολλύμενον:
Αἰγύπτου Λιβυκῆσιν ὑπ' ὀφρύσιν, οὗ ἀποτάμνει
Καλλίπυλον Θήβην Νεῖλος ἐλαυνόμενος
Τὸν δὲ μάχης ἀκόρητον Ἀχιλλέα μήτ' ἐπὶ Τρώων
Φθέγγεσθαι πεδίῳ μήτ' ἐνὶ Θεσσαλίῃ.

Viuere, marina Theti, Memnona et ſuauiter ſonare,
Diſce, ad Troiam quondam occiſum:
Aegypti Libycis ſub tumulis, vbi abſcindit
Pulchras portas habentem Thebam Nilus incitatus:
Inſatiabilem vero pugnae Achillem, neque in Troum
Loqui campo, neque in Theſſalia.

Quod ſi QVINTVM SMYRNAEVM adimus, narrat is *Paralipom.* Lib. II. Neſtorem ob mortem Antilochi filii, moerore pene confectum, vnicum in vindicta ſolatium poſuiſſe, et cum alios ad exercendam vindictam hanc, ſed ſine ſperato ſucceſſu, adhortatus eſſet, Achillem tandem ad id tentandum exſtimulaſſe, et hunc Memnoni certamine ſuperato, acerbam mortem attuliſſe. Alii rem ita exponunt. Interfecto Antilocho, ** *Aiax inter vtramque aciem progreſſus, laceſſit Memnonem.* Hic, *vbi ad ſe tendi videt, curru deſilit, confligitque pedes cum Aiace, magno vtriusque partis metu atque expectatione. Tum* Aiax *ſumma vi vmbonem ſcuti eius telo in aliquantum foratum,* — telum illud *vertit in latus. Quo viſo regis* Memnonis *comites occurrere, Aiacem exturbare nitentes. Tum Achilles, vbi a Barbaris intercedi videt, pergit contra, et nudatum ſcuto hoſtis iugulum haſta transfigit.* Quicquid ſit, in eo conſentiunt omnes, haſtam ſiue telum Achillis, Memnoni vulnus exitiale intuliſſe.

 CAPVT

* Deſcripſit illud RICHARDVS POCOCKIVS, in his *Deſcription of the Eaſt*. Vol. I. ad p. 149. Sequor autem hic emendationes viri doctiſſimi, PHILIPPI DORVILLE, in Animaduerſionibus ad Charitonem Aphrodiſienſem, p. 50.

** DICTYS *Cretenſis.*

CAPVT IV.

De Memnonis Graeci ſepultura, honoribusque, quos poſt mortem conſecutus eſt.

Plerique ſepulchrum Memnonis prope Ilium locant. §. 1. Sunt tamen, qui ſepulchrum Memnonis alibi collocent. §. 2. Honores quibus Dii mortem Memnonis proſecuti eſſe dicuntur. §. 3. De auibus Memnoniis veterum fabulae. §. 4.

§. 1.

Plerique ſepulchrum Memnonis prope Ilium locant.

Memnoni occiſo, ea fere qua occubuit in regione, non procul ab vrbe Troia, plurimi tribuunt ſepulchrum. QVINTVS SMYRNAEVS fingit Lib. II. *Paralipom.* Iuſſu Aurorae, ventos mortuo circumfuſos, per aërem canum eum ſuſtuliſſe. V. 584. ita canit:

—— νέκυν δ' ἀκάμαντες ἀῆται
Μέμνονος ἀγχεμάχοιο θέσαν, βαρέα ϛενάχοντες,
Παρ ποταμοῖο ῥέεθρα βαθυῤῥόου Αἰσήποιο
Ἧχι τε νυμφάων καλλιπλοκάμων πέλει ἄλσος
Καλὸν, ὃ δὴ μετόπισθε μακρὸν περὶ σῆμ' ἐβάλοντο
Αἰσηποῖο θύγατρες, ἄδην πεπυκασμένον ὕλῃ
Παντοίῃ ——

—— Cadauer autem indefeſſi venti
Memnonis bellicoſi cum graui gemitu repoſuerunt,
Iuxta altiflui Aeſepi amnis vndas:
Vbi pulchre crinitarum Nympharum lucus extat
Amoenus, in quo ei poſtea arduum eduxerunt tumulum
Filiae Aeſepi, omnis generis arboribus opacum.

Locum hunc ipſum ſine dubio deſignare voluit STRABO, quando Lib. XIII. p. 404. in haec verba ſcripſit. *Supra Aeſepi oſtia ad Stadia circiter . . . tumulus eſt, in quo ſepulchrum oſtenditur Memnonis Tithoni filii. Prope etiam Memnonis eſt pagus.* Et PAVSANIAS in *Phocicis*, vel Lib. X. p. 875. cuius pariter locum adſcribo. *Volucres Memnonidas dicunt Helleſpontii ad Memnonis ſepulchrum ſtatis*

diebus

diebus quotannis aduolantes, euerrere ſoli aream, quae circa tumulum pura, et arboribus vndique atque herba nuda ſit, et eam collecta pinnis ex Amne Aeſepo aqua, aſpergere. Eundem ſepulchri Memnonii locum in animo habent, quicunque de auibus Memnonidibus memoriae mandarunt, quod quouis anno Ilium ad Memnonis ſepulchrum conuolent, de quibus nonnulla mox addemus. *Iuxta Ilium* locat etiam *ſepulchrum Memnonis*, MARTIANVS CAPELLA Lib. VI. p. 221. Forte huc referre etiam licebit, quod a nonnullis literis proditum legimus, in vicina Bithynia, * Nicomediae Memnonis enſem aſſeruatum oſtenſumque fuiſſe.

Sunt tamen, qui ſepulchrum Memnonis alibi collocent.

§. 2. SIMONIDES verò, Poëta Lyricus antiquiſſimus, in Dithyrambo, quem inſcripſerat *Memnonem*, ** ſcriptum reliquit, *Memnonem* hunc *ſepultum fuiſſe circa *** Paltum Syriae, iuxta fluuium † Badam.* Veroſimile eſt, auctorem libri *de bello Troiano*, qui ſe DICTYN *Cretenſem* nominauit, hunc ipſum locum ſubinnuiſſe, vbi ſcripſit Lib. VI. cap. X. *A Neoptolemo etiam*, Achillis filio, *de reliquiis Memnonis cognitum mihi, vti tradita oſſa eius apud Paphum his, qui cum Phallante duce Memnonis mari ad Troiam profecti, ductore interfecto, ablataque praeda ibi morabantur: vtque Himera —— Soror Memnonis ad inueſtigandum cadauer fratris, eo profecta, poſtquam reliquias repperit, et de intercepta praeda Memnonis palam ei factum eſt, vtrumque recipere capiens, interceſſu Phoenicum, qui in eo exercitu plurimi fuerant, optionem rerum omnium ac ſeorſum fratris acceperit, praelataque ſanguinis affectione, recepta vrna Phoenicem nauigauerit: delata deinde ad regionem eius †† Palliochin, ſepultisque*

* PAVSANIAS in *Laconicis* cap. III. p. 211.

** Apud STRABONEM Lib. XV. p. 500.

*** ALDRICHIVS in notis ad Ioſephum de bello Iud. Lib. II. cap. X. ex Ioſepho putabat, pro *Palto* reponi debere *Ptolemaida*, et pro *Bada*, *Belum*. Verum non meminerat, STRABONEM haec referre ex SIMONIDE, cuius tempore *Acco* vel *Ace*, nomen *Ptolemaidis* nondum habebat.

† Apud STRABONEM loc. cit. legitur Βαδᾶν; verum IS. VOSSIVS in obſeruation. ad Pomponium Melam Lib. I. c. XIII. fin. corrigit Βάλδον, ſatis veroſimiliter.

†† Videtur innuere regionem *Paltenam*, in qua vrbs *Paltus* erat ſita. Vide notas BERKELII, et HOLSTENII ad Stephani Ἐθνικὰ, articulo Πάλτος.

tisque fratris reliquiis, nusquam repente comparuerit. Si aliis auſcultamus, ſepulchrum illud in eadem quidem ora maritima; ſed propius ad fines Iudaeae, non longe a Ptolemaide ſitum erat. Ex eorum ſententia IOSEPHVS, Lib. II. *de bello Iudaico* cap. X. §. 2. literis haec prodidit. *Duorum Stadiorum interuallo ab vrbe Ptolemaide, praeterlabitur fluuius exiguus omnino, qui* * *Bellius appellatur, ad quem Monumentum eſt Memnonis, ſibi vicinum habens locum centum cubitorum, admiratione dignum. Eſt enim rotundus et cauus, et egerit arenam vitriariam.* Si tamen quod ſentio dicere licet, Monumentum, cuius IOSEPHVS mentionem facit, credo non fuiſſe Memnonis, qui ad Troiam interiit, verum Memnonis Rhodii, inclyti ducis bellici, ** quem Darius Codomannus, vltimus Perſarum rex, claſſibus et toti orae maritimae praefecerat, qui dum inſulis graecis maris Aegaei occupandis intentus eſt, morte praeuentus, in regione hac, curae fideique ſuae concredita, ſepultura et Monumento honoratus fuiſſe videtur. Ex hiſtoria certe conſtat, non ita diu poſt, *** viduam Memnonis huius Barſinen, Damaſci in Syria ab Alexandro captam fuiſſe. Non deſunt etiam, qui Memnonem noſtrum, Troianorum adiutorem et columen, poſt interitum, in patria, ſiue ea ſit Aſſyria, ſiue Aethiopia, ſepulchrum inueniſſe perhibeant. De auibus, quas veteres *Memnonias* nuncupant, commemorat AELIANVS de *Animal.* Lib. V. c. 1. *Recta ad Memnonis ſepulchrum proficiſcuntur. Id enim vel etiam nunc a Troadis incolis in honorem Memnonis Aurorae filii conditum ibi fuiſſe dicitur. Et Memnonis quidem cadauer, ex caede a matre in Suſa illa Memnonia tam celebrata exportatum fuiſſe, vt humatione afficeretur, et exequiarum iuſta e dignitate ei perſoluerentur; illud vero cenotaphium eſſe.* Qui vero Memnonem inter Aethiopes lucem adſpexiſſe, † ibique ſepulchrum etiam inueniſſe, perhibent, aues has †† ex Aethiopia arceſſunt. PHILOSTRATVS vero *Iconum* Lib. I. p. 742.

* In graeco eſt Βήλεος, *Beleus.* Plurimi eum vocant *Belum.* Vide CELLARII antiquam Geograph. Aſiae p. 483.

** ARRIANVS *de Expedit. Alexandri* M. Lib. II. init.

*** PLVTARCHVS in *vita Alexandri* p. 676.

† Tradunt hoc DIODORVS *Siculus*, Lib. II. p. 109. TZETZA in Chiliad. VI. hiſt. 64. Alii.

†† PLINIVS Lib. X. c. 26. SOLINVS in *Polyhiſtore* cap. 43. ISIDORVS Origin. L. XII. c. 7. et alii.

p. 742. negat, *vſpiam terrarum Memnonis extare tumulum*, quandoquidem *ipſe Memnon in nigrum transformatus ſit in Aethiopia lapidem*, digitum intendens ad inclytam eius Statuam marmoream, prope Thebas in Aegypto ſuperiori viſendam.

§. 3. Crediderunt Graeci, idque ſcripto etiam tradiderunt, enituiſſe in morte Memnonis ſui, ſigna fauoris et amoris eximia, quo eum Dii complexi ſunt. Nam, vti canit Poëta: *Honores quibus Dii mortem Memnonis proſecuti eſſe dicuntur.*

* Ἠὼς δ' ἐςονάχησε, καλυψαμένη νεφέεσσιν·
Ἠχλύνθη δ' ἄρα γαῖα· θοοὶ δ' ἅμα πάντες ἀῆται
Μητρὸς ἐφημοσυνῇσι, βίῃ φορέοντο κελεύθῳ
Ἐς πέδιον Πριάμοιο καὶ ἀμφεχέοντο θανόντι
Οἳ καὶ ἀνηρείψαντο θοῶς Ἠῷον υἷα
Καὶ ἔφερον πολιοῖο δι' ἠέρος — &c.

Tum Aurora nubibus ſeſe condens triſtiſſimos edidit gemitus:
Tellusque inhorruit tenebris, et praepetes venti ſimul omnes,
Matris iuſſu, vno raptim itinere deferebantur
In campum Priami; circumfuſique mortuo,
Extemplo arripiunt Aurorae natum,
Perque aëra canum auferunt. —

Fingit poſtea idem, omnes ſanguinis guttas, quae ex corpore mortui Memnonis in terram ceciderunt, vt ſignum etiam eſſent poſteris, in vnum collectas, voluntate Deorum, fluuium euaſiſſe, dictum Paphlagonium. Apud OVIDIVM *Metamorph.* Lib. XIII. v. 598. Aurora Iouem ſic alloquitur:

Da, precor, huic aliquem, ſolatia mortis, honorem,
Summe Deum rector: maternaque vulnera leni.
Iupiter annuerat, cum Memnonis arduus alto
Corruit igne rogus: nigrique volumina fumi
Infecere diem. Veluti cum flumina natas
Exhalant nebulas, nec Sol admittitur infra.
Atra fauilla volat: glomerataque corpus in vnum
Denſatur; faciemque capit: ſumitque calorem,

Atque

* QVINTVS SMYRNAEVS *Paralipom.* Lib. II. v. 548.

Atque animam ex igni: Levitas ſua praebuit alas.
Et primo ſimilis volucri, mox vero volucris
Inſonuit pennis. Pariter ſonuere ſorores
Innumerae; quibus eſt eadem natalis origo.

Non difficile erit lectori ſagaci perſpicere, OVIDIVM in his tradere voluiſſe originem auium Memnoniarum, quas Veteres fingebant ad tumulum Memnonis quotannis ſpectaculum edere, quod etiam Poëta in ſequentibus deſcribit. Auroram vero ipſam fabulantur funus filii ſui quotidiano luctu proſequi. Tangit et hoc OVIDIVS Libro illo eodem v. 621.

Luctibus eſt Aurora ſuis intenta; piasque
Nunc quoque dat lachrymas: et toto rorat in orbe.

Et ex noſtro Poëta id mutuo videtur ſumſiſſe SERVIVS, qui ad VIRGILII Lib. I. Aen. 493. ſcribit. *Memnon congreſſus cum Achille, ab eo eſt interemtus, cuius mortem mater Aurora hodieque rore matutino flere videtur.* Erant et qui talem fabulam ſpargerent, Memnonem aut potius effigiem eius ſaxeam in Thebaide, Sole oriente, matrem Auroram laeto ſalutaſſe cantu, poſt Solis vero occaſum, flebilem edidiſſe planctum. Id vero nihil aliud eſſe, quam fictionem poëticam, veritate omni deſtitutam, oſtendemus Syntagmate III. cap. IV. Non vero Aurorae tantum, Memnonis matri; ſed et reliquis Diis, memoriam eius tam charam fuiſſe ferunt, * vt ex decreto Iouis, diem, quo manu Achillis occubuerat, anniuerſario luctu et ieiunio celebrauerint. De luctu Himerae vel Hemerae, Sororis Memnonis, quo fratris ſui funus proſecuta eſt, quaedam habet DICTYS *Cretenſis* Lib. VI. c. 10. quae apud ipſum legi malim. Eſt quoque fabula haud dubie graecanica, etſi ad Memnonem Aegyptium translata, quam DEMETRIVS in libris rerum Aegyptiacarum ſcriptam reliquit. Refert nempe, ** circa Abydon, vrbem Thebaidis, naſci ſpinam arborem, de qua hanc Aegyptii fabulam vulgauerint: Aethiopes a Tithono miſſos Troiam, cum Memnonem audiuiſſent interiiſſe, illic loci coronas abieciſſe in ſpi-

* Vide ſupra cap. I. §. 5.

** Apud ATHENAEVM Lib. XV. p. 680. In graeco legitur περὶ Ἄβυλον. Sed recte viri docti correxere Ἄβυδον. Vide BERKELIVM ad Stephani Ἐθνικὰ, voce Ἄβυδος.

ſpinas, ideoque *** ramos earum floribus onuſtos, coronis eſſe ſimiles. STRABO Lib. XVII. p. 559. meminit etiam arboris huius circa Abydon, vbi eſſet Memnonis regia; ſed fabulam illam inſuper habet, eamque ſilentio inuoluit. Neque vllus dubito, quin a Graecis fuerit excogitata in honorem ſui Memnonis. De honoribus diuinis Memnoni, tum in Aſſyria, tum in Aethiopia, decretis, quaedam tetigimus cap. II. §. 6.

De auibus Memnoniis veterum fabulae.

§. 4. Singularia vero quam maxime ſunt, quae de auibus Memnoniis, heroi huic quotannis ad Monumentum eius parentantibus, veteres, eosque inter Scriptores graues multaque laude merito cumulati, memoriae prodere veriti non ſunt. Originem harum auium fabuloſam ex OVIDIO dedimus §. 3. Nunc quidnam illae in honorem Memnonis agere quotannis conſueuerint, ex eodem accipe.

Terque rogum luſtrant: et conſonus exit in auras
Ter clangor. Quarto ſeducunt caſtra volatu.
Tum duo diuerſa populi de parte feroces
Bella gerunt: roſtrisque et aduncis vnguibus iras
Exercent; alasque adverſaque pectora laſſant.
Inferiaeque cadunt cineri cognata ſepulto
Corpora: ſeque viro forti meminere creatas.
Praepetibus ſubitis nomen facit auctor; ab illo
Memnonides dictae, cum Sol duodena peregit
Signa, parentali periturae Marte rebellant.

Idem Poëta *Amorum* Lib. I. Eleg. XIII. Auroram ſic compellat

Quo properas Aurora? mane. Sic Memnonis vmbris
Annua ſolenni caede parentet auis.

Totam hanc de iſtis auibus fabulam paulo prolixius hunc ad modum narrat AELIANVS *de Animal.* Lib. V. c. 1. *Terram Parianorum* (in Aſia minori, non ita longe a Troia) *et vicinam Cyzicum aues aſpectu nigras incolere ferunt, quae figura corporis et forma accipitribus ſimiles eſſe videntur: eae vſu carnium cum ſe abſtinent, tum in omni victus ratione ſe continent. Eis enim ad cibum ſemina ſunt.*

 Quum

*** Idem quoque de ſpina Aegyptiaca obſeruant THEOPHRASTVS *hiſt. Plantar.* Lib. IV. c. 3. PLINIVS Lib. XIII. c. 9.

Quum autumnus eſſe coepit, Ilium gregatim aduolant. Eas autem idcirco Memnonias vocant, quod recta ad Memnonis ſepulchrum proficiſcantur. Id enim vel etiam nunc a Troadis incolis in honorem Memnonis, Aurorae filii, conditum ibi fuiſſe dicitur. Aues igitur Memnoni cognomines quotannis eo proficiſci ferunt, ibique primum in contrarias partes diſtrahi, deinde pugnam committere: eamque ſumma contentione tam diu pugnare, dum ex his dimidia pars pereat, altera vero victrix redeat, vnde diſceſſerat. In pauciora haec PLINIVS ſic contrahit, Lib. X. c. 26. *Auctores ſunt, omnibus annis aduolare Ilium ex Aethiopia aues, et confligere ad Memnonis tumulum, quas ob id Memnonidas vocant.* Deinde vero et iſta addit. *Hoc idem quinto quoque anno facere eas in Aethiopia, circa regiam Memnonis, exploratum ſibi Cremutius tradit.* Similia ſunt his, quae ex PLINIO, pro more deſcripſit SOLINVS in *Polyhiſtore* cap. XLIII. Vidimus ſupra §. 3. ex OVIDIO, volucres has Memnonis, ſic enim fingebant Graeci, exiiſſe ex buſto Memnonis, hancque extitiſſe earum originem. Aliam earundem volucrium originem, priori non multum abſimilem, commemorat SERVIVS, ad Aeneid. I. 755. in haec verba: *Memnon in tanto honore apud ſuos Socios fuit, vt poſt eius mortem, cum eum nimium deflerent, miſeratione Deorum in aues conuerſi dicantur, et quotannis venire ad tumulum eius, et ibi lamentatione et fletibus ſe dilacerare, donec aliquantae ibi moriantur.* Eandem plane fabulam reperies etiam apud QVINTVM SMYRNAEVM, Lib. II. 642. &c. Et haec ſunt Beneuole Lector, quae de Memnone Graeco veteres paſſim tradidere.

Diſſeremus iam nunc de Aegyptio.

De Memnone SYNTAGMA II.

Quod eſt

De Memnone Aegyptio, ſiue Amenophi.

CAPVT I.

De nomine Memnonis Aegyptii, Amenophi.

Memnonis Aegyptii Statuam primus memorauit Herodotus. §. 1. Nomine eodem Memnonis vſi etiam ſunt Scriptores ſequiores. §. 2. Ipſis vero Aegyptiis Statua illa dicebatur Amenophis. §. 3. De cauſa ob quam Graeci Amenophin ſemper dixerint Memnonem. Aliorum proponuntur coniecturae. §. 4. Coniectura de re eadem noſtra adfertur. §. 5. Interpretatio nominis Aegyptiaci Amenophis. §. 6. De cognominibus Amenophis huius quaedam adduntur. §. 7.

§. 1.

Memnonis Aegyptii Statuam primus memorauit Herodotus.

Memnonem regem hiſtoria Aegyptiorum priſca penitus ignorat. Erat autem in Thebaide, prope Dioſpolin, ſiue Thebas Aegyptias, Statua Coloſſea longe celeberrima, de qua plura dicemus Synt. III. quam Graeci vocant Statuam Memnonis. Et illi Memnoni ſolent attribuere Graeci, quae ex eorum relationibus Syntagmate primo expoſuimus. Primus qui Statuae huius inclytae mentionem fecit, eamque Memnonis vocauit, eſt, ſi recte coniicio, eſt HERODOTVS, etſi viros eruditos, qui de Statua hac diſſeruere, quorumque obſeruationes oculis meis vſurpaui, loci Herodotei rationem habuiſſe non deprehenderim. Verba HERODOTI Lib. II. c. 106. id ſonant. *Columnae vero, quas in variis regionibus rex Aegypti Se-*

ſoſtris erexit, pleraeque incolumes iam non ſuperſunt. Quasdam in Syria Palaeſtina ipſe vidi inſcriptas, tum quibus dixi literis, tum muliebribus genitalibus. Circa Ioniam quoque duae huius viri (Seſoſtris) *figurae viſuntur in petris inciſae. — In earum vtraque inſculptus eſt vir magnitudine quinum palmorum, dextra ſpiculum tenens, ſiniſtra arcum, ceteramque item armaturam, et Aegyptiacam et Aethiopicam geſtans. Ex altera vero ad alterum humerum ſuper pectus euntes ſacrae literae Aegyptiacae ſunt inſculptae in haec verba:* HANC EGO REGIONEM MEIS OBTINVI HVMERIS. *Quis tamen ille aut cuias fuerit, ibi quidem non ſignificatur; ego vero alibi declaraui. Quidam vero ex illis, qui figuras has ſunt conſpicati,* MEMNONIS *imaginem eſſe coniectant* (Μέμνονος εἰκόνα εἰκάζουσί μιν) *multum a veritate deflectentes.* Nemini dubium eſſe poteſt, quin ſermo hic ſit de Memnone illo Aegyptio, cuius Statua Thebis erecta, omnium oculis patebat, omnibusque nota erat, etſi HERODOTVS Statuae huius, vbi de rebus Thebaeorum agit, mentionem omnino fecerit nullam. Sed animaduerſione noſtra indignum non eſt, Statuam Memnonis in Thebaide, a quibusdam appellari conſueviſſe Seſoſtris, quod videbimus §. 7. ſicuti figuram Seſoſtris in Ionia a nonnullis Memnoni attributam fuiſſe, ex HERODOTO intelligimus.

Nomine eodem Memnonis, Scriptores etiam ſequiores vſi ſunt.

§. 2. Poſt HERODOTVM, Scriptores Graeci Romanique, tantum non omnes, illum cuius Statua admiranda Thebis viſenda erat, nominant *Memnonem.* Sic PAVSANIAS in *Atticis* de ea loquens p. 101. *Thebis Aegyptiis trans Nilum ſpectaui Statuam ſedentis hominis. Eam vulgo Memnonis eſſe dicunt.* Et IVVENALIS Sat. XV. v. 5.

Dimidio magicae reſonant vbi Memnone chordae,
Atque vetus Thebe centum iacet obruta portis.

Conſimiliter PLINIVS Lib. XXXVI. c. 7. *Non abſimilis illi narratur Thebis, in delubro Serapis, vt putant, Memnonis Statua dicatus.* Et TACITVS *Annal.* Lib. II. c. 61. *Aliis quoque miraculis intendit animum, quorum praecipua fuere Memnonis ſaxea effigies — disiectasque inter et vix peruias arenas inſtar montium eductae Pyramides.* De eadem Statua loquens PHILOSTRATVS *de vita Apollonii Tyanei*, Lib. VI. c. 3. *Ipſius vero Memnonis Statua*, inquit, *adoleſcentis impuberis imaginem, referens, ad Solis radios conuerſa eſt.* Et ſic aliis quoque in locis. Quid opus eſt pluribus teſtimoniis, quorum

rum nonnulla etiam in ſequentibus adducemus? In ipſa Memnonis Statua hodieque leguntur quaedam Epigrammata graeca in Memnonem, ex quibus illud ex parte tantum adſcribo, quod in Syntagmate I. iam dedi.

Ζώειν, εἰναλίη Θέτι, Μέμνονα χ' ἀδέα φωνεῖν
  Μάνθαν', ἐπὶ Τροίης ἄλλοκ' ἀπολλύμενον,
Αἰγύπτου, Λιβυκῆσιν ὑπ' ὀφρύσιν, οὗ ἀποτάμνει
  Καλλίπυλον Θήβην Νεῖλος ἐλαυνόμενος.

Viuere, marina Theti, Memnona et ſuauiter ſonare
  Diſce, ad Troiam quondam occiſum:
Aegypti Libycis ſub tumulis, vbi abſcindit
  Pulchras portas habentem Theben, Nilus incitatus.

Plena eſt Statua eadem Inſcriptionum tum graecarum tum latinarum, in quibus ſemper nominatur *Memnon*, illudque toties legitur: *Audiui Memnonem.* Vide infra Synt. III. cap. IV. Quod videtur argumento eſſe, in ipſa Aegypto, a Graecis, Statuam illam alii, quam *Memnoni*, tribui non conſueuiſſe.

Ipſi vero in Aegypto indigenae, Statuam illam dicebant eſſe Amenophis.

§. 3. Verum enim vero, quod modo verbo tetigi, qui Inſcriptiones illas in Coloſſo Memnonio inſculpi curarunt, Graeci fuerunt et Romani, haudquaquam Aegyptii, neque antiquae ipſorum diſciplinae alumni. Inter omnes illas, quas a ſe deſcriptas, RICH. POCOKIVS Operi praeclaro inſeruit, nullam inuenire potui, quae dominatione Romanorum in Aegypto antiquior cenſeri merito debeat. Quaedam aetatem prae ſe ferunt Domitiani, pleraeque Hadriani. Solent ceteroquin meliores Scriptores, vbi de Statua Memnonis loquuntur, ſubdubitare, ſitne illa vere Memnonis, an vero alio potius nomine inſignienda. STRABO, qui coloſſum hunc vidit ipſe, et cui accurata illius deſcriptio in acceptis ferenda eſt, p. 561. Edit. Geneu. maluit ipſi nullum, quam *Memnonis* nomen imponere. Verba eius infra dabimus. PLINIVS Statuam illam ait eſſe *Memnonis*, *vt putant*, §. 2. PAVSANIAS adductus pariter, §. 2. de eadem ſimili modo pronuntiat. Μέμνονα ὀνομάζουσιν οἱ πολλοί. *Memnonem eum vocat multitudo*, vel *vulgus*, ſubinnuens graecos, ſiue patria, ſiue ſtudiis, qui tum in Aegypto vbique praeualebant, quibusque opponit indigenas Aegyptios. Et mox iſthanc ſubiungit rationem. *At ipſi Thebani Memnonem hunc eſſe negant: nam Phamenophem fuiſſe indigenam hominem*

minem dicunt. Statuam igitur illam, quam Graeci dicebant *Memnonis*, Aegyptii, quibus *Memnonis* nomen ignotum erat, nuncupabant *Phamenophin*, vbi memento, *ph* nihil aliud eſſe, quam notam generis maſculini. Quem PAVSANIAS vocat *Phamenophem*, ob rationem allatam, alii abiecta nota maſculini generis, *Amenophem* appellant. Ita nomen hoc ſcribitur in *Chronico*, *Alexandrino*, vel *Paſchali*, p. 338. Edit. Raderi. Καμβύσης τὸν Ἀμμένοφιν, ὅς Μέμνων νομιζόμενος εἶναι λίθος, καὶ φθεγγόμενος, Τέμνει. Vbi legendum videtur: ὃς Μέμνον νομίζιται εἶναι, καὶ φθεγγόμενος λίθος. *Cambyſes Amenophin, quem putant eſſe Memnonem, lapidem ſcilicet vocalem, in medio ſecari iubet.* Auctor iſte deſumſiſſe haec videtur ex EVSEBIO, ex quo verbis fere iisdem ea etiam repetit SYNCELLVS in *Chronographia* p. 72. et 151. Οὗτος ὁ Ἀμενῶφθις ἐστὶν, ὁ Μέμνων εἶναι νομιζόμενος, καὶ φθεγγόμενος λίθος. *Hic Amenophis exiſtimatur eſſe Memnon, lapis ille loquens, et ſonum* quotidie *edens.* In *Euſebianis* SCALIGERI graecis, eadem habentur p. 16. niſi quod ibi ex emendatione SCALIGERI legatur Ἀμένωφις, recte prorſus, ita enim nomen illud plerumque ſcriptum deprehenditur. In EVSEBII *Chronico* latino, Libro poſteriori, num. CCCC. p. 72. illa ſic redduntur. *Hic eſt Amenophis, quem quidam Memnonem putant, lapidem loquentem.* Hinc ſine dubio deſcripſit FRECVLPHVS *Lexouienſis*, quae *Chronici* Tom. I. Lib. II. cap. V. leguntur. *Hic eſt Amenophis, quem quidam Menonem* (lege Memnonem) *putant, lapidem loquentem.* Idem quoque docet *Epigramma* graecum, quod in Statua Memnonis Coloſſea etiamnum extat, et a RICH. POCOCKIO corrupte admodum editum eſt. Eius initium ex emendatione * IACOBI PHILIPPI D' ORVILLII, hic apponendum eſſe duxi.

Ἔκλυον αὐδήσαντος ἐγὼ Πόβλιος Βαλβῖνος,
Φωνὰς τὰς θείας Μέμνονος ἢ Φαμενώφ.

Ego Publius Balbinus audiui loquentis
Memnonis, ſiue Phamenoph, diuinas voces.

Idem igitur erat ſecundum Epigrammatis huius auctorem, *Memnon* et *Phamenoph* (vel *Phamenophis*, vel etiam *Amenophis.*) *Memnonem* dicebant Graeci, *Amenophin* Aegyptii. In hiſtoria Aegyptiaca, ** vti eam

* *Animaduerſion.* in Charitonem Aphrodiſienſem p. 531.

** Praeter MANETHONEM, regis huius mentionem quoque fecerat CHAEREMON in *hiſtoria Aegyptiaca*, apud IOSEPHVM Lib. I. contra Apion. §. 32.

eam deſcripſit MANETHO, * plures occurrunt reges, qui nomen *Amenophis* geſſerunt. Dubitari ergo nequit, fuiſſe nomen hoc inter Aegyptios familiare ſatis et commune. Fueritne vero inter illos reges etiam is, cui Statua Coloſſea in Thebaide, quae *Amenophis* nomen geſſit, dedicata erat, non praeter rationem addubito. Sed de hoc argumento infra diſputabitur.

Cur Amenophin Graeci ſemper dixerint Memnonem, aliorum coniecturae proponuntur.

§. 4. Quaeri hic non abs re poteſt, qui tandem factum ſit, vt *Amenophin* Aegyptium, Graeci de eo loquentes, ſemper nuncupauerint *Memnonem.* Ignotum non eſſe auguror, variis hac in re eruditos coniecturis indulſiſſe, quarum nonnullas adferre non pigebit. Illuſtris MARSHAMVS, qui de Amenophi copioſe et erudite diſſerit, quique eum ** *eſſe illum Graecorum Memnonem* contendit, *qui Suſis Phrygibusque imperauit*, in tales incidit cogitationes. *** *Phamenophis, ſiue Amenophis Thebanis is eſt, qui Graecis Memnon. Nomen ex* Menis, *primi regis nomine componi videtur.* Mennoph *Graecis euphoniae cauſa* Mennon, *ſiue* Memnon. *Ceterum obſcura eſt Aegyptiorum nominum ratio.* Poſtremum hoc vere et recte monuit vir Antiquitatis omnis peritiſſimus, et proprio exemplo ſatis hic oſtendit, quam periculoſae plenum opus aleae illi ſuſcipiant, quotque erroribus ſe ipſos inutiliter exponant, qui ex linguis ſibi ignotis, nominum deriuationes tradere et explicare nituntur. Quis facile ſibi perſuaderi ſinet, a *Mene* deriuatum eſſe *Amenophis*, et ex *Amenophis* factum eſſe *Memnonem?* Certe qui linguae Aegyptiacae aliquam notitiam ſibi comparavit, non poterit non prima fronte intelligere, quantopere nomina haec a ſe inuicem differant. Multa dici hic poſſent; ſed a quibus libens abſtineo. Illud tantum verbulo tangam, *Menem*, et *Amenophin*, eſſe quidem vocabula linguae Aegyptiacae genuina; ſed quorum ſignificatio vehementer a ſe inuicem differt; *Memnonem* vero nomen eſſe Graecis proprium, ex horum lingua formatum, et ex ea tantum explicandum. Neque etiam nomen iſtud in Graecorum hiſtoria infrequenter occurrit. *Memnonis* hiſtoria Heracleae vrbis ad Pontum Euxinum, veteribus in pretio fuit, ex qua excerpta nobis reliquit PHOTIVS. In hiſtoria rerum ab Alexandro M. geſtarum, magnum eſt nomen *Memno-*

* Vide IOSEPHVM Lib. I. p. 446. 447. 460. 461. 463. Adde SYNCELLVM p. 70. 71. 72. 73. 74.

** Canone Chronico ad Sec. XV. p. 424.

*** Ibidem p. 425.

Memnonis Rhodii, quem Darius Codomannus claſſi ſuae et orae maritimae, quae reſpicit mare mediterraneum, praefecerat. In bello Troiano, ſtabat a Troianorum partibus *Memnon*, de quo in Syntagmate I. ſatis diximus; aduerſus eosdem vero dimicabat *Agamemnon*, dux exercitus Graecorum, cuius nomen ex *Memnonis* nomine deriuatum eſt. Etenim * Μέμνων graecis dicitur ἀνδρεῖος, *fortis*, *virtute* et *robore virili praeditus*, vnde eſt ἀγαμέμνων, *valde fortis*. *Memnon* ergo cum *Amenophi*, commune plane nihil habet. Prius ignorabant Aegyptii, poſterius Graeci. Paulo alio modo rem aggreditur IAC. PERIZONIVS. Audiamus et eum, rationes ſic colligentem. ** *Videtur tempore belli Troiani* Proteus, *ſiue* Sethos, *ſiue* Keten, *ſiue etiam* Tithonus, *vt mox dicemus*, *celebris Aegypti rex extitiſſe*, *vt et eius filius* Rhamſis, *vel* Ramſinitus: Ammenemes *autem et* Thuoris, *ſeu apud Graecos* Memnon *et* Thonis, *fuiſſe primum Duces illorum regum*, *at dein reges: Haec autem nomina* Amenophis, *et* Amenemmes, *videntur Graeci confudiſſe in vnum ſuae linguae nomen* Memnon, *de quo nunc agendum*. Et aliquanto poſt. *Quia* Memnonis *nomini propius etiam eſt* Ammenemmis *nomen idque in regibus Dynaſtiae* XIX. *ad cuius tempus referendum omnino videtur bellum Troianum*, *occurrit*, *vero congruens ſic ſatis mihi videtur*, Memnonis *nomen apud Graecos inde ortum*. Tanti eſt acumine ingenii pollere! Quae non hic annotanda mihi forent, ſi omnia minutatim perſequi vellem? Sed valeant haec nunc. Ceterum quae de coniectura MARSHAMI dicenda mihi erant, de hac vltima PERIZONII, repetere etſi inuitum oportet. Haec poſterior plus praeſidii, neque in ſermone neque in hiſtoria Aegyptiorum inuenit, quam prior.

Coniectura de eadem re noſtra adfertur.

§. 5. Quantumuis autem ea, quae ex obſeruationibus virorum merito ſuo celeberrimorum attuli, mihi, et opinor aliis etiam, rem aequa lance expendentibus, parum ſatisfaciant, ideoque reiecerim, neſcio tamen, poſſimne lectori aliquid offerre, approbatione ipſius et ſuffragio dignius. Suſpicor tamen, rei huius cauſam, quod *Amenophis* Aegyptii Coloſſum, Graeci dixerint *Memnonis*, ab HOMERO eſſe repetendam. Dubitari vix poſſe crediderim, vixiſſe belli Troiani tempore, heroëm aliquem, *Memnonis* nomine inſignitum, potentem, rebusque bellicis clarum, qui imperium verſus plagas Orientis protulerit,

* EVSTATHIVS in Homeri Iliad. E. p. 591.
** *Origin. Aegypt.* cap. XV. p. 242.

lerit, arcemque vrbis Suſianae condiderit, poſtea Troianis auxilio venerit, et poſt res praeclare geſtas, manu Achillis illic occubuerit. Tradunt hoc Poëtae, Hiſtorici, Oratores, Grammatici, et qui non? Neque hactenus rationem prolatam a quoquam vidi idoneam, cur hac in re teſtimoniis veterum fidem denegare debeam. Illius ſemel iterumque HOMERVM inieciſſe mentionem, monuimus Synt. I. cap. III. §. 1. Quando autem Poëta heroem hunc vocat Ἠῶς υἱὸν, *filium Aurorae*, Odyſſ. Δ. 188. in locutione ambigua ludere mihi videtur. Nam quia *Aurorae* nomine, * deſignari etiam ſolet *plaga Orientalis*, commode per *filium Aurorae* Poëta ſubinnuere potuit *virum orientalem*, ex partibus nempe Orientis Troiam profectum, ſicuti in Scriptura בני קדם, *filii Orientis*, non raro dicuntur incolae regionis ad Orientem ſitae. Et fuerunt inter veteres, ** auctores non ſpernendi, qui HOMERI locutionem hunc ad modum exponerent. Fuitque haec forte vera ratio, quod *** permulti olim Memnonem hunc ex Aſſyria, viciniſque Orientis tractibus, Troiam veniſſe contenderent, quodque *Suſa*, inclytam illius regionis vrbem, *Memnonia* dicere conſueuerint. Verum ſi † Homerus gente Aegyptius fuit, et in ipſa Thebaide natus, quod †† Scriptor quidam vetus, eadem Patria ſatus, affirmat, aut ſi, quod aliis placet, in Aegypto peregrinatus eſt, a veri ſpecie non abhorret, eum, quando *Memnonem* dixit *Aurorae filium*, habuiſſe in animo Coloſſum Thebaeum, qui vna cum Sole oriente, vocem emittebat, eoque Auroram vel Diem, matrem ſuam, ſalutare ab Aegyptiis perhibebatur. Et quia Aurorae ille vel Diei filius, in Thebaide, ſiue Aethiopia Aegyptiaca, Graecis ab eo tempore ignotus non fuit, HOMERVS vero *Memnonem* Troianum, *Aurorae filium* celebrauit, Graeci id quod verbis ambiguis Poëta de Orientali Memnone dixerat, de Aethiope vel Aegyptio acceperunt, ideoque Memnoni ſuo, patriam vt plurimum vindicarunt Aethiopiam. Ex eodem fonte dimanaſſe credo, quod, cum in Graecorum fabulis, Aurora et cum Cephalo,

 et

* Vide ſupra *Synt.* I. cap. I. §. 2.

** Vide ſupra loc. cit.

*** Vide ibid. §. 5.

† CLEMENS *Alexandrinus*, *Stromat.* Lib. p. 302. HELIODORVS *Aethiop.* Lib. III. p. 149. ALEXANDER *Paphius*, apud EVSTATHIVM in Odyſſ. Lib. M. p. 1713.

†† OLYMPIODORVS hiſtoricus, apud PHOTIVM in *Biblioth.* Cod. LXXX. p. 191.

et cum Tithono conſueuiſſe perhibeatur, Memnoni *Aurorae filio* pater tributus fuerit Tithonus. Tithonum enim narrant Priami fuiſſe fratrem, ſicque ratio iam conſtat, quamobrem Priamo patruo ſuo, Memnon auxilium tulerit. Hinc denique factum reor, vt multa ad Memnonem Troianum, vel Orientalem referentur, quae recte explicata, nonniſi in Aegyptio Thebaeo locum habent. Verum ſi haec ita ſunt, vti dixi, qua ratione tandem eueniſſe dicemus, vt HOMERVS loquens de *Memnone Aſſyrio*, vel *Troiano*, ad hunc, locutione ſaltem ambigua, quae Poëtis ſecutis fucum fecit, ea retulerit, quae *Aegyptio* ſunt propria? Dicere poſſumus, penes HOMERVM forte culpam fuiſſe nullam. Quando enim *Memnonem* nuncupauit *Aurorae filium*, quid nos credere vetat, eum nonniſi hoc ſubinnuiſſe, heroëm illum ex *Orientis partibus* in regionem Troianam delatum fuiſſe. Fieri facillime potuit, vt, qui ipſum ſecuti ſunt, locutionis huius verum ſenſum haud aſſequerentur, iſteque eorum error, fabulam decantatam de Memnone, Tithoni et Aurorae filio nobis pepererit. Quod ſi vero Poëtarum Princeps, *Memnonem* Troianum, *Aurorae filium* vocans, digitum intendit in Coloſſum Thebaeum, quem in Patria viderat, quemque *Aurorae* vel Diei filium vulgo appellari nouerat, in quo abſurdi nihil video, lingua Aegyptiaca, * cuius non plane ignarus fuiſſe videtur, fictionem hanc Poëticam ſuggerere ipſi potuit. Sermone Aegyptiorum ⲱⲛⲓ (*Oni*) dicitur *lapis*, et ⲛⲱⲛⲓ (*Noni* vel *Enoni*) *lapideus*. In caſu quarto, ⲙ̇ⲛ̇ⲱⲛⲓ (*Menoni*, vel *Emenoni*) dicebant *lapideum*, ſubintellige *coloſſum*, vel *lapideam Statuam*. Probabile eſt, vulgum de coloſſo hoc loquentem, eum communi ſermonis vſu dixiſſe *Emnoni*, vel ** *Menoni*, id eſt *lapideam*, ſcilicet *Statuam*, quam TACITVS conſimiliter *Annal.* Lib. II. c. 61. *ſaxeam effigiem* vocat, quod plane eodem redit. Auguror itaque, HOMERVM, vbi de *Memnone* orientali loqui volebat, recordatum fuiſſe coloſſi ſui Thebaei, qui vulgo, nomine, ad illud *Memnonis* accedente, inſigniri ſoleret, eaque de cauſa Troianum locutione ambigua et fallace, dixiſſe *Aurorae filium*, eoque figmentis Poëtarum aliorum,

* Vide *Prolegomena* ad *Pantheon* noſtrum, §. LV. p. CXXVII.

** Nonnunquam Memnonis nomen ſcriptum reperitur *Menon*. Exempla habes capite hoc, §. 3. &c.

aliorum, de *Memnone Aethiope*, Tithoni et Aurorae filio, occaſionem ſubminiſtraſſe.

Interpretatio nominis Aegyptii Amenophis, tentatur.

§. 6. Sed e diuerticulo in viam redeo, ad *Amenophin* Aegyptium. Nominis huius originationes attuli, §. 4. quas parum habere veroſimilitudinis, fatebuntur credo omnes rerum iuſti et aequi aeſtimatores. Verum quandoquidem rem hanc tetigi, eaque ad argumentum, quod hic ornandum in me ſuſcepi, vtique ſpectat, exponam quae mihi verior videatur nominis huius interpretatio. Erat cum coniicerem, *Amenophis*, literis Copticis ſcriptum, ſonare ⲀⲘⲞⲨⲚ-ⲚⲞϨ-ϤⲒ, *Amun-noh-phi*, idque interpretor *cuſtodem vrbis Thebarum.* Norunt eruditi, priſcum genuinumque vrbis Thebarum nomen Aegyptium, fuiſſe *Amun-noh.* In Textu hebraico librorum Veteris Teſtamenti legimus * אמון נא, *Amun*, vel *Amon-no*, et ** המון נא *Hamun-no*, vti et *** נא אמון, *No-Amun*, idque interpretes Alexandrini perquam commode reddunt, loco poſtremo, μερίδα Ἀμμὼν, id eſt *portionem* vel *poſſeſſionem Ammonis.* Scriptores Graeci exotici, vrbem eam vocant Διόσπολιν, *vrbem Iouis*, ſcilicet *Ammonis*, et has ſequuntur interpretes etiam Alexandrini, *Ezech.* XXX. 16. Nam † *Amun* Aegyptiis nomen eſt Diuinitatis, quam Graeci Δία, *Iouem* interpretantur. ⲚⲞϨ, *(noh)* vero certam et *demenſam poſſeſſionem* ſignificat, vnde oportet deducere vocem νομὸς, ita Aegyptii appellabant certam regionis ſuae partem, vel, vt Latini loquuntur, *Praefecturam*, quod pluribus nunc perſequi, prolixum nimis foret. ϤⲒ, *(phi)* denique, ſermone Aegyptiorum dicitur τηρεῖν, *ſeruare*, *cuſtodire.* Ex ea ratione obſeruauimus quondam †† *Vulcanum*, Princeps Aegyptiorum Numen, in Theologia gentis huius dici conſueuiſſe ⲬⲎⲘⲒ-ϤⲒ, *Chami-phi*, vel ⲔⲎⲘⲈ-ϤⲒ, *Came-phi*, *Cuſtodem Aegypti.* Conſimili ſane ratione, *Amenophin* interpretari nobis licebit *Amun-noh-phi*, ſiue *Cuſtodem Thebarum Aegyptiarum.* Eſt enim credibile, Thebaeos Aegyptios, *Amenophin*, ceu vrbis ſuae ſeruatorem

* *Ieremiae* XLVI. 25.
** *Ezechiel.* XXX. 15.
*** *Nahumi* III. 8.
† Videri poteſt *Pantheon* noſtrum Lib. II. cap. II.
†† In *Pantheo* Lib. I. cap. IV. §. 9.

rem et cuſtodem reueritos fuiſſe. Teſtatur id inſcriptio graeca, quae in Coloſſo Memnonio viſenda, a POCOCKIO edita eſt, quamuis iniuria temporis non leuiter corrupta. Haec tamen ex vocibus valde inquinatis eruere licuit. ΕΦΘΕΓΞΑΤΟ ΜΕΜΝΩΝ ΘΗΒΑΙΩΝ ΠΡΟΜΑΧΟС. *Sonum dedit Memnon Thebaeorum Propugnator.* Id certe Aegyptiace ſonat *Amun-noh-phi.* Venit et alia nominis huius interpretatio in mentem; ſed quam ſequentibus reſeruo, vbi de Statua Memnonis differendum mihi erit, Synt. III. cap. VI.

De cognominibus Amenophis Aegyptii.

§. 7. Nomen, quod nunc excuſſimus, *Amenophis*, eſt veluti proprium *Memnonis* Aegyptiorum. Sed illum tamen aliis etiam nominibus, quae poſſis dicere *appellatiua*, vel *cognomina*, inſignitum fuiſſe, deprehendimus. Ad illa refero nomen *Memnon*, non graecum, de quo diximus §. 4. quodque ibidem ſumus interpretati; verum Aegyptium, quo Thebaidis incolae *coloſſum* ſuum ſaxeum ſolebant cognominare, §. 5. Aliud Amenophi noſtro ab Aegyptiis impoſitum nomen erat *Oſymandes*, vel *Oſymandyas*, quod ex HECATAEO *Abderita*, DIODORVS *Siculus* memoriae prodidit Lib. I. p. 44. Perbene profecto animaduertit MARSHAMVS ex STRABONE, qui eum *Iſmanden* appellat, hunc ab *Amenophi*, ſiue *Memnone*, re ipſa non differre. Idque ex DIODORO recte lecto et intellecto, facile poteſt confirmari. Sed audiamus MARSHAMVM, quia eadem opera, *Memnonis* quoque et *Oſymandyae* nomina Aegyptiaca illuſtrare anniſus eſt. * *Porro*, inquit, *Amenophis hic ſiue Memnon, qui Straboni eſt Iſmandes, et Imandes, Hecataeo dicitur Oſimandes, hoc forſitan ab Oſiride, illud ab Iſide nomen.* Opportune vir alias illuſtris, quod iam monuimus §. 4. in ſuperioribus obſeruauerat, *[illegible] eſſe Aegyptiorum nominum rationem*, quare vehementer optauerim, vt ab explicandis obſcuris huius generis nominibus, potius abſtinuiſſet. Id enim negotium, neque hic, neque vſpiam alibi, feliciter ipſi ceſſit. Verum id recte omnino peruidit, *Oſymanden*, et *Amenophin*, ſiue *Memnonem*, nomina eſſe, quae ad vnum eundemque Coloſſum Thebaeum referri debent, illique ab Aegyptiis impoſita ſunt. Idque ipſum in Syntagmate III. ex vetuſto Aegyptiorum ſermone, luculenter confirmabimus. Denique et *Seſoſtris* nomine condecoratum fuiſſe a nonnullis *Amenophin*, teſtimonio Scriptoris magni nominis nititur. Conceptis namque verbis id teſtatur PAVSANIAS, curioſus Coloſſi Thebaei

* In *Canone Chronico* p. 427.

Thebaei ſpectator, quique quae de eo tradit, ab accolis accepit. Is poſtquam obſeruaſſet, eum, quem *Memnonem* vocarent Graeci, ab indigenis nuncupari *Amenophin*, §. 2. 3. iſta ſubiungit. *Audiui etiam, qui Seſoſtris illam Statuam eſſe dicerent.* Nemo vero ſibi perſuadeat, intelligi hic *Seſoſtrin*, inclytum illum regem Aegypti, omnium gentium ſermonibus celebratum. Id enim ſi eſſet, nemini in tota Aegypto res huius indolis obſcura et ignota eſſe potuiſſet. Etenim inter reges omnes, qui Aegyptiis vnquam imperarunt, non eſt quisquam illuſtrior, cuiusque memoria charior exiſteret omnibus, Seſoſtri. Coloſſus porro ille Thebaeus, a primis inde temporibus, in tanta fuit vbique exiſtimatione, * vt inter admiranda Aegypti, numeratus ſemper fuerit. Et cum Aegyptii rerum inſigniorum omnium memoriam tam ſollicite cuſtodiuerint, et ſaxis adeo inſculpi curauerint, quomodo res huius generis obliuioni mandari, aut ſequiori aeuo in dubium vocari potuiſſet? Et tamen nouimus, Statuam illam communiter, ab omnibus dictam fuiſſe *Amenophis*, et paucos tantum quosdam eam *Seſoſtris* nuncupaſſe. Facit hoc, vt ſuſpicer, nomen *Seſoſtris*, hic non eſſe nomen alicuius viri proprium; ſed appellatiuum. Memini, aliquando beatum LA CROZIVM, cum de rebus geſtis magni Seſoſtris confabularemur, nomen Seſoſtris ita interpretatum eſſe, ϭ̄ⲥ-ⲟⲩϣⲧ-ⲣⲏ, *(Sois* vel *Siſ-oſtre)* quo ſignificatur κύριος προσκυνῶν τὸν ἥλιον, *Dominus adorans Solem*, idque poſtea in Miſcellaneis, manu eius exaratis, quorum, ſub nomine *La Crozianorum*, editionem in me ſuſcepi, ſcriptum inueni. Hoc nomine vero, etiam Statua Amenophis quam optime compellari potuit, quia ſolebat oriente Sole, vocem emittere, eaque Solem quaſi ſalutare, aut adorare. Poſſet etiam nomen idem exponi ϭ̄ⲥ ⲭⲟⲩϣⲧ ⲉ̇ⲣⲏ, *(Sois*, vel *Siſ-ſuſt-ere) Dominus intuens in Solem*, quod fere eodem redit. Prior tamen interpretatio pluribus forte arridebit, neque me inuito.

CAPVT

* Vide Synt. III. cap. I.

CAPVT II.

De loco, vbi regnauit Amenophis, deque eius aetate.

Operae pretium eſt, quaerere, in quanam Aegypti Prouincia regnauerit Amenophis §. 1. Amenophis Aegyptius fuit Thebaeus. §. 2. Neque obeſt nobis Philoſtrati et aliorum quorundam auctoritas. §. 3. Neque gens Memnonum in Aethiopia. Vera Memnonia non ſunt, niſi in Aegypto ſuperiori. §. 4. Aetas Amenophis, ex aetate Memnonis graeci, aeſtimari non poteſt. §. 5.

§. 1.

Operae pretium eſt quaerere, in quanam Aegypti Prouincia regnauerit Amenophis.

Amenophin MANETHO in hiſtoria rerum Aegyptiacarum, * repraeſentauit vt regem pium, fortem, felicem, et potentem. Ab eo id acceperunt alii. Quinimo Scriptor ille Aegyptius, inter reges, quorum hiſtoriam ſcripto conſignauit, ** plures recenſuit, nomine eodem Amenophis deſignatos. Exiſtimant igitur viri eruditi, Coloſſum Thebaeum, effigiem eſſe ſaxeam *** vnius ex his regibus, qui *Amenophis* nomen geſſerunt. Ex iis quae diximus, per ſe iam ſatis colligi poſſe videtur, quamnam rex ille, ſecundum traditionem Aegyptiorum hiſtoricam, habuerit patriam, et vbinam gentium imperauerit. At etiamnum tamen diſpiciendum reſtat, in quanam Aegypti regione imperaſſe perhibeatur. Nam in pluribus Aegypti partibus, plures ſimul reges, et eodem tempore ſummae rerum praefuiſſe, *Dynaſtiae* MANETHONIS ſatis teſtantur. Hanc vero quaeſtionem de patria et loco regni Amenophis, non ita eſſe inutilem aut ſuperuacaneam, atque multis quidem prima fronte videri poſſet; ſed argumentum potius, in quo mea nunc deſudat opera, non parum illuſtrare, ſequentia planum facient, et infra in Syntagmate III. data occaſione, obſeruabitur.

Amenophis Aegyptius fuit Thebaeus.

§. 2. Amenophi igitur, ſiue Memnoni Aegyptiorum, patria fuit, ſi traditiones gentis huius audimus, Aegyptus ſuperior, vel Thebais. Hic etiam MANETHO regnum ei aſſignauerat. Etenim reges

* Apud IOSEPHVM Lib. I. adu. Apion. §. 26. 27.
** Vide ſupra cap. I. §. 3.
*** MARSHAMVS *Canone Chron.* ad Secul. XV. p. 424.

ges illi, * quorum ſeriem Scriptor hicce in *Aegyptiacis* ſuis contexuerat, quaeque reges plures nobis exhibet, nomine *Amenophis* nobiles, componunt *Dynaſtiam* eius, ** vti ab AFRICANO, et EVSEBIO ordinata eſt, numero XVIII. quae eſt *Dioſpolitarum*, ſiue *Thebaeorum.* In ſerie igitur regum Thebaeorum, *Amenophi*, vel *Memnoni* Aegyptiorum, locus concedendus eſt. Spectat eodem locus PAVSANIAE, ſemel iterumque ad teſtimonium vocati. Verba eius et hic, ac pleniora quidem, adſcribere non pigebit. *** *Coloſſum, qui Thebis Aegyptiis eſt, trans Nilum — ſpectaui. Statua ibi eſt ſedentis hominis. Eam vulgus Memnonis vocat: quem ex Aethiopia veniſſe — tradunt. At ipſi Thebaei Memnonem eſſe negant; verum dicunt eſſe eum Phamenophin, vnum ex indigenis.* Ab ipſis igitur Thebaidos incolis accepit PAVSANIAS, *Phamenophin*, cuius viderat cum admiratione Statuam, ortu fuiſſe Thebaeum, τῶν ἐγχωρίων, *vnum ex indigenis.* Quod vero ad ſitum illius loci, vbi Scriptor eximius Coloſſum inclytum vidit, quem ait eſſe Thebis, prope decantatas illas Syringas, de eo ambigi hodie non poteſt. Locum illum plures oculis vſurpauere, et accurate deſcripſere peregrinatores. Plura his iam non addo, quoniam hac de re, infra Syntagmate III. diſſerendum mihi eſſe video. Ille vero locus, in quo ſtabat *Amenophis* ſaxea effigies, patria quoque ipſi fuiſſe credebatur. Hinc IOHANNES TZETZES Chiliad. VI. hiſt. 64. de Memnone ait:

Ἐν τῇ πατρίδι δ' ἀπαχθεὶς ἐτάφη δ' οἰκείᾳ
Καὶ ςήλη τȣ́τῳ γέγονε πυῤῥοποικίλȣ λίθȣ.

In patria vero propria, poſtquam corpus eius abductum eſſet Troia, ſepultus eſt.
Et poſuerunt ei Statuam ex variegato lapide.

Nec alia de cauſa, in Inſcriptione, quam cap. I. §. 6. attulimus, is ipſe appellatur Θηβαίων Πρόμαχος, *Thebaeorum Propugnator.*

Neque obeſt Philoſtrati, et aliorum quorundam auctoritas.

§. 3. A conſtanti illa Aegyptiorum traditione, quam §. 2. expoſui, re ipſa non recedit PHILOSTRATVS, quando Lib. VI. *de vita Apollonii* cap. 3. in haec verba ſcribit. *Refert Damis, fuiſſe Memnonem*

* Apud IOSEPHVM *contra Apion.* Lib. I. p. 446. 447.
** Apud SYNCELLVM in *Chronographia*, p. 62. 70. 72.
*** In *Atticis* p. 101.

mnonem Aurorae filium: occubuiſſe vero non apud Troiam, quo etiam illum non veniſſe conſtat; ſed in Aethiopia, cum apud Aethiopes regnaſſet per generationum quinque ſpatium. Ipſi tamen Aethiopes, quoniam ſupra ceteros homines longiſſimae ſunt vitae (ἐπειδὴ μακροβιώτατοι ἀνθρώπων εἰσὶν,) Memnonem lugent, quaſi in adoleſcentia defunctum. Equidem PHILOSTRATVS, et quem is ſequi ſe profitetur, DAMIS, ſignificare videntur, Memnonem Aegyptium, inter illos Aethiopes et vixiſſe et diem ſuum obiiſſe, qui propter ſingularem vitae longaeuitatem, veteribus *Macrobii* dicuntur. Hi autem in Geographia antiqua, longe ſupra Aegyptum, in ea Africae collocantur parte, quam hodie etiam *Aethiopiam* appellamus. HERODOTVS Lib. III. c. 17. eos *in Africa ad mare auſtrale* locat. MELA Lib. III. c. 9. eosdem Aethiopibus illis accenſet, quibus regni ſedes erat Meroë. Hanc eandem oram illis aſſignat PLINIVS Lib. VI. c. 30 ad quem haec notat HARDVINVS de *Macrobiis. Pars eſt regni, quod Nubiam hodie appellant: non Bagamedri, vt Sanutus exiſtimat.* Ex hac igitur regione Memnonem Aegyptium deducere videtur PHILOSTRATVS, neque id nego. Verum tot errores pueriles Scriptor hic aduerſus praecepta Geographiae commiſit, vt illius, in his rebus, ſit perexigua, et pene nulla auctoritas. Eum ceteroquin nomine *Aethiopiae* re ipſa Thebaidem Aegyptiacam deſignare voluiſſe, aut certe debuiſſe, vel id eſt argumento ineluctabili, quod in Aethiopum illorum, de quibus loquitur, regione, inclytum ponat. Memnonis Coloſſum, quem et prolixe deſcribit. Fueritne huius Coloſſi ſitus verus PHILOSTRATO perſpectus nec ne, nunc non diſquiro; ſed eruditorum hodie nemo negat, fuiſſe eum in Thebaide, prope vrbem *Thebas* erectum. Haec igitur eſt Aethiopia, ex qua Memnonem Aegyptium fuiſſe oriundum, et in qua eum regnaſſe, ex communi fama, ſubinnuit PHILOSTRATVS. Idem de aliis iudicandum quoque eſt, qui Memnonem Aethiopem extitiſſe, eoque nigrum, perhibent. Veteres certe, eosque inter HOMERVM ipſum, *Aethiopiae* nomine deſignare Thebaidem Aegyptiacam, * alio loco monuimus. Non nego, recentiores quosdam, priſcam illam traditionem de Memnone Aethiope, ſiue Thebaeo Aegyptio, nouis figmentis ſic inquinaſſe, vt videri poſſit Memnon ſemper pro indigena Aethiopiae proprie ſic dictae habitus fuiſſe, cuius rei exempla, ** in ſuperioribus attuli;

* Synt. I. cap. II. §. 4. ** Loc. cit. §. 3.

attuli; verum illi morari nos non debent. Non enim tum traditionem priſcam nobis ſinceram referunt; verum propria cerebri ſui figmenta exornant.

§. 4. Obiici forſan nobis poſſet, quod [illegible], a veteribus nonnullis memoriae proditum [illegible] in Aethiopia gentem, cui a *Memnone* nomen [illegible] * Erant et olim, qui contenderent, eorum [illegible] Memnonem feciſſe. Verum vbi in omnibus [illegible] Iliad. A. 423. *μετ᾽ ἀμύμονας Αἰθιοπῆας, ad inculpatos* [illegible] reponebant *μετὰ Μέμνονας Αἰθιοπῆας, ad Memnones Aethiopes* [illegible] eſſe Aethiopum gentem quandam, quae a Memnone [illegible] Diei, nomen adſciuiſſet *Memnonum.* Et fateor, gentem [illegible] Geographis incognitam non fuiſſe, quippe qui ſitum [illegible] in Aethiopia deſignent. PLINII haec verba ſunt Lib. VI. c. 30. *Ex aduerſo in Africae parte Macrobii: Rurſus a Megabaris Memnones et Davelli.* Coniunguntur hic *Memnones* et *Macrobii*, inter quos poſteriores vixiſſe Memnonem et regnaſſe, PHILOSTRATVS auctor eſt. Vide §. 3. PTOLEMAEVS vero *Geograph.* Lib. IV. cap. VIII. p. 130. de iisdem haec habet. *Inter Nilum autem et Aſtapodem fluuium, ad Meroën inſulam* (ſic eſt in graeco) *Memnones.* Vix igitur in dubium vocari poſſe arbitror, ex recepta Geographorum veterum ſententia, fuiſſe gentem aliquam Aethiopicam, quam ipſi nominarunt *Memnones.* At vero illos in honorem Memnonis Aegyptii, ita denominatos non fuiſſe, ex eo ſatis conſtare vnicuique poteſt, quod *Memnonis* nomen in illis oris cognitum nemini fuerit. Quem Graeci *Memnonem* appellant, is ab Aegyptiis conſtanter dicebatur *Amenophis*, nomen vero *Memnonis* ipſis ignotum erat. Eſtne igitur dubitandum, *Aethiopes*, ſi omnino *Amenophis* notus ipſis eſſet, et ſi ab eo ſe ipſos cognominare vellent, nomen hocce eius verum ab Aegyptiis adoptaturos potius fuiſſe, quam *Memnonis* nomen ſibi penitus peregrinum, a Graecis, tam longo terrarum interuallo, a patria ſua diſſitis? Genuina *Memnonia*, quibus nempe nomen iſtud, a Memnone Aegyptio adhaeſiſſe creditur, omnes vnanimiter locant in Aegypto ſuperiori, plerique circa Thebas et Abydum. De iis STRABO, Geographorum antiquorum praeſtantiſſimus, Lib. XVII. p. 559 ait: *Supra Ptolemaidem eſt Abydus*, ** *in qua*

Neque Memnonum gens in Aethiopia. Vera Memnonia non ſunt, niſi in Aegypto ſuperiori.

* EVSTATHIVS in Iliad. A. p. 128.

** Sic et PLINIVS Lib. V. cap. 9. et SOLINVS in *Polyhiſtore*, cap. 32.

eſt Me[illegible] *ſolido lapide, quemadmodum diximus de Labyrintho.* Et mox: *Quod ſi, vt nonnulli ſentiunt, Memnon ab Aegyptiis* [illegible] *mandes dicitur: etiam Labyrinthus Memnonius erit, et eiusdem opus, cuius Abydenſia et Thebana, nam et ibi quaedam M*[illegible]. [illegible] auctor excellens de Labyrintho coniectat, [illegible] iudicari debet, nititur enim errore manifeſto, [illegible] Cap. III. §. 5. Verum apud omnes in confeſſo [illegible] et ipſe obſeruat, Thebis et Abydi oſtendi quaedam *Memno*[illegible] p. 761. vbi memorabilia Thebis viſenda deſcribit, *ſupra* [illegible] inquit, *ſunt regum loculi*, in ſpeluncis quibusdam in la[illegible]. De iisdem omnino loquitur DIODORVS *Siculus* Lib. [illegible] haec leguntur: Ἀμφισβητȣ̃σι δὲ οἱ περὶ Αἴγυπτον Αἰ[illegible] ἐν ἐκείνοις τοῖς τόποις γεγονέναι τὸν ἄνδρα τȣ̃τον, καὶ [illegible] δεικνύȣσιν, ἃ μέχρι τȣ̃ νῦν ὀνομάζεσθαι φασὶ Με[illegible] *In dubium hoc vocant Aethiopes, circa Aegyptum*, Memno[illegible] in Oriente imperaſſe, regiamque habuiſſe Suſa, *nam Memnonem* [illegible] *ſuae arrogant, idque domus regiae, quas etiamnum Memnonia* [illegible] *ferunt, indicant.* Quae hic dicitur *Aethiopia circa Aegyptum*, [illegible] alia non eſt, quam Aegyptus ſuperior, quod et res ipſa loquitur, et ex iis, quae ſaepe in ſuperioribus obſeruanda nobis fuerunt, intelligi potuit. Verum DIODORVS ex eo, quod Memnonia perhiberentur in Aethiopia eſſe, ſatis ſe expedire non potuit, cum in mente eius haereret Aethiopia ab Aegypto diſtincta. AGATHARCHIDES, vt qui bene noſſet, *Memnonia* genuina reperiri nulla, niſi in Aegypto ſuperiori, et nihilo tamen minus intelligeret, ea etiam in Aethiopia locari, difficultatem hanc alio modo ſolui poſſe exiſtimauit, aut ſolutionem ab aliis oblatam, amplexus eſt. Ita autem ſcribit in *Periplo Maris rubri* *. *Deſiit hoc metallum in actu eſſe tum, quando Aethiopum olim agmen Aegyptum incurſauit, et multis annis vrbes cuſtoditas praeſidiis ſuis tenuit, a quibus etiam Memnonia eſſe perfecta memorant, tum quando Medi et Perſae rerum potiebantur.* Credat hoc Iudaeus Apella. *Memnonia* illa non alia de cauſa a vetuſtioribus dicta ſunt *Aethiopica*, quam quod extructa eſſent in Aethiopia Aegyptiaca, ſeu Aegypto ſuperiori, aut Thebaide. Verum dices forte, quidnam haec *Memnonia* ad *Amenophin*, qui in Aegypto ſemper hoc, nunquam *Memnonis*

* Apud PHOTIVM in *Biblioth.* Cod. CCL. p. 1322. et in *Hudſoni Geographis minor.* T. I. p. 26.

mnonis nomine primitus compellatus fuit? Recte autem id aduerſus ea, quae huc vſque adſtruxi, excipi poſſet, ſi loca illa, quae a Scriptoribus *Memnonia* vocantur, nomine hoc ab ipſis priſcis Aegypti incolis deſignata fuiſſent. Quis vero id dixerit? Graeci ſunt, qui nomen hoc nobis conſeruarunt, quique id [illegible] in Aegypto acceperunt. Iidem nobis *Heliopolin*, *Dioſpolin*, *Aphroditopolin*, *Heracleopolin*, et ſimiles vrbes in Aegypto commemorarunt, a Graecis ſic denominatas, quarum tamen nomina Aegyptiaca plane diuerſa fuiſſe nouimus. *Heliopolin* Aegyptiis dictam fuiſſe *On*, ipſa Scriptura magiſtra tenemus. Eadem [illegible] *Dioſpolin* ab indigenis dictam fuiſſe *Amun-noh*, vel *Noh-Amun*. Et ſic in reliquis. Idem plane exiſtimandum eſt de *Memnoniis*. Quoties illa a Scriptoribus Graecis Romaniſque nominantur, nihil niſi hoc ſubindicatur, fuiſſe aedificia ſtructurae antiquae et ſplendidae, in honorem *Amenophis* ſiue, vt eum Graeci vocare conſueuerunt, *Memnonis*, condita, eiuſque memoriae conſecrata.

§. 5. Si Amenophis in Aegypto regnauit, quod [illegible] perſuaſum erat, difficile non videtur, de aetate eius, certi quidpiam conſtituere. Ingens enim illa nominis eius celebritas, permittere [illegible] tuiſſet, vt memoria rerum ab eo geſtarum, et temporis, in quod regnum eius et geſta ingruunt, intercideret. Et ſunt viri eruditi, inque rebus chronologicis ſumma cum laude verſati, qui labori pepercerunt nulli vt rem hanc ad aliquem certitudinis gradum perducerent. Verum poſt expenſa ſerio omnia cauſae huius momenta, poſt excuſſas diligenter rationes, quas pro ſententiis ſuis viri doctiſſimi adferunt, fateri tamen cogor, me iisdem tenebris, eademque incertitudine, qua antea, etiamnum premi. Equidem ſi Amenophis Aegyptiorum, a Graecorum Memnone haud quaquam differret, quod veterum plerique exiſtimarunt, negotium hoc omne expeditum eſſet, ac conclamatum. Nam dubitare non licet, Memnonem Graecorum, ſi extitit, extitiſſe tempore belli Troiani, quod exitium ipſi attulit. Vide Synt. I. cap. III. Neque etiam diſſiteri poſſum, venditari quasdam, tanquam veterum Aegyptiorum traditiones, quae cum traditionibus hac de re Graecorum poeticis et hiſtoricis plane conſonant. * *In dubium hoc vocant*, inquit Scriptor pereximius, *Aethiopes circa Aegyptum, qui patriae ſuae Memnonem arrogant, et Palatia hodieque Memnonia vocitata oſtendunt. Vtut ſit, conſtans fama eſt, Memnonem Troianis auxilio venturum, —*

[illegible] *non poteſt.*

 magna

* DIODORVS *Siculus.*

magna fortitudinis gloria multos in praelio graecos neci tradidiſſe: donec ad extremum Theſſalorum inſidiis trucidatus, occubuit. Cadauer autem Aethiopes cremantes combuſſerunt, oſſaque reportarunt ad Tithonum. Haec ſane de Memnone in regiis deſcripta commentariis haberi, Barbari aſſerunt. Ex §. 2. TZETZAE iam adduximus verſus politicos, quorum hic eſt ſenſus: *Memnon vero in propria patria, poſtquam corpus eius abductum eſſet Troia, ſepultus eſt. Et poſuerunt ei illic Statuam ex variegato marmore.* Poteſt his quoque addi traditio Aegyptiorum, vti iactatur, vetus, quam ex DEMETRII *rerum Aegyptiacarum* libris attuli *Synt.* I. cap. IV. §. 3. Verum haec lectori exercitato ſcrupulum iniicere nequeunt. Nam quod ad DIODORVM attinet, videbunt facile, qui in huiusmodi rebus hoſpites non ſunt, eum quae refert, ex fama incerta accepiſſe, quod multis adſtruere opus non eſt. TZETZES vero, rerum Aegyptiacarum, in hoc negotio, vt videtur, plane expers, Scriptores graecos aperte et vnice ſecutus hic eſt. De loco DEMETRII quae ſentio, ſupra iam expoſui loc. cit.

§. 6. Aliud omnino de *Amenophi* teſtantur ipſorum Aegyptiorum traditiones et Monumenta, quae attentionem aliquam merentur. DAMIS, Apollonii Tyanaei in itineribus comes, retulerat *, Memnonem Aegyptium, *nec ad Troiam occubuiſſe, nec omnino iter illuc feciſſe.* Ipſe vero PHILOSTRATVS commemorat ** Μέμνονα ἕτερον νεώτερον, ἐπὶ τȣ̃ τρωϊκȣ̃ πολέμȣ, *Memnonem alium iuniorem, qui claruit tempore belli Troiani.* Prior eſt Aegyptius, ſiue *Amenophis*, poſterior autem Graecorum *Memnon.* Si vera narrat PLINIVS Lib. VII. c. 56, et ſi de Memnone Aegyptio loquitur ***, quod mihi, non diffiteor, videtur, plurimis Seculis hic Troiani belli tempus antevertit. Sic namque ſcribit: *Anticlides in Aegypto literas inueniſſe quendam nomine MENONA tradit, XV. annis ante Phoroneum antiquiſſimum Graeciae regem.* Aetas huius *Phoronei*, quem PLINIVS vocat *antiquiſſimum Graeciae regem*, et quo nihil antiquius in Graeca hiſtoria occurrere fatetur PROCLVS Lib. I. *in Timaeum Platonis* p. 31. aetas inquam huius Phoronei, Chronologis noſtris ignota non eſt; ſed hoc tamen antiquiorem eſſe *Menonem* (id eſt Memnonem Aegy-

* Apud PHILOSTRATVM *de vita Apollonii* Lib. VI. c. 3.

** Vide Synt. I. cap. II. §. 3.

*** Vide Synt. III. cap. IV. §. 7.

Aegyptium) affirmat PLINIVS. MANETHO, ſacerdos Aegyptius, *Amenophin* multo quidem iuniorem nobis commemorat *Phoroneo;* ſed non parum tamen antiquiorem belli Troiani tempore. Nam ſi ipſins hiſtoriae rerum Aegyptiacarum, rationem aliquam habendam putamus, fuerunt tres Aegyptiorum reges, nomine *Amenophis* condecorati. Et poſt hos tres, alium etiamnum in Catalogum ſuum Aegypti infert *Amenophin* *, aequalem Moſi Hebraeorum Legislatori; ſed quem ** peſſima fraude, contra fidem hiſtoricam intruſum eſſe iudicat IOSEPHVS. Eadem de aetate huius *Amenophis* memoriae mandauit CHAEREMON, in *** *hiſtoria Aegyptiaca.* Iuxta hos itaque calculos, *Amenophis* in aetatem Moſis ingruit, tempora autem cladis Troianae, aliquot Seculis anteceſſit. Iam vero obſeruauimus, id quod dixi, Amenophi tribui quarto, illique, vt judicat Scriptor Iudaicus, contra fidem annalium genuinorum, peſſime intruſo. At vero longe veroſimilius eſt, Coloſſum Thebaeum, ſi fuit effigies vnius ex his regibus, ad primum potius referri, qui ſecundum rationem temporum MANETHONIS, diu ante Moſen regnauit. MANETHON ipſe, ſi ſententiam eius recte repraeſentarunt † AFRICANVS et EVSEBIVS, Coloſſum regi illi vindicat, qui ſecundus nomen *Amenophis* geſtauit. Verum enim vero, mihi longe credibilius videtur, ipſum primum *Amenophin*, nomen hoc ſuum, more Aegyptiis perquam familiari, a Coloſſo Thebaeo, tanquam a diuinitate aliqua ſymbolica, accepiſſe, et ab hoc, idem nomen adſciuiſſe alios. Equidem neſcius non ſum, magnum hiſtoriae veteris, et doctrinae de temporibus inveſtigatorem, MARSHAMVM ††, Coloſſum noſtrum attribuere *Amenophi* quarto, illi, quem fictitium et ſuppoſititium iudicat IOSEPHVS. At quis non videt, eum rationes ſuas ita digeſſiſſe, vt hypotheſibus ſuis ſeruiret, et quod *Amenophin* Aegyptium, cum *Memnone* Graecorum, in vnam eandemque perſonam compingere vellet, reclamantibus licet genuinis Aegyptiorm relationibus et traditionibus. Eam quoque ob cauſam, rationes temporum MANETHONIS, quem tamen ſequitur, mirum in modum turbat. Scribit enim †††, *Memnonem Thebanum,*

* Apud IOSEPHVM *contra Apion.* Lib. I. §. 26. p. 461.
** IOSEPHVS lib. cit. §. 26. p. 461. ſemel iterumque.
*** Apud IOSEPHVM, vbi ſupra, §. 32.
† Apud SYNCELLVM in *Chronograph.* p. 72.
†† In *Canone Chronico*, p. 424.
††† Ibidem p. 432.

num, bello Troiano eſſe longe recentiorem, cum tamen certum et ab omni dubio repulſum ſit, quartum *Amenophin*, ſecundum MANETHONEM et CHAEREMONEM, ex quorum Commentariis hiſtoricis nobis tantum innotuit, tempora Moſis attingere, eoque bello Troiano multo antiquiorem eſſe. Quid diutius morer in re tam obſcura, et quam, me quidem iudice, non quisquam facile extricauerit? Malo hic igitur acquieſcere in iudicio IAC. PERIZONII, qui, vbi varias virorum eruditorum, de hoc argumento, ſententias expendit, ita tandem pronunciat *: *Atqui nihil incertius Amenophis iſtius aetate, quippe quem Vſſerius ad Moſis tempora refert, alii plerique ad ſeriora longe demittunt.*

CAPVT III.

De vita Amenophis Aegyptii rebusque ab eo geſtis.

Traditio Damidis de vita Amenophis longaeua examinatur et reiicitur. §. 1. De rebus ab Amenophi geſtis Aegyptiorum traditiones. §. 2. Oſymandyae, qui ab Amenophi diuerſus non eſt, res geſtae. §. 3. 4. Amenophis vel Oſymandyas Labyrinthum non conſtruxit. §. 5.

§. 1.

Traditio Damidis de vita Amenophis longaeua examinatur, et reiicitur.

Non deſunt, qui de vita Amenophis, ſiue Memnonis Aegyptii, rebusque ab eo geſtis, literis nonnulla mandarunt. Eo retulerim traditionem Aethiopum, id eſt incolarum ſuperioris Aegypti, vel Thebaidos, quam ex *Damide* refert PHILOSTRATVS *de vita Apollonii* Lib. VI. c. 3: *Memnonem Aurorae filium Aethiopem, neque Troiae occubuiſſe, neque illuc profectum vnquam fuiſſe; ſed diem obiiſſe in Aethiopia, cum ibi regnaſſet per generationum quinque ſpatium.* Addit poſtea, eum nihilo minus *in adoleſcentia* fato functum fuiſſe, quandoquidem Aethiopes, ex quibus ortum traxiſſet, et quibus imperaſſet, ſint μακροβιώτατοι ἀνθρώπων, *ſupra ceteros homines longiſſimae vitae.* Tradiderintne hoc, quod de longaeuitate Memnonis ſui, ex DAMIDIS teſtimonio, PHILOSTRATVS narrat, re ipſa Aegyptii, certo ſciri non poteſt. Oppido tamen probabile eſt, plurimis et craſſis

* *Origin. Aegypt.* cap. XII. p. 188.

craſſis valde mendaciis, quibus vita illa Apollonii tota ſcatet, et hoc eſſe annumerandum. Quis enim non intelligit, auctorem huius famae, de incredibili longaeuitate Memnonis, eum ex Aegypto transferre ad illos Aethiopes, qui longius aliis hominibus vitam producere credebantur, et quos ideo veteres appellarat *μακροβίους*, *Macrobios*, de quibus nonnihil dixi cap. II. §. 3. Res ipſa id non loquitur, ſed clamat. Verum iſta profecto genuina Aegyptiorum traditio non eſt. Nam Thebaei in Aegypto ſuperiori, Pauſaniae affirmarunt *, Memnonem aut Amenophin eſſe *τῶν ἐγχωρίων*, *vnum ex indigenis*, in regione ſua natum. Et multa ſunt, quae inuicte docent, fuiſſe hanc communem inter omnes Aegyptios famam. Vide cap. II. §. 2. 3. 4. Verum enim vero, vt etiam concedam, Memnonem DAMIDIS, inter Aethiopes Macrobios vixiſſe, iisque imperaſſe, ne ſic quidem, cum teſtimoniis de his hominibus veterum, conciliari poteſt, quod nugator ille blaterat, Memnonem regnaſſe *per generationum quinque ſpatium.* Sic enim tempus, quod regnando emenſus eſt hicce Memnon, complecteretur ** annos plusquam centum et ſexaginta. Addendi autem annis hiſce complures alii, quos vixiſſe credi poteſt, antequam regni habenas capeſſeret. Multo magis ab omni veri ſpecie remotum eſt, quod illic additur, eum qui tot annos inter Macrobios vixerit, habitum fuiſſe pro adoleſcente. Quot igitur non anni, in gente illa, tribuendi erunt viris? quot ſenibus? quot tenique decrepitis? Haec non modo fidem omnem ſuperant; ſed et teſtimoniis veterum de longaeuitae Macrobiorum. De iis enim haec tradit MELA *de ſitu orbis* Lib. III. cap. IX. *Aethiopes ſedem Meroën habent, terram, quam Nilus primo ambitu amplexus, inſulam facit. Pars, quia vitae ſpatium dimidio fere, quam nos, longius agunt, Macrobii dicti.* Si igitur Scriptorem hunc, et quos ille ſecutus eſt, audimus, Macrobii, vbi ad ſenilem aetatem peruenirent, annos viuebant circiter centum et viginti. Alexander M. in Epiſtola ***, cui Sophiſta quidam nomen eius praefixit, Macrobiis; ſed quos in India Orientali locat, attribuit annos centum et quinquaginta. Sed quid hoc ad *Macrobios* DAMIDIS, et ad *Memnonem* eius Aethiopicum? qui ſi, ſenectutem attigiſſet, annos trecentos

* PAVSANIAS p. 101.

** Apud veteres enim communiter, tres generationes conficiunt centum annos. Vide BENTLEII *Diſſertation upon Phalaris's Epiſtels* p. 35.

*** Apud SVIDAM in Βραχμᾶνες.

trecentos vtique, quin et quadringentos viuendo ſuperaſſet. Quod ſi igitur, quod DAMIS de Memnone Macrobio Aethiope nugatur, ne de Macrobiis quidem, quales a veteribus nobis repraeſentantur, cum aliqua veri ſpecie dici potuit, quanto minus de Thebaeis Aegyptiis, qui Memnonem ciuem ſuum extitiſſe, perhibebant? Quantum non ab inepto hoc figmento, diſtat Aegyptiorum traditio de illis regibus, qui *Amenophis* nomen geſſerunt? Primus enim ex illis * annos regnauit viginti et ſeptem: ſecundus annos triginta, ac menſes quinque: tertius nouem et decem annos, menſesque ſex. De quarto autem *Amenophi*, nihil neque ** MANETHO, neque *** CHAEREMON commemorant, quod credere nos iubeat, † eum communem vitae humanae ſortem atque terminum aliqua ſuperaſſe. Haec tam prolixe perſecutus minime eſſem, niſi viderem †† viros in doctrina temporum Principes, figmentum illud DAMIDIS putidum, non modo referre; verum illud etiam admittere, illique rationes temporum accommodare. Mihi poſt haec, quae nunc diſputaui, tuto affirmare licebit, narrationem illam DAMIDIS, aut nil eſſe, niſi figmentum ineptum et nugaciſſimum, aut ſubeſſe illi ſenſum aliquem arcanum, ex doctrina Sacerdotum myſtica explicandum. Non ego, poſtremum hoc, moribus Aegyptiorum tam bene congruens, mihi maiorem in modum placiturum fuiſſe, ſi teſtimonio alius cuiusdam Scriptoris fide digni confirmatum vidiſſem.

De rebus ab Amenophi geſtis, Aegyptiorum traditiones.

§. 2. Quod attinet ad res geſtas *Amenophis*, ſiue *Memnonis* Aegyptii, de iis MANETHO aut literis mandauit nihil, aut quod mandauerat, diu iam deperditum eſt. In fragmento certe huius Scriptoris, quod IOSEPHVS conſeruauit, tres quidem reges, nomine *Amenophis* nobiles, commemorantur; ſed ††† praeter annos, quos regnando expleuerunt, aliud quicquam de illis ibi non refertur. In *Dynaſtiis* eiusdem, ſicuti AFRICANVS et EVSEBIVS eas digeſſerunt, monetur quidem * de ſecundo ex his regibus, quod is ſit, cuius

* IOSEPHVS *aduerſus Apion.* Lib. I. §. 15. p. 446. 447.
** Apud IOSEPHVM, *aduerſ. Apion.* Lib. I. §. 26. p. 460. 461.
*** Apud eundem, vbi ſupra, §. 32. p. 465.
† Vide mox §. 2. not. ***.
†† MARSHAMVS in *Canone Chron.* p. 432.
††† Vide IOSEPHVM *aduerſ. Apion.* Lib. I. §. 15. p. 446. 447.
* In SYNCELLI *Chronographia* p. 72.

ius habeatur coloſſus ſaxeus, loquela praeditus. At praeter hoc, nihil de eo amplius traditur. Et dubitari inſuper non immerito poteſt, fueritne hoc ab ipſa MANETHONIS manu profectum. Eſt et in eiusdem *hiſtoria Aegyptiaca*, * quartus *Amenophis*, de quo extat ** prolixa eius narratio; ſed illum IOSEPHVS fictitium et inſititium indicat, malaque fide in catalogum regum Aegypti a MANETHONE intruſum. MARSHAMVS viciſſim, quod ſupra vidimus, cap. II. §. 6. ex temporum ratione concludi poſſe putat, hunc vere eſſe illum, cuius marmorea effigies a tot Scriptoribus celebratur. Ego, ſi quatuor extiterunt reges Aegypti, *Amenophis* nomine celebres, induci quidem non poſſum, vt credam, quartum inter hos illum eſſe, in cuius honorem Coloſſus Thebaeus erectus eſt. Sed de hoc quarto *Amenophi*, talia tamen a Sacerdote Aegyptio commemorari video, quae me quidem iudice, ad *Amenophin* noſtrum, ſiue *Memnonem* Aegyptium, referri debent. Adſcribamus quaedam huc ſpectantia, ex IOSEPHO Lib. I. *adu. Apion.* §. 26. 27. *Amenophin regem, fictum et contra hiſtoriae fidem catalogo regum inſerit, ideoque* *** *annos regni eius definire auſus non eſt, quamuis ceteris regibus annos, quibus regnarunt, accurate apponat. Et huic fabulas quasdam annectit, oblitus ferme eorum, quae tradiderat.* — *Hunc igitur Amenophin, quem ſupponit, ait deſiderio incenſum fuiſſe, videndi Deos, quod etiam Horo, alicui eorum, qui ante ipſum regnauerant, regi, contigiſſet, et hoc ſuum deſiderium patefeciſſe Amenophi cuidam, ſibi cognomini, filio Paapis, qui propter ſapientiam et praeſcientiam futurorum, diuinae naturae videbatur particeps: hunc vero dixiſſe regi, quod poſſet videre Deos, ſi regionem vniuerſam a leproſis immundisque hominibus perpurgaſſet.* Narratur deinde, quo pacto rex Amenophis, homines aliqua parte corporis mutilatos, vsque ad octoginta millia, in lapicidinas miſerit, quae in parte Aegypti orientali verſus mare rubrum ſitae ſunt, poſtea vero ipſis permiſerit, vt in vrbem Auarin a Sacerdotibus dictam Typhoniam, ſe reciperent, vbi ducem nacti ſunt Moſen, Sacerdotem quondam

 Helio-

* Vide cap. II. §. *6.*

** Apud IOSEPHVM Lib. I. *adu. Apion.* §. *26.*

*** In ipſo MANETHONIS Opere annos regni huius Amenophis non repererat IOSEPHVS. At vero, qui Dynaſtias eius digeſſerunt, AFRICANVS et EVSEBIVS, largiti ſunt ipſi, prior annos XX. poſterior vero XI. MARSHAMVS p. 433.

Heliopolitanum, * cui nomen Aegyptium fuit *Oſarſiph*, vel *Oſirſaph.* Dum vero in vrbe Typhonia a priſtinis malis requieſcerent, contigiſſe fertur, vt Paſtores, qui olim Aegypto potiti erant, deinde vero in Syriam Palaeſtinam receſſerant, iam redirent, ſeque ad illos adiungerent; ſed et peſſimis modis eos affligerent. Vltimo denique loco commemoratur, Amenophin valido Aethiopum exercitu adiutum, Paſtores et immundos homines aggreſſum eſſe, eosque ex Aegypto in Syriam repuliſſe. Haec eſt ſumma eorum, quae de Amenophi ſuppoſititio, literis conſignauerat MANETHO, et quae prolixius apud IOSEPHVM legi poſſunt. Quaedam in his occurrere, quae vix alium quam myſticum ſenſum admittunt, etiam me non monente, lector attentus et exercitatus facile obſeruabit. Et nos plura iſthac de re diſputabimus *Synt.* III. cap. VI.

Oſymandyae, qui ab Amenophi non differt, res geſtae.

§. 3. In Superioribus poſt MARSHAMVM, ** obſeruauimus e STRABONE, *Oſymandyam* HECATAEI, re ipſa non differre a *Memnone* Aegyptio, vel *Amenophi*, etſi Scriptores plerique duos hos a ſe inuicem diſtinguant. Ipſe quoque DIODORVS *Siculus* *** qui narrationem HECATAEI de *Oſymandya* nobis conſeruauit, † ſi verba eius curate expendantur, obſeruationem noſtram mirifice confirmat. In Statua huius *Oſymandiae*, vel *Memnonis*, aliorum tamen fide, hanc Inſcriptionem legi perhibet, quam ſecuti †† MARSHAMVM, talem hic exhibemus.

Βασιλεὺς Βασιλέων Οσυμανδύας εἰμί.
Ἐι δέ τις εἰδέναι βέλεται πηλίκος εἰμὶ, καὶ πȣ̃ κεῖμαι
Νικάτω τὶ τῶν ἐμῶν ἔργον.

Sum Rex Regum Oſymandyas; Si quis noſſe velit, quantus ſim, et vbi iaceam, vincat aliquid meorum Operum. Statua haec, quam DIODORVS ſubinnuit, etſi eam oculis ipſe vſurpaſſe minime videatur, hodieque, vti auguror, ſupereſt, eamque, ſi recte coniicio, RICHARDVS POCOCKIVS accurate delineatam aeri incidi curauit. Verum enim vero, Inſcriptio haec DIODORI nunc in illa non modo

* Vide *Prolegomena* ad *Pantheon* noſtrum §. XI. n. **.
** Vide ſupra cap. I. §. 7.
*** Lib. I. p. 43. 44.
† Vide *Synt.* III. cap. V. §. 2. 3.
†† *In Canone Chron.* p. 428.

do non legitur; ſed nulla etiam illius indicia et veſtigia apparent. Neque etiam memini, ex veteribus quenquam, vno DIODORO excepto, Inſcriptionis illius mentionem iniicere qualemcunque, tametſi Statuam memorent permulti, et quidam ex iis, eandem ſatis prolixe deſcribant. Et id tamen, quod DIODORVS memoriae prodidit, Sacerdotes Aegypti, * e *commentariis* ſuis *ſacris*, vt iactabant, retulerant Hecataeo Mileſio, aliisque Graecis, qui poſtea id ipſum literis conſignarunt. Ab hiſce auctoribus, diu iam deperditis, rem hanc accepit DIODORVS. Poteſt exemplo hoc colligi, quam ſtrenue et ſuauiter, Sacerdotes Aegyptii, inprimis a tempore Ptolemaeorum, ** quo omnis eorum ſcientia arcana, quam ſibi tamen arrogabant, vehementer diminui, et paulatim plane interire coeperat, peregrinis imponere ſolerent. Licet etiam ex eo aeſtimare, quae fides hominibus his haberi poſſit, quando interpretationes Obeliſcorum priſci aeui, aliorumque antiquorum Monumentorum, literis hieroglyphicis conſcriptorum, iactarunt, aliisque fidenter venditarunt. Nam etſi minime negare velim, eos memoriam quarundam rerum, Monumentis his inſcriptarum, a Maioribus acceptam, conſeruare potuiſſe, et id tamen certum eſt, *** plurimos ſibi talium rerum ſcientiam attribuiſſe, qua re ipſa plane deſtituti erant. Verum ea haud quaquam ignorare videri volebant, quae maiores ipſorum, diligentia et opera mirifica memoriae mandare, lapidibusque non facile perituris inſcribi voluiſſent.

In eodem argumento pergitur.

§. 4. Sed operae pretium fuerit, noſſe, quaenam ſint magna illa et admiranda opera, Oſymandyae, quae in Inſcriptione DIODORI, illi tribuuntur, et in quibus ipſum ab alio quoquam vinci poſſe negabatur. Et iſtud auctor idem ille egregius nos docebit. Ex aliorum enim narratione refert, poſt atrium iſtud, in quo erecta ſtabat Oſymandyae Statua, ſequi Periſtylion atrio praeſtantius et magnificentius, vbi in marmore literis hieroglyphicis inſculpta cernebantur magna regis huiuſce facta, et opera illuſtriora. Commemorabatur illic † *bellum geſtum cum Bactris, qui deſciuerant ab eo, aduerſus quos exercitum eduxerat quadringentorum millium peditum, et viginti millium equitum. Exercitus in quatuor agmina diuiſus, a totidem ducebatur filiis*

* DIODORVS, vbi ſupra, p. 44.
** Videri poſſunt *Prolegomena* ad noſtrum *Pantheon*, §. LXIV.
*** Eadem *Prolegomena*, vbi ſupra.
† DIODORVS p. 44. 45.

filiis regis. In primo pariete rex conſpiciebatur murum oppugnans amni circumfluum, in primaque acie cum hoſtibus oppoſitis dimicans, ſocio leone, cuius vna cum rege pugnantis terribilis erat ſpecies. — In ſecundo pariete cernebantur captiui huius regis tracti, absque virilibus et manibus, quo effoeminati eorum animi videntur ſignificari. Tertius inde paries omnis generis ſculpturas et picturas inſignes exhibet, quibus victimae regis et triumphus ob illud bellum profligatum actus, exprimitur. &c. &c. Et poſt paucula interiecta. *Exinde ambulachrum eſt variis aedificiis refertum. Tum affabre ſculptus et floride pictus rex ſpectatur, aurum et argentum Deo offerens; quod annuatim rex ex omni Aegypto, de argenti et auri fodinis percepit. Summa quoque ad argenti rationem adſcripta erat trecenties vicies centena mi~~narum millia.~~* ~~Vides,~~ quantae tribuantur regi huic laudes. Plura apud DIODORVM videri poſſunt. * *Summa eſt, hunc regem, non bello tantum, ſed etiam pace magnum; erga Deos pium; erga homines iuſtum fuiſſe.* Quis vero quaeſo, Opera haec *Oſymandyae* apud DIODORVM legens, animoque ſuo voluens, in eam ſe induci facile patietur ſententiam, hunc ipſum, eundem eſſe cum *Amenophi* quarto, de cuius rebus ex MANETHONE quaedam attulimus §. 2. quod aſſerit ** MARSHAMVS; cum tamen duorum horum regum facta et res geſtae, toto coelo differant? Et cui viciſſim, lectis iis, quae de *Oſymandya* praedicantur, non in mentem confeſtim veniat, ea ipſi tribui, quae alii de magno *Seſoſtri* narrant. Conferantur modo, quae ex Diodoro de rebus *Oſymandyae* hic deſcripſimus, cum hiſce TACITI Annal. Lib. II. c. 60. *Mox viſit veterum Thebarum magna veſtigia. Et manebant ſtructis molibus literae Aegyptiae, priorem opulentiam complexae: Iuſſusque e Senioribus Sacerdotum patrium ſermonem interpretari, referebat, habitaſſe quondam ſeptingenta millia aetate militari: atque eo cum exercitu regem* *** *Ramſen Libya, Aethiopia, Medisque et Perſis, et BACTRIANO, ac Scytha potitum; quasque terras Suri, Armenique et contigui Cappadoces colunt, inde Bithynum, hinc Libycum ad mare imperio tenuiſſe. Legebantur et indicta gentibus tributa, pondus argenti et auri, numerus armorum equorumque, et dona templis ebur atque odores.* &c. Narranturne et ab hoc et ab illo

* MARSHAMVS in *Canone Chronico*, p. 425.
** Ibid. p. 424.
*** Hunc viri doctiſſimi eundem exiſtimant cum Seſoſtri.

illo res penitus eaedem? Et hinc peti forte ratio poterit, quod * nonnulli olim *Amenophin* Thebaeum nominarent *Seſoſtrin*, etſi id ab omni veri ſpecie repulſum eſſe, aliamque etiam famae huius rationem reddi poſſe, monuerim cap. I. §. 7. Prior tamen coniectura, quod non diffiteor, aliquid ex eo pondus accipit, quod nonnulli Statuas memoriae et honori Seſoſtris conſecratas, *Memnoni* Aegyptiorum, ſiue *Amenophi* attribuerent.

Amenophis vel Oſymandyas Labyrinthum non conſtruxit.

§. 5. Quod ſi vera narrat STRABO, *Oſymandyae* huic debetur etiam conſtructio Labyrinthi in Aegypto, quod videtur fuiſſe aedificiorum omnium, quae in mundo vnquam condita fuere, ampliſſimum, ſumtuoſiſſimum, et admiratione digniſſimum. Verba eius ſunt Lib. XVII. p. 559. *Quod ſi, vt nonnulli aiunt, Memnon ab Aegyptiis Iſmandes dicitur, etiam Labyrinthus nomine Memnonii condecorandus erit, opus videlicet illius, cuius et extant Abydi et Thebis Monumenta. Nam et illic Memnonia oſtenduntur.* Non animus hic eſt, de conditoribus Labyrinthi accurate diſputare, ad cuius mirabilem Structuram, quod ex indiciis nonnullis colligo, Iſraëlitas ſeruitute Aegyptiaca preſſos, adhibitos fuiſſe auguror; verum obſervo tantum, id quod ex STRABONE hac de re attulimus, non niti fide veterum Monumentorum; ſed eſſe meram tantum coniecturam nobiliſſimi Scriptoris. Sciebat nempe, eum quem Graeci *Memnonem* appellare ſolerent, ab ipſis Aegyptiis *Amenophin;* ſed et *Iſmanden*, vel *Uſmenden* nuncupari. Audiuerat etiam ex fama, ſane obſcura et valde incerta, illi qui in Labyrintho ſepultus eſſet, nomen fuiſſe *Imandis.* Ex hac ſoni in duobus nominibus qualicunque ſimilitudine et affinitate, colligit Scriptor eximius, verum ſermonis Aegyptiaci expers, duo haec nomina eſſe vnius tantum viri. Quot non conſimilis argumentationis exempla, in MARSHAMI *Canone Chronico*, et PERIZONII *Aegyptiacis*, et haud minus apud alios quoque hiſtoriae et Chronologiae veteris inueſtigatores, reperire licet? Quare operae vix pretium eſt, hariolationem illam praeſtantiſſimi Geographi, ſerio confutare. Adſcribam tamen iudicium ea de re MARSHAMI, quod non poſſum non magnopere probare. Ita autem ille p. 426. poſtquam STRABONIS verba, etiam a me prolata, adduxiſſet. „Paulo ante idem de Labyrinto dixerat, *ſepulti nomen eſſe Imanden,*

* PAVSANIAS p. 161.

„*den*, qui * in *Epitome* ſcribitur Μαΐνδης. Apud Diodorum [a] „*Mendes ſepulchrum ſibi conſtruxit Labyrinthum*, quem cum *nihil* „*bellici ſuſcepiſſe* dicat, ille Memnona non intellexiſſe videtur. „ et quae illic plura ſequuntur. Quibus vnicum hocce addo, pleroſque conditorem Labyrinthi vocare non *Menden* vel *Imanden* ** verum *Moerin.* Et ſi vel Operis huius admirandi auctor, aut qui primus in eo ſepulchrum inuenit, *Mendis* aut *Imendis* nomen geſſiſſet, quod valde incertum eſt, alius tamen omnino ab *Oſymandya* Thebaeo, cenſeri omnino deberet.

[a] Lib. I. p. 30. C.

* Ea ab HVDSONO edita eſt inter Geographos minores. Vide eam To. II. p. 220.

** Vide MARSHAMVM Lib. cit. p. 237. 238.

SYN-

SYNTAGMA III.

De
Statua celeberrima Memnonis Aegyptii, ſiue Amenophis et Oſymandyae.

CAPVT I.

De magna, in qua Statua haec apud veteres fuit exiſtimatione.

Magna quondam fuit celebritas Statuae Amenophis in Thebaide. §. 1. Etiam poſtquam mutilata eſſet, a veteribus magnopere celebrata fuit. §. 2. Qui iter in Aegyptum ſuſcipiebant, Statuam quoque Memnonis inſpicere ſolebant. §. 3.

§. 1.

Magna quondam fuit celebritas Statuae Amenophis in Thebaide.

Tranſeo nunc ab Amenophi ſiue Oſymandya, ad celebratam tot veterum Scriptis, Statuam eius ſaxeam, prope Thebas, in Aegypto ſuperiori, erectam, ad quam viſendam tot vndique ſpectatores, indigenae et peregrini, confluebant, et quae ab omnibus olim inter admiranda Aegypti numerata fuit. Vix igitur ex Scriptoribus vetuſtis quisquam de Aegypto, et ſpectatu in illa dignis, loquitur, quin etiam Statuae huius celebris mentionem iniiciat. Exemplo ſit DIONYSIVS *Periegetes*, qui in breui Orbis deſcriptione, vbi ad Aegyptum peruenit, Memnonem ſiue Statuam Oſymandyae tacere non potuit. Sunt enim hi eius verſus, etiam ſupra allati:

Ἡ μὲν ὅσοι Θήβην ἐρικυδέα ναιετάουσι
Θήβην ὠγυγίην ἑκατόμπυλον, ἔνθα γεγωνὼς
Μέμνων ἀντέλλουσαν ἑὴν ἀσπάζεται Ἠῶ.

Et qui Thebas percelebres inhabitant:
Thebas priſcas, centum portas habentes: vbi reſonans
Memnon exorientem ſuam ſalutat Auroram.

Quare ſatis mirari non poſſum, HERODOTVM, diligentem illum antiquitatum Aegypti inueſtigatorem et narratorem, Statuae illius admirandae mentionem inieciſſe nullam. Ipſe equidem * in ſuperioribus, lectorem obſeruare iuſſi, Scriptorem hunc laude digniſſimum, in loco, vbi id minime expectaſſes, obiter ac aliud agendo, Statuae iſtius fortuitam et breuem facere mentionem. At vbi res ipſa id poſtulare videbatur, vbi admiranda Aegypti praedicat, vbi de Thebis Aegyptiis, vbi de Diis et Sacris magnae illius vrbis referre ſatagit, prodigium Statuae Thebaeae commemorare negligit. Non ſane diffiteor, Statuam Amenophis, illo iam tempore, quo Herodotus Aegyptum itineribus peragrauit, ſiue iuſſu ferocis Cambyſae, ſiue, vt alii narrant, terrae motu, violatam et media corporis parte diſruptam fuiſſe. Verum caſus ille tamen non effecit, vt Statuae huius miraculum, ſonitus oriente Sole, a lapide emiſſus, deſierit penitus. Teſtimonia, quae iamiam in medium proferam, ſatis oſtendunt, vocem illam lapidis, loquelam imitantis, auditam poſthaec ſemper fuiſſe, vſque ad ſeculum IV. aerae Chriſtianae. Suſpicari tamen quis poſſet, Statuam Memnoniam, tempore Herodoti, mutilatam quippe et ex parte collapſam, neglectam iacuiſſe, et diu demum poſt, forte regnantibus Ptolemaeis, vocem miraculoſam, Coloſſo huic, etſi truncato, reſtitutam fuiſſe. Inter omnes certe, quos memoria repetere poſſum, MANETHO Sacerdotum Aegyptiorum tempore Ptolemaei Philadelphi Princeps, primus eſt **, qui et ſtatuae Memnoniae diſertis verbis meminerit, et vocis admirandae a Statua hac emiſſae. Is vero annis circiter ducentis Herodoto iunior extitit. Sed dubitari etiam merito poteſt, an ab ipſo MANETHONE annotatio haec profecta ſuerit, habueritne vero auctorem AFRICANVM, vel EVSEBIVM, quod mihi certe longe fit veroſimilius. Quod ſi vero res iſta ita ſe habet, vti dixi, pronum eſt coniicere, ante Auguſti Imperatoris aetatem, neminem de voce Memnonis mirabili aliquid literis mandaſſe, remque hanc totam illo ipſo tantum tempore inter Graecos innotuiſſe. Nam non poteſt produci ante illud aeuum quisquam, qui vocis Memnoniae mirandae prodigium

* *Synt.* II. cap. I. §. 1.
** Apud SYNCELLVM in *Chronographia* p. 72.

digium celebrauerit. Quot vero non ſunt, qui ab illo tempore rem adeo miram et ore et ſcripto celebrarunt? Videtur res haec illo tempore tantum, haut vero antea itidem orbi graeco cognita fuiſſe. Teſtantur vero plures Scriptores antiqui, ante Cambyſis tempora, vocem Memnoniam valde celebrem, inque Aegyptiorum omnium ore fuiſſe. Neque video, cur id negari a quoquam debeat. Verum quo tempore HERODOTVS Aegyptum adiit, vox illa defeciſſe mihi videtur.

Eam, etiam poſtquam mutilata fuiſſet, vehementer tamen celebrarunt veteres.

§. 2. Non tamen a Cambyſis tempore vox illa Memnonia in vniuerſum audiri deſiit. Sunt qui diu poſt caſum illum, celebris Statuae Memnonicae virtutem mirificam praedicauerint, laudibusque extulerint. PAVSANIAS poſtquam * de lapide quodam, in arce Megarenſium ſeruato, qui percuſſus alio lapide ſonum ederet, qualem edere ſolent fides digito pulſae, verba feciſſet, teſtatusque eſſet, ſibi rem hanc viſam fuiſſe mirabilem, confeſtim addit. *Verum enim vero, coloſſum qui Thebis Aegyptiis eſt, trans Nilum, —— maiori vtique cum admiratione ſpectaui. Statua ibi eſt ſedentis hominis*, et quae plura illic legi poſſunt, a nobis etiam in ſequentibus adducenda. Apud LVCIANVM ** in *Philopſeude*, Eucrates quidam introducitur, haec de ſe narrans. *Cum in Aegypto degerem adhuc adoleſcens, doctrinae gratia a patre miſſus, cupiui nauigio Coptum profectus, indeque ad Memnonem progreſſus, miraculum illud audire, cum videlicet ſonum edentem ad orientem ſolem.* TACITVS quoque emunctae naris Scriptor, *miraculis* in Aegypto, *Memnonis ſaxeam effigiem* accenſet. Locum dabimus §. 3. HIMERIVS tamen, Sophiſta non incelebris, magnam Statuae illius exiſtimationem, ex eo tantum deriuari debere contendit, quod conſpectui multorum ſubducta, in vltimo Aegypti angulo ſpectari tantum potuerit. Verba eius ſunt: *** Τὶς δ' ἂν εἴη πυραμίδων λόγος, εἰ μὴ πόῤῥω τοῦτο τὸ θέαμα. ἢ τοῦ κατ' αἰθιόπας Μέμνονος, εἰ μὴ κἀκεῖνον ἄνω τῆς πολλῆς θέας ἡ μητὴρ ἔστησε. *Quis tanti faceret Pyramides, niſi via adeo longinqua ad ſpectandas eas eſſet emetienda: aut lapidem Memnonium in Aethiopum regione poſitum, niſi eam mater tam longe a conſpectu noſtro remouiſſet?* Vides in his, vti ſaepe alias, (§. 3.) Pyramides cum Statua Memnonis coniungi, tanquam quae prae reliquis omnibus, attenta peregrinatorum contempla-

 tione

* In *Atticis* p. 101.

** Operum T. II. p. 496. Edit. Salmur.

*** Apud PHOTIVM in *Bibliotheca*, Cod. CCXLIII. col. 2032.

tione digna eſſent, plurimosque ad viſendam Aegyptum allicerent. Notum vero eſt, Stupendis illis molibus, quas Pyramides vocant, inter VII. praecipua orbis miracula locum ſemper aſſignatum fuiſſe, illumque ſi * Poëtae ſententiam audiendam putamus, primum:

Barbara Pyramidum ſileat miracula Memphis;
Aſſiduus iactet nec Babylona labor.
Nec Triuiae Templo molles laudentur Iones;
Diſſimuletque Deum cornibus Ara frequens.
Aëre nec vacuo pendentia Mauſolea
Laudibus immodicis Cares in aſtra ferant.
Omnis Caeſareo cedat labor Amphitheatro:
Vnum prae cunctis fama loquatur opus.

Et cum his tamen Pyramidibus, praecipuis totius Mundi miraculis, comparatur Statua Memnonia, illarumque ad latus veluti a Scriptoribus ponitur. Ex quo de magna, in qua olim apud omnes fuit, exiſtimatione, iudicium ferre licet.

Qui in Aegyptum iter ſuſcipiebant, Statuam quoque Memnonis inſpicere ſolebant.

§. 3. Vt ea, quae diximus, nouo argumento corroborentur, abs re non erit, exemplis luculentis oſtendere, eos, qui animi oblectandi cauſa in Aegyptum proficiſcerentur, interque hos, viros etiam Principes, ad Memnonis quoque Statuam iter ſuſcepiſſe, vt quae de ea fama vulgauerat, ipſi propria experientia cognoſcerent. De Alexandro M. cum Aegyptum occupaſſet, relatum legimus: ** *Cupido haut iniuſta quidem, ceterum intempeſtiua inceſſerat, non interiora modo Aegypti; ſed etiam Aethiopiam,* (id eſt Aegyptum ſuperiorem) *inuiſere Memnonis Tithonique celebrata regia* (Memnonium Thebaeum) *cognoſcendae vetuſtatis auidum trahebat pene extra terminos Solis. Sed imminens bellum — otioſae peregrinationi tempora exemerat.* Satis ex his intelligi poteſt, CVRTIVM illius rei, cuius iniecerat mentionem, non optime fuiſſe peritum. Et ſane plures in hiſtoria eius errores geographicos animaduerterunt viri eruditi. Id tamen ex antiquioribus Commentariis de vita Alexandri didicerat, heroëm hunc, vt Aegyptum totam in poteſtate ſua vidit, ingenti deſiderio videndi Memnonii in Thebaide

* MARTIALIS Lib. I. Epig. I. Alium ordinem ſeruat ANTIPATER *Sidonius*, in Anthol. Lib. I. cap. LIV. Ep. 1.
** CVRTIVS Lib. IV. c. VIII. §. 3.

Thebaide exſtimulatum, inſtinctui huic obtemperaturum fuiſſe, niſi immenſa belli moles, ceruici eius imminens, ſubito eum avocaſſet. De Germanico ſimilia narrat TACITVS, *Annal.* Lib. II. c. 61. *Ceterum Germanicus aliis quoque miraculis* (in Aegypto) *intendit animum, quorum praecipua fuere Memnonis ſaxea effigies, vbi radiis ſolis icta eſt vocalem ſonum reddens: disiectasque inter et vix peruias arenas inſtar montium eductae Pyramides.* Eandem fuiſſe Septimio Seuero Imperatori mentem, Scriptor vitae eius paucis ita refert: * *Nam et Memphim et Memnonem, et Pyramides, et labyrinthum diligenter inſpexit.* De Imperatore Hadriano, in hiſtoricis, qui aetatem tulere, tale quid relatum me legiſſe, recordari non poſſum. At teſtantur Epigrammata, Statuae Memnoniae inſculpta, a RICHARDO POCOCKIO vero deſcripta et edita, tum ipſum, tum Sabinam vxorem eius Statuam Memnonis vidiſſe, ſonumque ab eo prolatum audiuiſſe. Tetigerat id haud dubie AMMIANVS MARCELLINVS *in actibus Adriani et Seueri Principum*, quorum ipſe meminit Lib. XXII. p. 245. De Demetrio quodam narrat LVCIANVS in *Toxari.* ** *Aliquando etiam in Aegyptum eſt profectus, vt Pyramides et Memnonem viſeret: ſiquidem audiuerat, Pyramides quanquam excelſae eſſent, vmbram non praebere, Memnonem autem oriente Sole clamare.* Nihil vero aeque teſtatur, quanta vndecunque hominum multitudo, ad viſendum et audiendum Memnonem, ex Aegypto, aliisque regionibus confluere ſoleret, quam Epigrammata et Inſcriptiones, quae in Statua Memnonis hodieque leguntur, quasque cum notis edere operae pretium foret. Sunt equidem, vti eas RICHARDO POCOCKIO, viro de antiquitatibus Aegyptiacis praeclare merito, deſcribere, et poſtea in lucem edere licuit, multis et inſignibus vitiis paſſim vehementer inquinatae, eoque et lectu et intellectu difficillimae; at enim non eſt, quod dubitem, pleraque, quae in his Inſcriptionibus ſuperſunt menda, a viro docto, rerum Seculi II. aerae Chriſtianae bene perito, ſi opera adhibeatur diligens et indefeſſa, feliciter ſublatum iri. Tentarunt rem hanc non infeliciter viri doctiſſimi, nunc beatorum choro adſcripti, LEICHIVS et D'ORVILLIVS. Etiam atque etiam opto, vt alii veſtigiis ipſorum, pari cum ſucceſſu inſiſtant.

H 3 CA-

* SPARTIANVS in *Seuero* cap. 17.
** Operum To. II. p. 74.

CAPVT II.

De loco, vbi Statua Memnonis vel Oſymandyae ſpectanda fuit.

Statua Memnonis Aegyptii poſita erat prope vrbem Thebas. §. 1. Statuae illius ſitus paulo accuratius deſignatur, ex indicio veterum. §. 2. De Syringibus, apud quas Statua illa locatur a Pauſania. §. 3. Statua illa poſita erat in Porticu magnifica, quae ad Templum ducebat. §. 4.

§. 1.

Statua Memnonis Aegyptii poſita erat in Thebaide prope vrbem Thebas.

Ex iis quae in ſuperioribus de Memnone, tum Graeco, tum Aegyptio, ex veterum narrationibus attuli, intelligi ſatis ſuperque potuit, mirabilem illius Statuam, prope Thebas, ſiue Dioſpolin, in Aegypto ſuperiori, erectam, viſendamque fuiſſe. PHILOSTRATVS quidem, qui inclytam hanc effigiem ſaxeam toties commemorat, et curate deſcribit, aſſeuerat *, eam in Athiopia ab indigenis, in honorem regis ſui conſtructam fuiſſe, et colore, qui lapidi ineſt, nigro, genuinam eius formam referre. Et omnia recte perpendenti dubium eſſe nequit, quin Scriptor hicce, qui miram in rebus Geographicis imperitiam, vbique ad nauſeam vſque prodit, Aethiopiam intelligere voluerit, quae eſt ſupra Aegyptum, et in ea Memnonis ſui Statuam locauerit. Nempe nouerat bonus PHILOSTRATVS **, Poetas graecos, Memnonis ſui genus, vt plurimum ex Aethiopia, tanquam vera eius patria, deducere conſueuiſſe; verum ignorabat ***, antiquiores inter hos, ipſumque adeo HOMERVM, per *Aethiopiam* ſaepius intelligere *Aegyptum ſuperiorem*. Poterat tamen, quod ipſe ignorabat, ex tot aliis Scriptoribus egregiis diſcere, qui locum et ſitum Statuae Memnoniae tam accurate deſignarunt, vt nullus errori ſupereſſe amplius poſſet locus. Verum enimuero praeſtantiſſimorum horum auctorum ſcripta, manu tam diligenti non verſauerat, atque Rhetorum libros, et Poëtarum carmina, quibus ſe in errorem induci paſſus eſt.

§. 2.

* *De vita Apollonii* Lib. VI. c. III. itemque in *Heroicis* p. 672. et *Iconum* Lib. I. p. 742. Adde CALLISTRATVM in *Expoſitione Statuarum* p. 865. 876. 877. Edit. Paris. Morelli.

** Vide Synt. I. c. II. §. 2. 3.

*** Vide ibidem §. 4.

§. 2. Eos inter, qui ex veteribus Statuam Memnoniam oculis vſurpauere, eiusque locum et ſitum curate deſcripſerunt, eſt PAVSANIAS, qui iſta de re hunc in modum ſcribit: * *Thebis trans Nilum ad Syringes, quae ſic vocantur, Statua eſt hominis ſedentis ** reſonans, quam vulgo Memnona vocant, —— Verum Thebaei non dicunt Memnonem, ſed Phamenophin, aliquem ex indigenis eſſe, cuius erat illa Statua.* Obſeruat itaque auctor hic, diligens inprimis et accuratus, Coloſſum Memnonium viſum ſibi eſſe 1) apud *Thebas Aegyptias.* Nimirum locum innuit, de quo *** Poëtam nouimus canere: *Situs illius Statuae ex veteribus paulo accuratius deſignatur.*

Dimidio magicae reſonant vbi Memnone chordae
Atque vetus Thebe centum iacet obruta portis.

Idque Poëtae huius aeuo, vti hodie doctis, etiam vulgo notum erat. 2) *Trans Nilum*, quod intelligendum eſt cum reſpectu ad ipſam Thebarum vrbem. Vrbis huius ampliſſimae, et vaſtae magnitudinis, pars maxima et praecipua † ſita erat ad littus Nili orientale, in *Arabia*, quam veteres ſic vocant, *Aegyptiaca.* Trans Nilum vero, ad littus eius occidentale, in *Libya*, vt ſaepe veteres loquntur, *Aegyptiaca*, cernebatur *Memnonium*, cuius praecipuum et mirabile decus erat Statua Memnonia. Videbimus id mox auctoritate STRABONIS confirmatum, et teſtimonio peregrinatorum illuſtrium, qui rem etiamnum ſic ſe habere docent. Spectat huc Epigramma graecum ASCLEPIODOTI, hodieque in baſi Statuae Memnoniae legendum, quod †† ſupra deſcripſimus, nam in eo affirmatur, Coloſſum Memnonium partim ſtare, partim iacere:

Αἴγυπτε Λιβυκῆσιν ὑπ' ὀφρύσιν, ἣ ἀποτάμνει
Καλλίπυλον Θήβην Νεῖλος ἐλαυνόμενος.

Aegypti Libycis ſub tumulis, vbi abſcindit
Pulchras portas habentem Theben Nilus incitatus.

Addit PAVSANIAS 3) Memnonis Coloſſum conſpici, vbi ſunt *Syringes ita dictae*, πρὸς τὰς σύριγγας καλεμένας. Ille vero ††† *Aegyptiorum Syringes multorum Scriptorum Oratione celebratae ſunt et decantatae.*

* *In Atticis* p. 101.
** In graeco eſt ἄγαλμα ἠλεῖον, pro quo SCALIGER *Animaduerſion.* in Euſebium p. 25. legit ἠχεῖον, quod miror in vltima Editione *Pauſaniae* obſeruatum non fuiſſe.
*** IVVENALIS Sat. XV. init.
† STRABO Lib. XVII. p. 561.
†† *Synt.* I. cap. III. §. 4.
††† AELIANVS de *Animal.* Lib. VI. c. 43.

cantatae. Quid autem ſint hae Syringes, et vbinam in Aegypto quaerendae, hactenus, quantum ſcire mihi datum eſt, nemo accurate et luculenter oſtendit. De voce Συρίγξ, ſitne originis graecae, an vero *, quod mihi aliquando veritati ſimilius videbatur, Aegyptiacae, hic multis non diſputabo. Illud mihi tamen extra dubitationis periculum poſitum videtur, Graecos, quando de Syringibus Aegyptiorum loquuntur, voce hac vti tanquam domeſtica, illique adeo ſenſum indere, cui inter ſuos aſſueti erant. ** *Vocant* autem Graeci *Syringas cauernas minutas terrarum.* SYNESIVS, niſi fallor, easdem *** vocat Χηράμους, *cauernas ſubterraneas, latibula.* HESYCHII haec eſt interpretatio. Σύριγγες — κατατρήσεις εἰς ἀλλήλας ἐμπίπτουσαι. *Dicuntur* Σύριγγες *foramina*, aut loca perforata et excauata, *quae in ſe mutuo incidunt.* Quale quid de anfractibus Labyrinthorum dici poteſt. Neque ſpernenda eſt iſta vocis eiusdem interpretatio, quam SYNESIVS alio loco, hunc in modum ſuppeditat. † Ὄρος ἐστὶν ἡ Βομβαία κοῖλον, ὃ συνελθοῦσαι τέχνη καὶ φύσις εἰργάσαντο φρούριον ἐρυμνότατον —— καί τινες αὐτὸ παρὰ τὰς αἰγυπτίων ἐξήταζον σύριγγας. *Bombaia eſt petra caua, quam concurrentes ars et natura, caſtellum reddiderunt firmiſſimum. —— Quidam comparant eam cum Syringibus Aegyptiorum.* Erant igitur Aegyptiorum Syringes, cauernae plerumque oblongae, in montibus vel rupibus, magno labore, nec arte minori excisae. Vnde STRABO viam illam, quae in Pyramide magna, ab introitu illius, ad ſepulchrum regis, cuius corpus medicatum, ante tria annorum millia, et amplius forte, conditum illic iacebat, etiamnum ducit, quamque peregrinatores non pauci, curate nobis delinearunt, σύριγγα σκολίαν, *Syringem obliquam* nuncupat, Lib. XVII. p. 555. Omnium optime Syringas Aegyptiorum deſcripſit AMMIANVS MARCELLINVS Lib. XXII. p. 250. *Sunt et Syringes ſubterranei quidam et flexuoſi ſeceſſus, quos, vt fertur, periti rituum vetuſtorum — penitus operoſis digeſtos fodinis, per loca diuerſa Struxerunt: et exciſis parietibus, volucrum ferarumque genera multa ſculpſerunt, quas hieroglyphicas literas appellarunt, Latinis ignorabiles.* Tales Syringes, in rupibus magnis ſumtibus et labore immenſo excavatae, literisque hieroglyphicis, aut aliis ignorabilibus mirandum in modum

* In *Pantheo* Lib. V. cap. V. §. 17.

** AMMIANVS MARCELLINVS Lib. XVII. p. 106. Edit. Lindebr.

*** In *Encomio Caluitii* p. 73.

† Epiſt. CIV. p. 246.

modum exornatae, in Thebaide cumprimis inferiori, paſſim numero ſtupendo inueniuntur, et a * peregrinatoribus peritis, quasque artibus iuſtum ſuum pretium ponere didicerunt, non ſine admiratione conſpiciuntur.

De Syringibus, in quarum vicinia locatur Statua Memnonia.

§. 3. PAVSANIAS vero, quod intelleximus §. 2. ſyringes locat ad Thebas Aegyptias, et profecto ratione non improbabili, iam ſic colligere licet, oportuiſſe vtique, vt in illa Aegypti parte, ſyringes extiterint plurimae, et, vt credere par eſt, omnium etiam antiquiſſimae. Syringes enim dicebantur, teſte AMMIANO, (vid. §. 2.) loci ſubterranei, in rupibus exciſi, in quorum parietibus lapideis, literis hieroglyphicis, optimarum ſcientiarum inuenta, et quaeuis memoria poſteritatis digniora, inſcribebantur, aut in quibus Stelae, ſiue columnae marmoreae, ſcripturam hieroglyphicam complexae, aſſeruabantur. Et ** *terram ſyringicam* dictam eam nouimus, in qua primitus tales ſyringes conſtrui coepiſſent. Haec autem *terra Syringica* fuit ſine dubio Thebais, ac illa ſigillatim regio Thebaidis, quae Dioſpoli magnae, ſiue Thebis vrbi imminebat. *Thoth* enim, Aegyptiorum *Mercurius*, *** ſcripturae hieroglyphicae, vt ferunt, inuentor, † qui his ipſis literis, in gratiam Seculorum venturorum, Stelas et lapides in Syringibus conſcribi primus iuſſit, †† cuius nomini, quicquid lapidibus hiſce atque Stelis inſcribebatur, dedicatum erat et conſecratum, vt taceam, ††† nomen eius Aegyptiacum *Thoth*, reipſa nihil aliud, quam Stelam huiusmodi literis hieroglyphicis conſcriptam, ſignificare, *Thoth*, inquam, ille, patriam habuiſſe Thebas perhibetur, ideoque * Thebaeus ſubinde nuncupatur. Diſcimus etiam ex ERATOSTHENIS Catalogo regum Thebaeorum Aegypti, ſecundum ex illis regibus, dici *Athothen*, quod ERATOSTHENES ipſe inter-

* Poſſunt hic, ſi ita videatur, conſuli, *La relation d' un voyage fait en Egypte*, par VANSLEB p. 356 - 359. 378. 379. et ſaepius alibi, le troiſieme *voyage de* PAVL LVCAS To. II. p. 55. 56. 76. 77. *Les nouveaux Memoires des Miſſions* To. II. p. 128. &c. 217. &c.

** Vide *Pantheon* noſtrum Lib. V. cap. V. §. 15.

*** Videri poteſt *Pantheon* noſtrum Lib. V. cap. V. §. 15.

† MANETHO Lib. V. Apotelesm. V. 2. 3.

†† *Pantheon* loc. cit. §. 15.

††† Ibid. §. 16.

* CLEMENS *Alexandrinus* Lib. I. *Stromat.* p. 334.

interpretatur *Mercurio ſatum;* ego vero *Mercurialem*, eaque voce deſignari opinor, quod * alias pluribus expoſui, *regem cui eruditio, lapidibus inſcripta, et in Syringibus religioſe cuſtodita, curae cordique inprimis eſſet.* Syringes ergo Aegyptiorum primae et praecipuae, in Thebaide, et quidem circa Thebas vrbem quaerendae omnino erunt. Et ſane ibi etiam CALLISTRATVS in ipſo initio *Statuarum* p. 864. Syringem aliquam locat, eamque iſtum ad modum deſcribit. Ἄντρον ἦν τι περὶ Θήβας τὰς Αἰγυπτίας προσεικασμένον σύριγγι εἰς ἕλικας αὐτοφυῶς ἐν κύκλῳ περὶ τοὺς τῆς γῆς ἑλιττόμενον πυθμένας. Οὐ γὰρ ἐπ᾽ εὐθείας ἀνοιγόμενον, εἰς εὐθυπόρους αὐλῶνας ἐσχίζετο, ἀλλὰ τὴν ὑπώρειον περιτρέχον καμπὴν ὑπογείους ἕλικας ἐξέτεινεν, εἰς δυσεύρετον πλάνην ἐκπίπτον. *Antrum aliquod fuit apud Thebas Aegyptias in formam fiſtulae expreſſum, in quo ſubter terram gyri a natura in orbem contorti erant: non enim recto tramite apertum in directos tubos findebatur; ſed ſubmontanam flexuram circumcurrens, ſubterraneos anfractus protendebat, in errorem vix indagabilem et inextricabilem exiens.* Situm vero huius aliarumque Syringum diſtinctius nobis oſtendit PAVSANIAS, vbi teſtatur, quod ipſe viderat, *Statuam Memnonis videri apud Thebas prope Syringes.* Ibi igitur illae quaerendae erunt. Quod ſi iam quis, ea quae de *Syringum* indole et forma modo nunc diſputaui, expendere dignabitur, non inuitus mihi largietur, eas non poſſe non eſſe ſepulchra regum Thebaeorum, opera immenſa, et artificio ſtupendo, in rupibus prope vrbem Thebas excavata, aliasque cauernas ſubterraneas, in eadem regione reperiundas. Huiusmodi ſepulchra, operis prorſus admirabilis, olim fuiſſe numero quadraginta et ſeptem, Sacerdotes olim ** ex commentariis ſuis referebant, ex quibus decem et ſeptem Ptolemaei Lagidae tempore ſuperfuiſſe addebant. Et horum etiam pleraque, quo tempore DIODORVS Aegyptum luſtrauit, terra obruta et corrupta fuiſſe, *** is ipſe teſtatur. RICHARDVS tamen POCOCKIVS, qui noſtra aetate, Thebarum Aegyptiarum immenſa rudera oculis ſuis ſubiecit, † ſepulchra huiusmodi vidit numero decem et octo, et inter haec ad nouem ipſi patuit aditus. Praeter haec vero ſepulchra, plures etiam adiit cavernas

* In *Pantheo*, vbi ſupra, §. 20.

** DIODORVS *Siculus* Lib. I. p. 43.

*** Vbi ſupra p. 44.

† *Obſervations on Egypt*, p. 98.

vernas ſubterraneas, admiratione haud minori dignas, quam illa vere regia ſepulchra. De his iam regum ſepulchris Thebaeis, aliisque his vicinis cauernis ſubterraneis, obſeruaſſe iuuabit: 1) eas non eſſe a Memnonio vel loco Statuae Memnoniae longe remotas, quod de Syringibus PAVSANIAS teſtis oculatus affirmat. Audiamus rei eiusdem teſtem oculatum alium, STRABONEM, qui Lib. XVII. p. 561. *ſupra Memnonium*, inquit, *ſunt regum loculi, in ſpeluncis quibusdam, in lapidem inciſi, circiter XL. admirandum in modum ſtructi, ſpectatuque ſane digni.* Quibus addi debet teſtis oculatus tertius, peregrinator ille illuſtris, cuius modo feci mentionem, quo ſane nemo melius et curate magis haec omnia deſcripſit, et * qui verba haec STRABONIS mirifice confirmat. 2) Si quis eiusdem praeſtantiſſimi viri relationem de mirabilibus hiſce regum Thebaeorum ſepulchris attenta mente legat et penſitet, videbit ea eſſe *ſeceſſus ſubterraneos, operoſis digeſtos fodinis*, vti loquebatur AMMIANVS, adductus §. 2. et *fiſtulas oblongas*, vti ſonant STRABONIS verba ibidem allata, in rupibus inciſas, quod te Syringibus veteres perhibent. Idem teſtantur etiam STRABONIS verba, quibus vſi nunc ſumus. 3) Nihil vero ea quae adſtruxi, validius firmat ac roborat, quam quod praecipuus, et initio, vt videtur, vnicus hic fuerit Syringum vſus, vt Monumenta priſci aeui Aegyptiaca, literis hieroglyphicis deſcripta complecterentur, et cuſtodirent. Nam huic rei ſepulchra etiam Thebaea, et vicinas cauernas ſubterraneas praecipue inſeruiiſſe, certum vtique et teſtatum eſt. Audiamus STRABONEM, de ſepulchris regum Thebaeis loc. cit. iſta obſeruantem. Ἐν δὲ ταῖς θήκαις ἐπί τινων ὀβελίσκων ἀναγραφαὶ ** δηλοῦσαι τὸν πλοῦτον τῶν τότε Βασιλέων, καὶ τὴν ἐπικράτειαν, ὡς μέχρι Σκυθῶν καὶ Βακτρίων, καὶ Ἰνδῶν — διατείνασαν, καὶ φόρων πλῆθος, καὶ στρατιᾶς περὶ ἑκατὸν μυριάδας. *In hiſce regum ſepulchris, in obeliſcis quibusdam inſcriptiones ſunt, quae regum illorum diuitias, ac potentiam declarant, atque imperium vſque in Scythiam, et Bactrianam, et Indiam, — propagatum. Item tributorum magnitudinem, et exercitus hominum circiter millies millium.* Et omnia in hodiernum vsque diem, in ſepulchris illis et cauernis, plena eſſe literarum hieroglyphicarum, indefeſſa *** POCO-

* Vbi ſupra, p. 97.
** Legendum videtur δηλοῦσι, aut βλέπονται δηλοῦσαι, aut ſimile quidpiam.
*** Lib. cit. p. 98. 99. 100.

CKII induſtria nos docuit. Crediderim, ſepulchra illa magnifica, initio quidem, aliis vſibus, Sacerdotum, vt credo, et Philoſophorum, conſecrata fuiſſe, inſecuto vero tempore, poſtquam Templa ſumtuoſa, et cum his domicilia Sacerdotum commoda, eſſent conſtructa, reges ſubterraneos illos receſſus condendis ſuis et ſuorum corporibus reſeruaſſe. De cauernis certe, quae ſepulchra illa iungunt, id acutiſſimum * POCOCKIVM iam obſeruaſſe, non ſine voluptate deprehendi. Poſſem alia addere, ad confirmandum ſitum Statuae Memnoniae, ſi opus eſſet. Sed quis quaeſo plura deſiderauerit?

Statua Memnonis poſita erat in Porticu magnifica, quae veſtibuli inſtar ad Templum ducebat.

§. 4. De regione igitur, in qua ſtetit ſaxea Memnonis effigies, dubium omne ſublatum eſt. Viſitur hodieque in illo ipſo loco, in quo ante tria circiter annorum millia, et forte amplius, reges Thebaei eam erigi curarunt. Verum quaeri poteſt, fueritne locus, Statuae huic aſſignatus, ager, omnium, profanorum etiam ſemper acceſſui expoſitus, an vero Templi aut Fani inſtar, Numini cuidam dedicatus, ſacerque habitus. PHILOSTRATVS ex relatione DAMIDIS ſui, locum iſtum ** appellat Τέμενος, *Templum*, vel *Fanum*. Neque aliter de eo loquitur PLINIVS, cuius iſta appono verba. *** *Non abſimilis illi* lapidi, *narratur in Thebis, delubro Serapis, vt putant, Memnonis Statua dicatus.* Et ſunt viri de antiquitatibus Aegypti egregie meriti, qui teſtimonium Sophiſtae nugacis, poſtquam rudera Thebarum priſcarum oculo attento inſpexerunt, ſuffragio ſuo corroborarunt, remque hodie etiam ſic ſe habere, aſſeruerunt. CLAVDIVS SICARDVS e Societate Ieſu, et Miſſionarius quondam in Aegypto, per plurimos annos, cui ſi vita longior ſuppetiiſſet, Aegyptus antiqua non parum debitura fuiſſet, in deſcriptione Monumentorum Thebaeorum, quae ſuperſunt, commemorat etiam † *Templum Memnonis* ſibi viſum. Et POCOCKIVS, vbi omnia, quae memoratu digna Thebis ordine recenſet, mentionem quoque iniicit Templi, non ita procul a ſepulchris regum Thebaeorum diſſiti, in quo duos vidit Coloſſos, e nigro marmore ſculptos, de quibus †† hoc addit. *Fuerunt, qui ſibi perſuaderent, alterum iſtorum Coloſſorum eſſe Memnonis.* Sed vera

* Vbi ſupra p. 97. 100.

** *De vita Apollonii* Lib. VI. c. 3.

*** Lib. XXXVI. c. 7.

† *Nouveaux Memoires des Miſſions* To. VII. p. 161.

†† *Obſervations on Egypt.* p. 101.

vera et genuina Statua Memnonis antiqui, quae tot indiciis ſe ipſam prodit, ſibique ipſa teſtimonium perhibet inuictum, hos erroris manifeſti conuincit. Ad PHILOSTRATVM vero vt reuertar, veritati vtique conſentaneum eſt, quod deinceps loco eodem, ex ſcriptore bonae notae, fideque digno ſubiicit. *Locum vero, vbi* * *Memnonis Statua poſita eſt, antiquo foro ſimilem eſſe dicunt. Extant eiusmodi fora quaedam, in vetuſtiſſimis ciuitatibus, vbi et columnarum viſuntur fragmenta, et parietum quaedam veſtigia. Praeter ſedes et limina, et Mercurii ſimulachra, partim manu, partim vetuſtate conſumta, illic etiam conſpici dicunt.* Refert autem POCOCKIVS, quod ipſe oculis ſuis ſpectauit, ** ante Statuam Memnonis per ſpatium idonei interualli, alias conſpici Statuas, et longe plurium fragmenta, temporis hominumque iniuria, magnopere vitiata, et lithoſtroton hoc ducere ad aream, vnde ſatis apparere, idque non immerito, contendit, in illa regione Templum ſtetiſſe magni ambitus, ad quod aditum praebuerit Porticus bene longa, cuius generis in omnibus Aegypti Templis maioribus, adhuc vt plurimum conſpiciuntur, et in hac Porticu viſendam fuiſſe Memnonis Aegyptii, ſiue Amenophis, Statuam.

CAPVT III.

De Statua Amenophis, ſiue Memnonis Aegyptii, eiusque materia, forma, et magnitudine.

Veterum quorundam circa Statuam Memnonis errores notantur. §. 1. Statua haec tempore Cambyſis diſrupta, parteque ſui dimidia fracta, humi iacet. §. 2. Statuam hanc, a Cambyſe mutilatam, et veteres et recentiores ex viſu, accurate deſcripſerunt. §. 3. Dubia quaedam aduerſus noſtram ſententiam mota diluuntur. §. 4.

§. 1.

Permulti ſemper fuere, qui in Aegyptum iter ſuſciperent, vt viderent Memnonis Statuam, quod loca, ſupra cap. I. §. 3. adducta, et inſcriptiones ipſi huic Statuae inſculptae, et hodienum illic legendae, affatim

Veterum quorundam circa Statuam Memnoniam errores notantur.

* Senſum Textus graeci MORELLVS hic non eſt aſſecutus, ideoque verſionem eius correxi.

** Vbi ſupra p. 102.

affatim teſtantur. Neque tamen Statua illa ita omnibus cognita erat, quin diuerſae eius extarent olim deſcriptiones, eaeque admodum nonnunquam a ſe inuicem diuerſae. Videmus enim, quosdam Statuam hanc nobis depinxiſſe, vt truncum rudem, omnisque artis plane expertem. PHILOSTRATVS in *Iconibus* Lib. I. p. 742. talem fuiſſe credere nos iubet celebratam illam Statuam. Somnia enim graecorum Mythographorum, * qui nobis hiſtorias multorum referunt, priſco aeuo in lapides mutatorum, is imitatus, talem quoque de Memnone ad Troiam interfecto, fabellam nobis offert. *Ipſe autem Memnon, in nigrum transformatus eſt in Aethiopia lapidem, qui figuram habet ſedentis.* Fidem huic nimis facile adhibens, ** gallicus eius, nec ineruditus, Commentator, citra ambages affirmat, Statuam Memnonis informem prorſus fuiſſe, nihilque niſi rudem truncum. Longe aliter de ea iudicat, qui tamen nec ipſe oculis eam vſurpaſſe videtur, DIODORVS *Siculus.* De hac enim, vt opinor, Statua loquens, ait: *** Τὸ δ' ἔργον τοῦτο μὴ μόνον εἶναι κατὰ τὸ μέγεθος ἀποδοχῆς ἄξιον, ἀλλὰ καὶ τῇ τέχνῃ θαυμαστὸν, καὶ τῇ τοῦ λίθου φύσει διαφέρον, ὡς ἂν ἐν τηλικούτῳ μεγέθει μήτε διαφυάδος, μήτε κηλίδος μηδεμιᾶς θεωρουμένης. *Opus id non tantum ob magnitudinem commendatione dignum, ſed etiam ob artem admirandum, et ſaxi natura excellens, cum in tam vaſta mole, neque fiſſura, neque labes vlla conſpiciatur.* Et hoc poſterius iudicium, ipſa Statuae adhuc ſuperſtitis attenta conſideratio, docet eſſe verum ac rectum. De colore etiam lapidis, ex quo Statua illa exſculpta quondam fuit, video inter ſe non parum diſſentire auctores. PHILOSTRATVS, quod iam vidimus, Memnonem ait, *in nigrum transformatum lapidem.* Sic idem *de vita Apollonii* Lib. VI. c. 3. *Memnonis Statua ex nigro fabricata eſt lapide.* Et ſic plerique. Fuit certe haec communior veterum perſuaſio, quae forte multos in ea non parum confirmauit opinione, Memnonem gente extitiſſe Aethiopem. TZETZES vero, cuius ea de re verſus † alio loco protulimus affirmat, columnam Memnoni poſitam, eſſe πυῤῥοποικίλου λίθου, *ex lapide rubicundo ſed variegato*, cuius generis eſt lapis Porphyrites, et quem

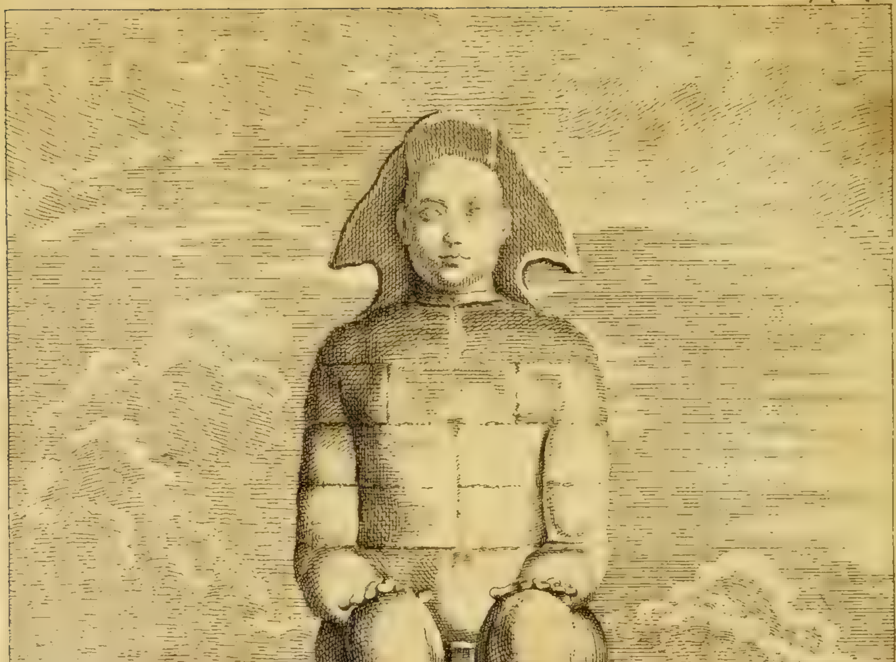
* Plurima huius rei exempla, in OVIDII *Metamorphoſibus* occurrere, omnibus notum eſt.

** BLASIVS VIGENERIVS ad Philoſtrati Icones To. II. p. 149.

*** Lib. I. p. 44.

† Synt. II. cap. II. §. 2.

TAB. I ad pag. 71.

STATVA MEMNONIS
FACIEM OSTENDENS.

Bernigeroth ſc. 1752.

TAB. II. ad pag. 71.

STATVA MEMNONIS
TERGVM OBVERTENS.

Bernigeroth ſc. 1752

quem vulgo *granitum*, rubicundum nempe appellant. Sed qui noſtra aetate, Statuam hanc ſollicite inſpexit, RICHARDVS POCOCKIVS, teſtatur *, conſtructam eſſe ex genere lapidis graniti, poroſi, impenſae duritiei, cui ſimilis nuſpiam viſus ſibi ſit; ſed proxime tamen accedere ad ſpeciem aëtitae. Si porro PHILOSTRATO, auctori vitae Apollonii, credimus, artifex Statuae Memnonis, formam indidit plane peculiarem. Scribit enim Lib. VI. c. 3. Τὸ Μέμνονος ἄγαλμα τετράφθαι πρὸς ἀκτῖνα, μήπω γενειάσκον· λίθου δὲ εἶναι μέλανος. ξυμβεβηκέναι δὲ τὼ πόδε ἄμφω, κατὰ τὴν ἀγαλματοποιΐαν τὴν ἐπὶ Δαιδάλου, καὶ τὰς χεῖρας ἀπερείδειν ὀρθὰς εἰς τὸν θᾶκον· καθῆσθαι γὰρ ἐν ὁρμῇ τοῦ ὑπανίστασθαι. Τὸ δὲ σχῆμα τοῦτο, καὶ τὸν τῶν ὀφθαλμῶν νοῦν, καὶ ὁπόσα τοῦ στόματος ὡς φθεγξαμένου ᾄδουσι. *Ferunt autem Statuam Memnonis, iuuenis imberbis imaginem referentis, ad Solis radios conuerſam eſſe. Eſſe porro ex nigro lapide fabricatam, pedem vero vtrumque in vnum combinatum, ſecundum leges artis Statuariae, tempore Daedali receptas, manusque rectas ſedi inniti, hominis ſurgere volentis ſimilitudinem referentes. Oculorum autem et totius oris imaginem, quaſi locuturi hominis eſſe perhibent.* Quid autem in hac PHILOSTRATI deſcriptione cum rei veritate congruat, quidue ab eadem recedat, ex genuina Statuae huius hodieque exiſtentis effigie, quam ex Pocockiano opere deſumtam, Commentario huic noſtro addi curauimus, et ex relatione de eadem POCOCKII diligenti et accurata, cuius partem mox hic deſcribemus, omnium optime et tutiſſime intelligi poteſt.

Statua haec tempore Cambyſis disrupta, dimidia ſui parte fracta, humi iacet.

§. 2. Monendum vero eſt, Statuam artificio mirabili ſculptam, talem amplius non conſpici, qualis ex manibus peritiſſimi Statuarii exiit. Nam a tempore Cambyſae, Perſarum regis, adeoque ab annis bis mille et trecentis fere, exquiſitum hoc praeſtantis artificis opus, mutilatum iacuit. Pars illius dimidia, ab eo, quo dixi, tempore, integra fere etiamnum ſubſiſtit, pars altera a reliquo corpore diuiſa, humi cubat. Qui Statuae huius adhuc dum integrae, ſibique viſae mentionem fecerit, hodie puto extare neminem, et veroſimiliter nunquam extitit. At mutilatam viderunt multi, quod ex nonnullorum proprio teſtimonio ſcimus. Si plerorumque veterum apud nos valere ſinimus auctoritatem, barbarae ferocitati Cambyſae, eiusque in Aegyptios odio immenſo in acceptis ferendum eſt, quod opus, in quo tanta enituerat artificis induſtria, mutilatum miſeris modis atque inquinatum, ad poſterita-

* *Obſervations on Egypt.* p. 161.

ſteritatem tranſmiſſum fuerit. PAVSANIAS rem ab indigenis, in ipſo loco, vbi ſtat illa ſaxea effigies, auditam, hunc in modum refert. * Τȣ̃το τὸ ἄγαλμα ὁ Καμβύσης διέκοψε. *Statuam hanc Cambyſes diffidit.* Eundem ad modum auctor *Chronici Alexandrini*, p. 388. Edit. Raderi ſcribit: Καμβύσης Αἰγύπτȣ κατέσχεν· Ὁ δὲ αὐτὸς καὶ τὸν Ἀμένοφιν, ὃς Μέμνων νομίζεται εἶναι — τέμνει. *Cambyſes potitur Aegypto. Is ipſe etiam Statuam Amenophis, quem putat eſſe Memnonem, diffindi curauit.* SYNCELLVS in *Chronographia* p. 151. de eodem Coloſſo lapideo, ex POLYAENO Athenienſi haec refert: Ὃν λίθον χρόνοις ὕστερον Καμβύσης ὁ Περσῶν τέμνει, νομίζων εἶναι γοήτειαν ἐν αὐτῷ. *Lapidem hunc temporibus inſecutis diſſecari iuſſit, Cambyſes, exiſtimans latere in eo neſcio quas praeſtigiatoris fraudes.* Et in ipſo Coloſſo inſculpta legitur Inſcriptio, quae hoc idem teſtatur. Initium eius ſic conceptum eſt:

ΕΘΡΑΥϹΕ ΚΑΜΒΥϹΗϹ ΜΕ ΤΟΝΔΕ ΤΟΝ ΛΙΘΟΝ
ΒΑϹΙΛΕΟϹ ** . . . . . ΕΙΚΟΝΑ ΕΚΜΕΜΑΓΜΕΝΟΝ.

id eſt:

Cambyſes vulnerauit me lapidem huncce,
Qui regis Solis imaginem expreſſam refero.

Eſt ne quiſquam, qui non illico perſpiciat, ingenio et moribus inhumani Cambyſae, et forte Perſarum quoque illius aeui id apprime convenire? Illud certe liquet, famam hanc, de violata iuſſu Cambyſae Statua Memnonis, in Aegypto praeualuiſſe, quantumuis STRABO, cuius et doctrinae, et diligentiae, et iudicio plurimum tribuo, quique his, quos nunc ad teſtimonium vocaui, antiquior eſt, teſtetur p. 561, ſe in Thebaide audiuiſſe, *partem Statuae corruiſſe terrae motu.* Si vera STRABONI narrarunt Thebaei, videtur terrae motus Statuam illam concuſſiſſe, quo tempore Cambyſes Aegyptum afflixit. Et cum furorem eius omnium maxime perſentiſcere debuerit Thebarum vrbs, cum ne ipſis quidem in ampliſſima hac vrbe Templis rebusque ſacris vllo modo pepercerit, fieri potuit, vt Aegyptii et hanc Statuae Memnoniae calamitatem, efferatae barbari huius immanitati tribuerent, quod re ipſa terrae motus effecerat. Verum haec ſuo loco iam relinquo.

§. 3.

* In *Atticis* p. 101.

** Ex ductu vnius et alterius literae, ſed ferme exeſae, ſuſpicor, lacunam ſic expleri debere, ΗΛΙΟΝ, et ſic latine verti.

§. 3. Videamus nunc iam, quomodo Statuam hanc mirabilem; ſed neſcio quo caſu miſere mutilatam, deſcripſerint et veteres et recentiores, quibus videndae illius copia facta eſt. Inter antiquiores eſt PAVSANIAS, cuius in hac re teſtimonio vſi ſumus ſaepe. Locum integrum graece et latine hic adſcribendum eſſe duxi. Poſtquam de lapide quodam Megaris aſſeruato narraſſet, quod calculo percuſſus, eundem quem fides pulſae, ſonum redderet, illico haec addit *: Ἐμοὶ δὲ παρέχε μὲν καὶ τῦτο θαυμάσαι· παρέχε δὲ πολλῷ μάλισα Αἰγυπτίων ὁ κολοσσὸς ἐν Θήβαις ταῖς Αἰγυπτίαις διαβᾶσι τὸν Νεῖλον, πρὸς τὰς Σύριγγας καλȣμένας. Ἔσι γὰρ ἔτι καθήμενον ἄγαλμα ** ἠχεῖον, Μέμνονα ὀνομάζȣσιν οἱ πολλοί. Τῦτον γάρ φασιν ἐξ Αἰθιοπίας ὁρμηθῆναι ἐς Αἴγυπτον, καὶ *** τὴν ἄχρι Σȣ́σων. Ἀλλὰ γὰρ ȣ̓ Μέμνονα οἱ Θηβαῖοι λέγȣσι, Φαμένωφα δὲ εἶναι τῶν ἐγχωρίων, ȣ̔ τῦτο ἄγαλμα ἦν· ἤκȣσα δὲ ἤδη καὶ Σέσωσριν Φαμένων εἶναι τῦτο τὸ ἄγαλμα, ὁ Καμβύσης διέκοψε, καὶ νῦν ὁπόσον ἐκ κεφαλῆς ἐς μέσον σῶμα, ἦν ἀπερριμμένον· τὸ δὲ λοιπὸν κάθηταί τε καὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἀνίσχοντος ἡλίȣ βοᾷ, καὶ τὸν ἦχον μάλισα εἰκάσει τὶς κιθάρας ἢ λύρας ῥαγείσης χορδῆς. *Sed maiori vtique cum admiratione ſpectaui coloſſum qui Thebis Aegyptiis eſt trans Nilum, non longe a Syringibus, quas ita vocant. Eſt ibi Statua ſedentis reſonans, quam vulgus Memnonis nominat: Nam hunc ex Aethiopia in Aegyptum veniſſe, indeque ad Suſa vſque penetraſſe, tradunt. At ipſi Thebani Memnonem eſſe negant. Nam Phamenophin, vnum ex indigenis fuiſſe dicunt. Audiui etiam, qui Seſoſtris Statuam illam dicerent. Eam Cambyſes diffidit, et nunc etiam ſuperior pars a vertice ad medium truncum humi neglecta iacet: reliquum adhuc ſedere videtur, ac quotidie, ſub ipſum Solis ortum, ſonum edit, qualem vel cytharae vel lyrae nerui, ſi forte* (dum nempe tenduntur) *rumpantur.* Paria habet STRABO p. 561, vbi de Memnonio loquitur. *Hic,* inquit, *cum duo coloſſi eſſent, ex vno lapide ſculpti, alter adhuc extat, alterius vero ſuperiores a ſede partes corruerunt, terrae motu, vt fama eſt.* Operae pretium eſſe opinor, cum hiſce deſcriptionibus comparare relationem RICHARDI POCOCKII, viri etiam de hac Statua ſingulariter meriti, qui ante annos non multos, eam in Aegypto ipſe ſpectauit, et effigiem illius curate delinea-

Statuam hanc a Cambyſe mutilatam, cum veteres, tum recentiores, ex viſu curate deſcripſerunt.

* PAVSANIAS vbi ſupra.
** Vide ſupra cap. II. §. 2. not. †.
*** An non forte rectius legeretur ἱκέσθαι ?

delineatam, ac aeri poſtea inciſam, Operi huic nunquam ſatis laudato, inſeruit. Ex deſcriptione enim, quam addidit, ſatis intelligitur, rem in eodem fere ſtatu, a temporibus Strabonis et Pauſaniae, per ſecula XVI, perſeueraſſe. Sunt vero haec viri eximii verba: * *E Templo egrediens, proceſſi ad ſpectandum coloſſos, quos vocabo Memnonios, poſitos verſus vicum Medinet - Habou. —— Sculpti ſunt ex lapide ſpeciei prorſus ſingularis. Eſt poroſus, generis graniti, et inſignis duritiei, qualem nuſpiam antehac vidi, proxime tamen accedit ad ſpeciem aëtitae. — Coloſſi hi faciem cum maxime obuertunt Auſtro, verum tamen ex parte plagae etiam orientali, baſique impoſiti ſunt penitus laeuigatae. Illius, qui verſus Septentrionem ſitus eſt, baſis, pedes longa eſt triginta et tres, ſeptem vero et decem lata; alterius vero coloſſi baſis, longa eſt pariter pedes triginta et tres, ac nouendecim lata. A baſi vero Coloſſus vterque, vſque ad capitis verticem, in pedes circiter triginta quoque aſſurgit. Qui ad Auſtrum ſpectat Coloſſus, ex vno lapide exſculptus eſt; Qui vero ad Septentrionem vergit, media ſui parte eſt disruptus ſupra brachia, quae poplitibus innituntur, eſtque ex quinque lapidibus compaginatus. Pedes ipſius, quarta circiter parte, ſi a digitis menſuram incas, fracti ſunt. Verum quandoquidem partes Coloſſi fractas, non ſeorſim delineauerim, ſatius putaui, Coloſſum hic repraeſentare tanquam integrum, ex dimenſionibus nimirum et obſeruationibus a me factis. Deprehendi autem altitudinem pedis, a planta ad ſummum vsque genu, pedum eſſe circiter nouem et decem: a planta pedis vsque ad talum, pedum duorum et ſex pollicum, ad calcis vero extremum, pedum quatuor. Pes ipſe latus eſt pedes quinque, cruris profunditas pedum eſt quatuor. Ornamentum quod a tergo capitis cernitur, videtur eſſe folium illius palmae, quam in Aegypto Doum appellant. Ad latus cruris vtriusque duae cernuntur Statuae, anaglyptice caelatae, et tertia inter crus vtrumque media, longitudinem hominis naturalem imitantes.* Et quae ibi porro ſequuntur. Quis quaeſo relationem hanc peregrinatoris hodierni, cum deſcriptionibus antiquorum Scriptorum, STRABONIS et PAVSANIAE, conferens, non illico perſpiciat, omnes hos nonniſi de vna eademque Statua loqui, de Statua nempe decantata et tantopere celebrata Memnonis Aegyptii, ſiue Amenophis?

§. 4.

* Obſervations on Egypt. p. 101.

§. 4. Quae cum ita ſint, mirari ſatis haud poſſum, fuiſſe viros eruditos, qui pertinaciter negarent, Coloſſum Thebaeum, cuius delineationem debemus diligentiae POCOCKII, Statuam eſſe Memnonis, quam veteres tantopere mirati ſunt. CLAVDIVS SICARDVS, poſtquam commemoraſſet duas Statuas, a STRABONE olim, et nuper a POCOCKIO deſcriptas, * diuerſam ab his recenſet Memnonis Statuam, ac praeterea ſubinnuit, ** cerni eam in aliquo Templo erectam, vbi ſane conſpicitur Statua aliqua ex nigro marmore; ſed magnitudine multo inferior. Et hanc tamen *** eruditi quidam volunt eſſe Statuam Memnonis, veteribus laudatam. Tuentur ſe potiſſimum auctoritate PHILOSTRATI, qui ex DAMIDE refert, Statuam Memnonis ſtetiſſe in Templo, idque Templum foris antiquis non eſſe valde diſſimile. Vide cap. II. §. 4. Verum quam exigua poſſit eſſe in hoc negotio auctoritas PHILOSTRATI, ſaepe iam monendum nobis fuit. Et praeterea loco iam citato, ex POCOCKIO etiam obſeruauimus, ſitum hodiernum Statuae Memnoniae, cum loco, quem ipſi aſſignat PHILOSTRATI relatio, haud ita difficulter conciliari poſſe. Vrgent iidem, lapidem, qui Statuae Memnoniae materiam ſubminiſtrauit, fuiſſe nigrum, aut vt loquitur PLINIVS Lib. XXXVI. cap. 7, *Coloris ferrei*, cum tamen Statua, cuius delineationem nobis dedit POCOCKIVS, coloris ſit vergentis in rubicundum, ſed ſubfuſcum. Sed meminiſſe debebant illi, quod ad colorem lapidis, ex quo ſculpta eſt Statua Memnonis, attinet, qui eſt ſpeciei plane ſingularis, apparere ipſorum veterum aliquem, cum inter ſe, (vide §. 1.) tum cum ipſa Statua diſſenſum; ſed qui recte excuſſus, eſt tantum apparens, non verus. Etenim, quoniam lapis ille coloris eſt ſubfuſci, trahens aliquid ex rufo, et aliqua ratione ad nigredinem quoque accedens: quia alia illius forma eſt externa, alius vero eidem, poſtquam fractus eſt, ſubeſſe color cernitur, nemo non videt, eos qui diuerſa dicere videntur, re ipſa tamen ſibi non contradicere; ſed ea potius, quae hac de re obſeruant, amice inter ſe conciliari poſſe. Verum quid aduerſus teſtimonia STRABONIS et PAVSANIAE, excellentium Scriptorum, et in hoc quidem negotio, teſtium oculatorum, quibus cum Statua a POCOCKIO deſcripta ad amuſſim concordat,

Dubia quaedam, aduerſus hanc noſtram ſententiam mota, diluuntur.

* *Nouveaux Memoires des Miſſions* To. VII. p. 162.

** Ibidem p. 161. 167.

*** POCOCKS *Obſervations on Egypt.* p. 101. 102. 104. in notis col. b.

excipi queat, plane non intelligo. Accedunt tot inſcriptiones graecae et Romanae, quae in Statua Pocockiana hodienum leguntur, pleraeque in honorem Memnonis confectae, aut teſtantes, illos, quorum nomina adſcripta ſunt, addita etiam temporis nota, vocem a Memnone, Sole oriente emiſſam, audiuiſſe. Quando autem quidam regerunt, peregrinatores tale quid in ſancta Memnonis Statua, auſuros nunquam fuiſſe, in eo vtique fruſtra ſunt. Nihil hic video, quo Sanctitas Statuae Memnoniae laeſa fuiſſe, vlla ratione credi poſſit. Omnes illae Inſcriptiones, ad laudes et honorem Memnonis tendunt, qui in illis non raro *diuinus* nuncupatur, quin et *Deus*. Scriptae ſunt in baſi et pedibus Statuae *, quod a moribus Graecorum et Romanorum alienum non eſt. Inſcriptiones ipſae poſitae ſunt ab hominibus Graecis et Romanis, eo tempore, quo priſca Aegyptiorum religio, in ipſa Aegypto, multorum contemtui expoſita erat, et quo regionis incolae graui Romanorum iugo premebantur. His omnia licuiſſe, ambigi non poteſt. Difficile adhaec cogitatu eſt, quomodo tot Inſcriptiones, omnes Memnonis et vocis eius diuinae laudes vnice celebrantes, Statuae huic eſſent inſculptae, niſi ipſius vere Memnonis Statua illa eſſet.

CAPVT IV.

De voce mirabili, a Statua Amenophis quotidie edita.

Eo nomine Statua Memnonis inprimis erat celebris, quod oriente Sole vocem ederet. §. 1. 2. Graecorum de voce hac a Statua Memnonis emiſſa, fabulae. §. 3. Ipſius rei veritas, ex Strabone et Pauſania, omnium vero optime ex Inſcriptionibus, in Statua Memnonis etiamnum legendis, cognoſci poteſt. §. 4. Adferuntur plures Inſcriptiones ex Statuae illius crure dextro. §. 5. Aliae itidem, ex eiusdem crure ſiniſtro, latinae. §. 6. Et graecae ex crure eodem. §. 7. Luciani locus de voce Statuae Memnoniae expenditur. §. 8. Cauſa huius prodigii alia non fuit, quam fraus Sacerdotum. §. 9.

§. 1.

* In baſi ſimulachrorum, artifices nomina ſua inſcribere ſolebant. Teſtatur id PLVTARCHVS in *Pericle* p. 161. et rei huius exempla, apud PAVSANIAM occurrunt plurima. Quin etiam in Statuarum femoribus vota moris erat inſculpere, quod nos docet APVLEIVS in *Apologia* p. 310. Edit. Elmenhorſtii. Adde omnino *l'utilite des voyages* de BAUDELOT p. 277. 278.

§. I.

Hactenus de Statua Memnonis Aegyptii, ſiue Amenophis, quae calamitati ſuae, annos fere bis mille et trecentos ſuperuixit, et hodienum a peregrinatoribus, antiquitatum Aegypti ſtudioſis, cum voluptate ſpectatur, quae ſe offerebant, obſeruauimus. Ipſa tamen haec Statua, tametſi ex marmore ſpeciei ſingularis, et in ipſa Aegypto perraro, exſculpta, licet magnitudine alia huius generis ſigna et opera in Aegypto longe poſt ſe relinquens, quantumuis artificium Statuarii excellentis exquiſitum referens, per ſe, in tanta apud veteres exiſtimatione et admiratione futura non fuiſſet, niſi ad haec omnia ſuperacceſſiſſet quaedam miraculo ſpecies, vt cum veteribus loquar, ſiue res, quae ſpectatores omnes in admirationem, ac veluti ſtuporem, rapuit, et cuius veram cauſam, nec ipſi expiſcari, nec aliis explicare valuerunt. Rem ſatis bene PHILOSTRATVS hunc in modum exponit, *de vita Apollonii* Lib. VI. c. 3, loquens de hac noſtra Statua: *Erectae manus ſedi innituntur, hominis ſurgere volentis ſimilitudinem exprimentes.* Id poſtremum quidem in Statua Pocockiana non cernitur. Verum nunc iam ita pergit auctor ille. *Oculorum autem et totius oris ſpecies ac habitus, quaſi locuturi hominis eſſe perhibetur. Et alias quidem Statuam illam minorem admirationem excitare aiunt, quam diu actionis omnis expers apparet. Cum vero ſolis radius Statuam attingit, — tum vero ſupra modum admirabilis viſa eſt. Tunc enim Statuam loqui perhibent.* Iſthanc miraculi illius indolem, CALLISTRATVS etiam in *Statuis* p. 867. hunc ad modum refert. *Memnonis Tithoni filii ſimulachrum erat in Aethiopia e marmore ſculptum: verum id intra limites lapidi a natura praeſcriptos non manſerat, neque taciturnam naturam retinebat: ſed quamuis ſaxum eſſet, vocis facultatem habebat, nam orientem diem alloquebatur, gaudium deſignans, et ob matris praeſentiam exhilaratus.* Pag. vero 865. dixerat: *Solus e lapidibus Memnon ſaxeus, voluptatis ac doloris praeſentia ductus, a propria ſibi inertia deſtitit, et victo ſenſus defectu, ad loquelae facultatem peruenit.* Et certe veteres omnes, vbi admirandam Memnonis Statuam deſcribunt, miraculi huius mentionem facere minime negligunt. Verba PAVSANIAE, hominis non valde ſuperſtitioſi; ſed de voce tamen Memnonia, haut ſine impenſae admirationis teſtificatione loquentis, dedi cap. III. 3. quae hic non repeto. Verbis illius, loc. cit. adductis, ſubiungamus hic Scriptorem alium, de proprio viſu et auditu

Eo nomine celebris inprimis erat Statua Memnonia, quod vocem aliquam emittere ſoleret.

ditu pariter loquentem. Is eſt STRABO, qui non tantum, quod viderat et audiuerat ipſe, refert; verum et de tota re iudicium ſuum qualecunque interponit, p. 561. *Pars Thebarum*, ita is inquit, *eſt in regione trans Nilum ad Occidentem. Ibi Memnonium. Hic cum duo Coloſſi eſſent*, * *ex vno lapide conſtructi, inter ſe propinqui, alter adhuc integer extat, alterius vero ſuperiores a ſede partes corruerunt, terrae, vt fama eſt, motu. Creditum etiam eſt, ſemel quotidie ſonitum quendam, veluti ictus haud magni*, (ὡς ἂν πληγῆς ȣ̓ μεγάλης) *edi a parte, quae in Sede ac baſi remanſit. Ipſe cum comes Aelio Gallo adeſſem, et cum reliqua multitudine amicorum ac militum, qui cum eo erant, circiter horam primam ſonitum audiui: vtrum a baſi, ſiue a Coloſſo, an vero ab aliquo coloſſum circumſtantium editus fuerit, non habeo affirmare: cum propter incertitudinem cauſae, quiduis potius credere ſubeat, quam ex lapidibus ſic compoſitis ſonitum edi.* Auctor hic egregius, cuius in iudicando perſpicacia eruditis et nota et laudata eſt, miraculum hoc lapidis loquentis, olim tantopere celebratum, ſatis aperte fraudibus Sacerdotum in acceptis refert, idque profecto haud immerito. Fideliter tamen rem, vti ſe habebat, retulit, eoque nomine grates ipſi libens perſoluo.

Vox autem illa ſtato ſemper tempore audiebatur.

§. 2. Miraculum lapidis huius, loquela praediti, ex eo non parum augetur, quod loquela eius ſiue vox, ſtato ſemper tempore audita fuerit. Perhibent enim veteres, Statuam hanc Amenophis, vocem quotidie emiſiſſe ſole exoriente. Nam ** *cum Solis radius Statuam attingeret, id quod circa Solis ortum contingere aiunt, tum ſupra modum admirabilis viſa eſt* Statua Memnonia. *Tunc enim Statuam loqui ferunt, vbi primum Solis radius ad eius os peruenit.* Tradebatur etiam a quibusdam, *** *ſacrificare* Memnoni, *circa Meroën et Memphin Aegyptios ac Aethiopes, quum primos Sol emiſerit radios, quibus Statua vocem emittit, qua eos, a quibus colitur, ſalutat.* Sacerdotes Aegyptii id ita interpretati ſunt, aut potius, plebem mirifice deluſam, credere tantum voluerunt, Amenophin voce iſta, Sole oriente

* Alter tamen eorum Coloſſorum, Memnonius videlicet, ex quinque lapidibus compaginatus eſt. Vide cap. III. §. 3. In eo igitur eximius auctor errorem admiſit.

** PHILOSTRATVS de vita Apollonii Lib. VI. c. 3.

*** Idem in *Heroicis* p. 672.

ente emiſſa, *Auroram* aut *Diem* matrem ſuam, ſalutare. Id verſus DIONYSII *Periegetae* * ſupra iam adducti ſubindicant:

Θήβην ὠγυγίην ἑκατόμπυλον ἔνθα γεγωνὼς
Μέμνων ἀντέλλουσαν ἑὴν ἀσπάζεται Ἠῶ.
Thebas priſcas, centum portas habentes, vbi reſonans.
Memnon exorientem ſuam ſalutat Auroram.

Ad quae EVSTATHIVS haec notat. Τὴν ἑαυτοῦ Ἠῶ, τοῦτεστι τὴν μητέρα ἡμέραν ἀσπάζεται. Ἀνδριὰς μὲν ὢν, διά τινος δὲ μηχανῆς ἅμα ἡμέρᾳ λαμβάνουσῃ φωνῶν, καὶ οὕτω πῶς ἐξ αὐτομάτου προσλαλῶν, οἷον καὶ ἀσπαζόμενος τὴν ἡμέραν, ἧς ἐλέγετο υἱὸς εἶναι. *Quando Poëta ait, Memnonem Auroram ſuam ſalutare, id vult, ſalutare eum matrem ſuam, Diem. Erat nempe* Memnonis *Statua, arte ſingulari ita conſtructa, vt illuceſcente die, vocem ederet, hocque pacto proprio quodam motu Diem alloqueretur, ac veluti ſalutaret, cuius perhibebatur filius.* Dixerat idem paulo ante, Matris huius Memnonis, Diei ſcilicet, ſimulachrum, ad Thebas auſtrales poſitum fuiſſe. Vidimus autem §. I. STRABONEM obſeruaſſe, in eo loco, vbi conſpiceretur Statua Memnonis, aliam ſtetiſſe huic conſimilem. Et rem hodieque ſic ſe habere, nouimus ex teſtimonio ** peregrinatorum recentiorum. Altera illa Statua, erat forte effigies ſaxea *Diei*, quam EVSTATHIVS deſignat. Alii fabulam hanc Sacerdotalem, de Aurora quotidie a Memnone ſalutata, nouis auxere figmentis, de quibus poſtea videbimus. Dixi *** alio loco, veroſimile mihi fieri, rem hanc HOMERVM non latuiſſe, qui ea ipſa de cauſa *Memnonem* Graecorum, illuſtrem in bello Troiano heroëm, Aurorae filium cecinit, eoque multis inſecutis figmentis materiam ſubminiſtrauit foecundam.

Graecorum de voce a Statua Memnonis emiſſa, fabulae.

§. 3. Fabula igitur Graecorum eſt, qui HOMERI allegorias, et Poëtarum ſequiorum inuenta, cum traditionibus ſymbolicis Sacerdotum Aegyptiorum ſociantes, finxerunt, Memnonem, dum illuceſcente die, vocem emitteret, *Auroram* vel *Diem*, matrem ſuam ſalutare, eoque dolorem eius acerbum, de morte ſua apud Troiam immatura, aliquo ſolamine leuare. PHILOSTRATVS in Iconibus p. 742.

* Cap. I. §. I.
** CLAVDIVS SICARDVS dans *les nouveaux Memoires* des Miſſions To. VII. p. 162. POCOCK vbi ſupra p. 101.
*** Supra *Synt.* II. cap. I. §. 5.

742. graecanicam iſtam fabulam, non ineleganter his verbis exponit. Προσβάλλει τῷ ἀγάλματι ἡ ἀκτὶς ἡλίȣ. Δοκεῖ γὰρ ὁ ἥλιος, οἱονεὶ πλῆκτρον, κατὰ τὸ ςόμα ἐμπίπτων τῷ Μέμνωνι, ἐκκαλεῖσθαι φωνὴν ἐκεῖθεν, καὶ λαλȣ̃ντι σοφίσματι παραμυθεῖσθαι τὴν Ἡμέραν. *Solis radii Statuam Memnonis contingunt. Sol enim Memnonis os, veluti plectro percutiens, vocem inde elicere, loquacisque ſophismatis inuento Diem*, matrem eius, *ſolari videtur.* Idem hoc ſignificare voluit CALLISTRATVS in *Statuis* p. 877. *Denique illud machinamentum* Statuae Memnonis loquentis, *moerores ſopiebat Diei, neque permittebat ei filium quaerere, quaſi Aethiopum ars, ſolatio hoc compenſaret Memnonem fato interemtum.* Poterat fictioni huic, ex ea ſaltem ratione, color aliquis induci, quod Statua re ipſa, die illuceſcente, vocem a praeſentibus auditam, diſtincte ederet, eaque Diem aut Auroram, tanquam matrem ſuam, ſalutare credi poſſet. At enim alii figmento hocce, quod ab ingenio deſtitutum haud erat, nondum contenti, nouis illud fabulis ornari iucundiusque reddi poſſe, exiſtimabant, quae tamen nullum in re ipſa aut fundamentum habebant, aut praeſidium. Duplicem illi Memnonis Statuae affingebant vocem, matutinam alteram, laetam ac iucundam, alteram veſpertinam, triſtem et gemebundam. Tale quid PHILOSTRATVS garrit in *Statuis*, p. 865. *Hoc intuiti ſimulachrum, facile credimus, etiam lapidem illum Aethiopicum, qui Memnonis effigiem ſiſtit, vocalem extitiſſe, qui quidem accedente Die, praeſentia eius exhilaratus, gaudium voce teſtabatur: abeunte vero eadem, moerore tactus lugubre quid ingemiſcebat.* Et iterum p. 876. *Memnonis ſimulachrum, ſaxum cum eſſet, vocis facultatem habebat: nunc enim orientem Diem alloquebatur, voce gaudium deſignans, et ob matris praeſentiam exhilaratus: modo ad noctem, inclinata Die, miſerandum et anxium quid gemebat marmor, ob abſentiam moerore affectum.* Additur confeſtim ibidem, quod a ſolo hoc auctore videtur excogitatum. *Neque vero lachrymis lapis carebat; quin has quoque voluntati miniſtrantes habuit.* Eiusdem farinae ſunt, quae mox, poſt interiecta nonnulla, ſequuntur. *Illi certe Memnoni reſpondere Echo fama eſt, quoties loqueretur; et lugubre lamentanti, flebile carmen remittere: laetanti autem ſonum aemulum reddere.* Concinunt his verſus politici IOHANNIS TZETZAE, quos ex eius *Chiliadibus*, Chiliad. VI. hiſt. 64. adſcribo:

Ἐν

Ἐν τῇ πατρίδι δ᾽ ἀπαχθεὶς, ἐτάφη δ᾽ οἰκείᾳ
Καὶ στήλη τούτῳ γέγονε πυῤῥοποικίλου λίθου
Μηχανιτὴ, χαρμόσυνον δ᾽ ἡμέρᾳ πέμπει μέλος:
Ὥσπερ ἐπιγαννύμενος μητρὸς τῇ παρουσίᾳ
Τῇ δὲ νυκτὶ τὶ γοερὸν ἔμπαλιν ᾄδει μέλος.

In patria vero propria, poſtquam Troia abductus eſſet, ſepultus eſt:
Et poſuerunt ei Statuam ex variegato lapide.
Artificioſe fabricatam, quae laetum oriente die emittit cantum,
Veluti gaudens matris praeſentia;
Noctu autem flebile quoddam contra canit carmen.

Plane vero ſingularia ſunt, nec magis tamen vera, quae de miraculo hoc literis prodidit, vetus quidam *Scholiaſtes Iuuenalis*, hucusque ineditus, cuius proinde verba et hic legiſſe, iniucundum non erit. * *Statua Memnonis, filii Aurorae, ita arte quadam mechanica compoſita erat, vt humana voce et regem et Solem ſalutaret. Poſtea rex Cambyſes, volens hanc rem cognoſcere, partem Statuae abſcidit, et ſic poſtea Solem tantum, non etiam regem ſalutabat. Vnde Poëta* dimidio Memnone *dixit.* Nempe quanto maior erat fama, quae de Statuae huius miraculo, apud omnes percrebuerat, tanto plures reperti ſunt homines otioſi, qui rei admirandae, iucundis, vt credebant, figmentis, nouum decus conciliari poſſe, exiſtimarent.

Ipſius rei veritas ex Strabone et Pauſania, omniumque optime, ex Inſcriptionibus in Statua Memnonis etiamnum legendis, cognoſci poteſt.

§. 4. Nolui ea, quae §. 2. et 3. expoſui, tacitus praeterire, quoniam paſſim apud veteres memoriae prodita reperiuntur. Sed pleraque tamen imaginationi foecundae, ac fictionibus Poëtarum et Rhetorum graecorum, vnice debentur, ipſis vt plurimum Aegyptiis penitus incognita. Quae in ipſa Aegypto, ac ſigillatim Thebis, hac de re, a viris grauibus reique bene peritis, perhiberentur, et peregrinis referrentur, ex STRABONE et PAVSANIA literis mandata exhibuimus §. 1. eaque Inſcriptionibus plurimis, in Statua Memnonis etiamnum legendis, quas RICHARDVS POCOCKIVS, vti potuit, diligenter et ſollicite deſcripſit, et in elegantiſſimo Opere publicauit, mirum

* Adferuntur haec verba a viro clariſſimo et eruditiſſimo, IO. PHIL. CASSELIO, in Diſſertat. de Λίθοις κεκραζομένοις, Part. I. p. 8, 9.

rum in modum confirmantur. Cum autem Opus hoc pretioſum, paucorum in his oris manibus teratur, operae pretium me facturum eſſe exiſtimaui, ſi quasdam ex praecipuis hic transſcripſero. Pleraeque difficulter legi potuerunt, eoque admodum deprauate editae ſunt, ita vt vix vſum praeſtare poſſe videantur. Verum difficultas iſta me non abſterruit: operam potius dedi pro virili, vt quae prae aliis ad rem meam facere videbantur, qualitercunque reſtitutae et emendatae, cum lectore communicarentur. In ipſa Statuae Memnoniae baſi, inſculptum cernitur Epigramma ASCLEPIODOTI Poëtae, elegans ſane lectuque dignum, quod etſi * alio huius Commentarii loco iam deſcriptum, hic tamen repetere opportunum duco. Rem eam, quam hic perſequimur, verſibus non iniucundis celebrat:

Ζώειν, εἰναλίη Θέτι, Μέμνονα χ᾽ ἁδέα φωνεῖν
  Μάνθαν᾽, ἐπὶ Τροίης ἄλλοκ᾽ ἀπολλύμενον,
Αἰγύπτου Λιβυκῆσιν ὑπ᾽ ὀφρύσιν, οὗ ἀποτάμνει
  Καλλίπυλον Θήβην Νεῖλος ἐλαυνόμενος
Τὸν δὲ μαχῆς ἀκόρητον Ἀχιλλέα μήτ᾽ ἐπὶ Τρώων
  Φθέγγεσθαι πεδίῳ μήτ᾽ ἐνὶ Θεσσαλίη.

Viuere, marina Theti, Memnona et ſuauiter ſonare,
  Diſce, ad Troiam quondam occiſum:
Aegypti Libycis ſub tumulis, vbi abſcindit
  Pulchras portas habentem Theben Nilus incitatus
Inſatiabilem vero pugnae Achillem, neque in Troum
  Loqui campo, neque in Theſſalia.

Ex aliis vero Inſcriptionibus, quas Statua Memnonia exhibet, aperte intelligitur, vocem illam mirabilem non quotidie fuiſſe auditam, vti veterum plerique aut clare affirmant. Qui audiendi Memnonis cauſa, aut ſummo mane, ad Statuam eius ſe contulerant, aut etiam in vicino agro pernoctauerant, ſaepe vnum alterumue diem expectando conſumere, vel infectis rebus abire, alioque tempore redire tenebantur, donec tandem voti compotes fierent. In crure Statuae Memnoniae dextro Inſcriptio haec legitur:

C. LE-

* Synt. I. cap. III. §. 4.

C. LELIA AFRICANI PRAEF.
VXOR AVDI. MEMNONEM
PRID. . . . FEBR. HORA I. S.
ANNO I. IMP. DOMITIANI AVG.
CVM IAM TERTIO VENISSEM.

Inſcriptio haec Statuae inſculpta fuit anno Domitiani Imp. I. Teſtatur in ea C. *Lelia*, vxor *Africani*, ſe audiendi Memnonis ergo ſaepius acceſſiſſe, ac tandem, *cum iam tertio veniſſet*, *Pridie Kal. Febr.* (ſic enim lacuna ſuppleri poſſet, aut etiam alio modo) re ipſa *audiviſſe Memnonem.* Bis itaque fruſtra Memnoni dederat operam. Teſtatur porro Foemina illuſtris vocem Memnonis auditam ſibi eſſe *Hora* I — S. id eſt *hora prima ſemis.* Cum vero *hora prima* apud Aegyptios, reſpondeat noſtrae *horae ſextae* matutinae, idem eſt, ac ſi dixiſſet, *hora dimidia*, *poſt ſextam matutinam.* Alia Inſcriptio graeca, in eodem crure reperiunda, poſita anno VII. Hadriani; ſed mirifice corrupta, id tamen, ſi recte coniicio, ſatis ſignificat, *Praetorem* quendam, *proprio inſtinctu acceſſiſſe ad Statuam Memnonis*, *eamque vt audire poſſet vocem deſideratam*, *adoraſſe*, *Memnonem vero tum vocem emiſiſſe nullam; cum vero inſtinctu diuino rediiſſet in vrbem, ibique duos dies expectando inſumſiſſet*, *tandem ad Statuam reuerſum*, *vocem diuinam percepiſſe.* Et id ipſum ſane, Inſcriptiones illae plurimae, in cruribus Statuae Memnoniae inciſae, nec obſcure, innuunt. Complectuntur enim teſtimonia luculenta eorum, qui vere ſibi auditam fuiſſe vocem Memnonis, liquido aſſeuerare potuerunt, idque ſolenniter teſtari voluerunt. Eaque de cauſa, vt appareret omnibus, ipſos adhibita omni cura et ſollicitudine, in rei huius veritatem inquiſiuiſſe, annum quoque, Menſem, diem, ipſamque adeo horam, qua vocis ſonum perceperant, notandam et apponendam eſſe duxerunt. Quis hoc vnquam requiſiuiſſet, aut a quoquam expectaſſet, ſi vox Memnonia, omnibus pariter diebus, eademque hora, audiri ab vnoquoque potuiſſet, et audita re ipſa quoque fuiſſet. Ego, parum abeſt, vt mihi perſuadeam, cultores Chriſti, per totam Aegyptum, a temporibus ſeculi primi Aerae Chriſtianae, numero non exiguo diſperſos, cum Statuam Memnonis ludibrio haberent, vocemque eius, diuinam ſcilicet, quemadmodum in Inſcriptionibus ſaepe nuncupatur, magnopere deriderent, eo ipſo effeciſſe, vt ipſorum adverſarii, teſtimonia pro veritate miraculi Statuae Memnoniae, vndiquaque conquiſita, ipſi Statuae ſic infigerent, vt eorum memoria non

 niſi

niſi cum ipſa Statua deleri poſſet. Inter omnes certe Inſcriptiones, quae in cruribus Statuae huius cernuntur, nullam reperire potui, quae aetatem Domitiani ſuperare videatur. Is vero, quod vulgo notum eſt, ſecundam aduerſus Chriſtianos perſecutionem grauiorem, in imperio Romano excitauit. Pleraeque autem Inſcriptiones aetatem Hadriani Imperatoris aperte loquuntur. Et ab hoc quidem tempore, Apologiae Chriſtianorum pro veritate et diuinitate religionis Chriſti, per orbem coeperunt multiplicari, ſicuti viciſſim aduerſarii ipſorum, ſidem eorum ſanctam, editis etiam libris, omni animi niſu oppugnare ſategerunt. In hac, quam nunc propoſui, ſententia, eo non parum confirmor, quod videam, neminem in exponendo hoc Statuae Memnoniae miraculo, tam prolixum eſſe, et ad argumentum hoc ornandum toties redire, atque PHILOSTRATVM, cuius eam ob rem teſtimonio ſaepiuscule vtendum nobis hic fuit. Neque vero eruditum quenquam latet, garrulum hunc Sophiſtam, *Apollonium* ſuum, cuius vitam ſe deſcribere iactat, *Chriſto* Domino noſtro, illius vero miracula, miraculis huius, eiusque Apoſtolorum, auſu non Stulto minus, quam impio opponere voluiſſe.

Adferuntur plures aliae Inſcriptiones, ex crure Statuae Memnoniae dextro.

§. 5. Sed redeundum eſt ad argumentum, a quo nonnihil eramus digreſſi. Diximus nempe, et ex Inſcriptionibus eorum, qui Statuam Memnonis viderunt, quique audiendae vocis illius ſupra modum ſe cupidos fuiſſe, ipſi teſtantur, ſatis probauimus, vocem illam non omnibus promiſcue diebus, ab adſtantibus, percipi auribus potuiſſe. Quando vero percipiebatur, ſummo mane, Sole oriente, hora prima, (vel, vt cum noſtris hominibus loquar, hora ſexta matutina) aut etiam hora ſecunda fieri id ſolebat. STRABONEM ſupra §. 1. intelleximus teſtantem, ſe *circiter horam primam* ſonitum audiuiſſe. Et idem iſtud Inſcriptiones plurimae, in cruribus Statuae Memnoniae viſendae, etiam profitentur. Aliquam deſcripſit F. L. NORDENIVS, in * *Delineatione ruderum quorundam antiquorum in Aegypto*, quam in Pocockianis non inueni. Sic autem edita eſt:

TETRONIVS PRAEF. . . .
HORAM CVM PRIMAM CVMQVE
HORAM SOLTS SECVNDAM

PRO-

* Edita eſt Londini 1741. et ex ea Excerpta dedit Auctor *des principaux Ecrits, qui ſe publient*, Mars 1742. Artic. IV. p. 367. &c.

PROLATO OCEANO LVMINAT
ALMA DIES

VOX AVDITA MIHI EST
BENE MEMNONIA.

Lineam primam ita credo ſcriptam fuiſſe

PETRONIVS PRAEF. AEG.

Petronius ille * quisquis fuit, nuncupatur *Praefectus Aegypti*, cuius dignitatis in hiſce Inſcriptionibus mentionem ſaepius fieri videmus. Et apud GRVTERVM in *Theſauro* P. CXIII. Inſcr. I. occurrit COR. POSTVMVS PRAEF. AEGYPTI. Sequitur deinde Diſtichon hoc:

Horam cum primam, cumque horam Solis ſecundam
Prolato Oceano luminat alma dies.

Teſtatur ergo *Petronius* hicce, ſe vocem Memnonis bis audiuiſſe, hora prima diei, et ſecunda. Teſtatur praeterea idem, *vocem Memnoniam ſibi bene auditam eſſe.* Quo non ita obſcure innuitur, vocem hanc *bene* et diſtincte, ab omnibus et ſemper haudquaquam audiri conſueuiſſe. Quid enim opus ceteroquin fuiſſet, iſtud ceu ſingulare quidpiam hic obſeruaſſe? In crure Statuae Memnoniae dextro, porro et iſta legitur Inſcriptio, quam appono, prouti eam primitus ſcriptam fuiſſe opinor:

** ANNO V. HADRIANI
IMP. T. HATER. . .
NEPOS PRAEF. AEG.
AVDIT MEMNONEM
XII. K. MART. HORA I—S.

L 3 Inſcri-

* Non crediderim, intelligi hic *Petronium*, qui in Praefectura Aegypti, ſucceſſit Cornelio Gallo, bellumque cum Aethiopibus geſſit. Hiſtoria Romana multos nobis exhibet viros illuſtres, nomine *Petronii* conſpicuos. Plurimi etiam nomen hoc gerentes, occurrunt in Inſcriptionibus. Vide *Indicem Gruterianum.*

** Cum editione *Pocockiana*, conferenda hic eſt *Nordeniana*. Ex vtraque, Inſcriptionem hanc, emendate, vt ſpero, transſcribere licuit.

Inſcriptionem hanc poni curauit *Titus Haterius Nepos.* Eſt autem *Haterii* nomen neque Faſtis Conſularibus, neque Inſcriptionibus Romanis inauditum. In noſtra Inſcriptione ſignificatur, *Titum Haterium Nepotem, Aegypti Praefectum, Anno* V. *Hadriani Imp.* XII. *Kal. Mart. audiuiſſe Memnonem, hora I—S.* id eſt, vti aliae Inſcriptiones habent, *hora prima ſemis:* quaſi dicas, hora dimidia poſt primam. In Schedis Nordenianis, et hanc inuenio Inſcriptionem, ſic, vt auguror, legendam:

CLAVDIVS MAXIMVS
LEG. XXII. AVDIVI MEMNONEM
HORA I. SEMIS. C. AEMILIVS
HORA PRIMA SEMIS AVDI
VI VOCEM MEMNONIS.

Inſcriptionem hancce Coloſſo incidi curarunt duo, qui ſimul ad audiendum Memnonem profecti erant, eiusdemque vocem coniunctim audiuerant, *Claudius Maximus*, et *C. Aemilius.* Quod ad priorem attinet, nomen *Claudii Maximi*, in hiſtoria Seculi II. inclytum fuit. Militauerat primum in Legione XXII. quod in noſtra Inſcriptione memoratur, forte Centurio, aut Tribunus, vel Praefectus Legionis, ſiue Cohortis. Erat autem Legio XXII. * ab Auguſto Caeſare in Aegypto collocata. Poſtea Claudius Maximus ad Proconſulatum Africae euectus eſt, quod ex APVLEII Apologia, coram eo recitata, ſatis intelligitur. Alius vtique eſt *Claudius Maximus*, ** quem inter Magiſtros habuit, audiuitque M. Aurelius Antoninus Philoſophus. In Pocockianis Inſcriptionibus vero, quae in crure dextro leguntur, et iſta habetur, ſic, vti cenſeo, legenda.

V. NONAS MARTIAS
FELIX AVGG LIBERTVS
ET PROCVARTOR VSIACVS
HORA PRIMA SEMIS
MEMNONEM
AVDIVIT.

In

* *Notitia Dignitatum Imperii* fol. 24. a. Edit. Lugdun. 1608.

** CAPITOLINVS in *M. Aurelio Antonino Philoſopho*, cap. 3. vbi conſulendae eruditorum notae, et PAGIVS in *Critica Annal. Baron.* ad ann. 144. num. I.

In eodem crure dextro legitur etiam ſequens Inſcriptio:

* C. MANIVS HANIOCHVS
DOMO CORINTHIVS . . . . . ITEM
. . . . AVDIVI MEMNONEM ANTE SECV. HORAM
XIII. . . . . . TITIANO COS. EODEM DIE
HORA PRIMA EIVSDEM DIEI.

Inſcriptionem hanc poni iuſſit *Manius*, *Haniochus*, id eſt *Agitator*. Gloſſae veteres. *Agitator*, ἡνίοχος. Inſcriptio apud GRVTERVM P. LXXVI. num. 4. *C. Appulcio*, *Diocli*, *Agitatori primo Fact. ruſſatae*. Poſita autem eſt Conſule *Titiano*, id eſt, Anno Aerae Chriſtianae 245. Teſtatur vero *Manius*, ſe illo, quem dixi, anno, et die, cuius notam tempus nobis inuidit, audiuiſſe Memnonem ante horam ſecundam. Addiderat alius, verum cuius nomen tempus edax rerum obliterauit, ſe die eodem audiuiſſe Memnonis vocem. Ex quo colligere datur, vocem Memnonis, vbi nempe Sacerdotibus viſum ſic erat, nonnunquam die eodem plus ſemel auditam fuiſſe. Extat ibidem alia Inſcriptio in hunc ſenſum:

. . . .
PRAEF. AEG
AVDIT
MEMNONEM
XIII. K. APRILIS
VERO III. ET AMBIBVLO COSS.
HORA. I.

Inſcriptio haec confecta eſt, nomine cuiusdam Praefecti Aegypti, cuius nomen legi non potuit, Vero III. et Ambibulo Coſſ. Etiam vltimi huius Conſulis *Ambibuli* nomen miſerrime deprauatum eſt. Deſignatur ergo annus Hadriani Imperatoris X. aerae Chriſtianae, 126. Poſt alias quasdam et haec ſequitur Inſcriptio, quae ita reſtitui poſſe mihi videtur.

L. IVNIVS CALVINVS
. . . . . . MONTIS BERINI.
AVDIVI MEMNONEM CVM . . .
MINICIA . . . .
KAL. IVNIIS HORA II. ANNO . . . .

Cui

* *Pocockianam* Editionem correxi ex Schedis NORDENII.

Cui iungo et hanc

SEX. LICINIVS PVDENS
XI. K. IANVARIAS ANNO . . . . D. N.
DOMITIANI CAESARIS AVGVSTI
GERMANICI. AVDIVI MEMNONEM.

Annus imperii *Domitiani*, D. N. id eſt *Domini noſtri*, quem titulum Imperatorem hunc omnium primum affectaſſe, ſatis notum eſt: Annus, inquam, Domitiani, quo inſculpta fuit haec Inſcriptio, excidit. Alias rem eandem ſignificantes, Studio praetermitto. Sed temperare mihi non poſſum, quin prioribus, hanc quoque graecam ſubiungam, ex eodem crure dextro Statuae Memnoniae decerptam.

ΗΛΙΟΔΩΡΟϹ ΖΗΝΩ
ΝΟϹ ΚΑΙϹΑΡΕΙΑΣ ΠΑ
ΝΙΑΔΟϹ ΗΚΟΥϹΑ Δ. ΚΑΙ
ΕΜΝΗΣΘΗΝ ΖΗΝΩΝΟϹ
ΚΑΙ ΑΙΑΝΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ.

id eſt

Helidorus Zenonis filius
Ex Caeſarea Paneade
Audiui quater, et
Recordatus ſum Zenonis
Et Aeliani Fratrum.

Inſcriptionem hanc talem dedi, qualem conſtitutam inueni, in IACOBI PHIL. DORVILLII τȣ̃ μακαρίτȣ Animaduerſionibus ad Charitonem Aphrodiſienſem p. 532. vbi et hanc viri doctiſſimi obſeruationem legas. LEICHIVS *quoque tetigit hanc Inſcriptionem, legitque linea vltima* Αἰλιανȣ̃. *Forte non male* Κ' Αἰλιανȣ̃. *Sunt exempla, vbi* καὶ *etiam in proſa ita mutilatum ſit. Poſſis etiam* Γαιανȣ̃. *In Inſcriptionibus notum nomen. Verum illud* Ἐμνήσθην *animaduerti velim. Solebant peregrinantes, pietatis et memoriae cauſa, abſentium et relictorum amicorum et cognatorum, in his locis, vbi ſuam relinquere volebant memoriam, etiam eorum nomine ſcripto, ſe teſtari non immemores fuiſſe. —— Bene in hac Pocockiana Inſcriptione,* Ἐμνήσθην LEICHIVS *vertit:* Recordatus ſum. *Meminit nempe Heliodorus fratrum ſuorum,*

qui

qui ſi non aliud, ſaltem aeternitatem nominis ſui, cuius auidi erant veteres fuerunt conſecuti.

§. 6. Deſcribamus etiam nonnulla, quae in crure Memnonis ſiniſtro inſculpta cernuntur. Ex latinis Inſcriptionibus ſequens occurrebat mirifice inquinata; ſed quam ſic recte ſatis legi poſſe exiſtimem

Aliae Inſcriptiones, ex crure ſiniſtro Memnonis, latinae.

S. MITHRIDATICVS TRIBVNVS
LEG. XXII. DEIOT. XIII. K. IVL.
MEMNONEM AVDIVI H I.

Auctor Inſcriptionis huius fuit *Mithridaticus*, *Tribunus Leg.* XXII, quam Legionem in Aegypto ab Auguſto collocatam fuiſſe, §. 5. monuimus. Quod ibi iam ſequitur, DEIOT. pertinet ad eandem Legionem, quippe cui aliquando *Deiotarianae* cognomen inditum fuerit. *Legionis* XXII. *Deiotarianae* mentionem habes apud GRVTERVM in Theſauro Pag. CCCLXXIII. num. 4. Teſtatur autem Tribunus hicce, ſibi vocis Memnoniae audiendae copiam factam fuiſſe D. XIII. *Kal. Iul.* qui forte fuit dies Solſtitialis, qui in Statua hac obſeruari poterat, *hora prima.* Anni vero nota excidit. Eſt in eodem crure Inſcriptio alia latina, docens vocem Memnoniam auditam nonnunquam fuiſſe ante horam primam. Eam ita lego:

PETRONIVS S. BALBVS
PRAEF PR. LEG. AVDIVI MEMNON.
VI. IDVS MARTIAS
SERVIANO III. ET VARO COSS.
HORA DIEI ANTE PRIMAM.

In linea ſecunda aliter vix legere potui, quam *Praefectus Primae Legionis.* Quandoquidem vero Legio prima in Aegypto collocata non erat, praeſtaret forte legere PRAEF. AEG. vt intelligatur *Praefectus Aegypti.* Fuit autem Inſcriptio iſta Statuae inciſa Anno Chriſti 134. imperante Hadriano, Seruiano III. et Varo Coſſ. Ita enim haud dubie nomina illa legenda ſunt. Denique et hancce Inſcriptionem latinam ſubiicere operae pretium duxi.

. . . .

PROCOS. ITERVM HORA
DIEI SECVNDA . . . . EGI GRATIAS.

Proconſulis, cuius haec eſt Inſcriptio, nomen tempus deleuit. Significat autem ſe Memnonis vocem *iterum* audiuiſſe, quemadmodum de Caecilia quadam, legimus in alia Inſcriptione. *Δεύτερον ἀκὲσασα* Μέμνονος, *Cum iterum audiuiſſet Memnonem.* Illud vero, quod in fine huius Inſcriptionis legitur, EGI GRATIAS, obſeruationem vtique meretur. Hinc enim merito colligere licet, pietatis et religionis ergo adiiſſe Memnonem, qui vocem eius audire diſcupiebant, eaque audita, ſiue Memnoni ipſi, quod probabilitate non caret, ſiue Diis aliis egiſſe gratias.

Inſcriptiones quaedam, ex eodem crure, graecae.

§. 7. Sunt et in crure eodem Inſcriptiones nonnullae graecae, ex quibus eas adferemus, quae id prae ceteris mereri videntur, et quas, tametſi ſupra modum, temporis inclementia inquinatas, aliqua tamen ratione legere et intelligere potuimus. Inter eas quas dixi, occurrit haec, quam ita legi poſſe exiſtimamus:

ΓΑΙΟC ΙΟΥΛΙΟC ΔΙΟΝΥCΙΟC
ΑΡΧΙΔΙΚΑCΤΗC ΘΕΩΝΟC
ΑΡΧΙΔΙΚΑCΤΟΥ ΥΙΟC ΚΑΙ
ΠΑΤΗΡ. ΗΚΟΥCΑ ΜΕΜΝΟ
ΝΟC ΩΡΑC ΠΡΩΤΗC.

id eſt:

Caius Iulius Dionyſius,
Primarius Iudex, Theonis
Iudicis primarii et filius, et
Pater. Audiui Memnonem
hora prima.

Sequitur ibidem alia Inſcriptio, mendis etiam magis vitiata; ſed quae ſic vtcunque conſtitui poteſt.

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟC ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟC
. . . .
. . . ΗΚΟΥCΑ ΜΕΜΝΟΝΟC ΤΟΥ ΟCΙΟΤΑΤΟΥ
ΜΕΤΑ ΤΗC CΥΜΒΙΟΥ ΑΡCΙΝΟΗC ΚΑΙ
ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΑΙΛΟΥΡΙΩΝΟC ΤΟΥ ΚΑΙ ΚΟ
ΔΡΑΤΟΥ ΚΑΙ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ ΕΤΕΙ ΙΕ ΑΔΡΙΑΝΟΥ
ΚΑΙCΑΡΟC ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ . . . . . ΧΟΙΑΚ.

id

id eſt:

Artemidorus, Ptolemaei filius, Caeſaris Procurator

. . . .

. . . *Audiui Memnonem ſanctiſſimum*

Vna cum coniuge Arſinoë, et

Filiis, Aelurione, qui et Quadratus nominatur,

Et Ptolemaeo, anno XV. Hadriani

Caeſaris Domini, Die . . . . Menſis Choeac.

Inſcriptio haec videtur profecta eſſe ab Aegyptio indigena, quod nomina propia quae hic occurrunt, ſatis teſtantur. Inſculpta autem fuit anno Hadriani XV, Chriſti Domini CXXXI. menſe *Choeac*, qui *Novembri* fere reſpondet. Verum notam diei, tempus exedit. In alia Inſcriptione graeca iſta tantum legere ac intelligere potui verba: ΛΟΥΚΑC ΩΡΑC Γ. ΗΚΟΥCΑ. Quibus ſignificat *Lucas* quidam, ſe vocem Memnonis *audiuiſſe hora tertia.* In ſequenti illud obſeruari meretur, quod neſcio quis, *Marcus* nomine, teſtatur: ΕΚΛΥΟΝ ΜΕΓΑ ΦΩΝΗCΑΝΤΟC ΜΟΙ. *Audiui* Memnonem, *qui mihi magnum quid*, et valde Sonorum, *inſonuit.* Nam plerumque ſonus ille tenuis erat atque obſcurus. Verum videtur vox illius Coloſſi nonnunquam ſonuiſſe fortius quid, et ſuauius, ac forte diutius etiam perſeueraſſe. Colligi id poſſe videtur etiam ex ſequenti Epigrammate, quod ibidem extat, quodque hunc in modum conſtituendum eſſe arbitratur mecum, vir longe doctiſſimus, rerumque harum peritiſſimus, quocum et Epigramma, et meas ad illud cogitationes communicaui; ſed qui nomen ſuum me tacere voluit:

ΑΥΔΗC ΤΟ ΠΡΟCΘΕΝ ΜΟΥΝΟΝ ΕΙCΑΚΟΥCΑΝΤΑC
ΝΥΝ ΩC CΥΝΗΘΕΙC ΚΑΙ ΦΙΛΟΥC ΗΣΠΑCΑΤΟ
ΜΕΜΝΩΝ Ο ΠΑΙC ΗΟΥC ΤΕ ΚΑΙ ΤΕΙΘΩΝΟΙΟ.
ΑΙΣΙΟΝ. ΙΝΑ ΚΑΤΑΝΟΩ ΚΑΙ ΦΘΕΓΜΑΤΑ.
Η ΦΥCIC ΕΔΩΚΕ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟC ΤΩΝ ΟΛΩΝ.

Qui quondam ſolum audiueramus vocis ſonum
Eos nunc vt familiariter ſuos et amicos ſalutauit
Memnon Aurorae et Tithoni Filius,
Omine auſpicato, vt nempe ego et ſenſum perciperem harum vocum.
Ipſa natura eas promit, opifex totius vniuerſi.

 Apparet

Apparet auctorem horum Iamborum, quisquis eſt, enthuſiaſmo quopiam correptum, credidiſſe, vocem Memnoniam rudem et informem, ſibi aliquando clarius et diſtincte magis auditam fuiſſe, eo fine, vt myſteria ipſius naturae, vocem hanc proferentis, ſtudioſe inueſtigaret. Vero etiam diſſimile non eſt, fraudem Sacerdotum, hac forte occaſione, ſicuti et in aliis, inſigniter enituiſſe. Verſum tertium, ita vt edidimus, legendum eſſe, docuit ipſe POCOCKIVS. Reliqua meis coniecturis, et amici digniſſimi induſtriae debentur. Coronidem iis quae hactenus attuli, imponat Epigramma graecum, in crure Memnonis eodem inciſum, lectuque hic non indignum, ſicut illud reſtituit elegantium Muſarum * dilectus alumnus:

Ἔκλυον αὐδήσαντος ἐγὼ Πόβλιος Βαλβῖνος.
Φωνὰς τὰς θείας Μέμνονος ἢ Φαμενώφ.
Ἦλθον ὁμοῦ δ' ἐρατᾷ βασιληΐδι τῇδε Σαβίνᾳ
Ὥρας δὲ πρώτας ἅλιος ἔχε δρόμον.
Κοιράνῳ Ἀδριανῷ πέμπτῳ δεκάτῳ ἐνιαυτῷ.
Ἄματα δ' ἔχεν Ἄθυρ εἴκοσι καὶ πίσυρα
Εἰκόστῳ πέμτῳ ἄματι μηνὸς Νοέμβριος

id eſt:

Ego Publius Balbinus, audiui diuinas voces
Loquentis Memnonis vel Phamenophis.
Veni vero huc vna cum amabili regina Sabina;
Primae horae Sol habebat curſum.
Imperatoris Hadriani quinto et decimo anno.
Dies autem habebat Athyr menſis *viginti et quatuor.*
Vigeſimo quinto die Menſis Nouembris.

Adderem hic libenter obſeruationes celeberrimi D'ORVILLII, niſi id prolixum nimis eſſet. Eas itaque loco, quem in notis indicaui, a lectore harum rerum cupido euolui malim. Illud tantum obſeruabo, auctorem huius Epigrammatis mentionem facere Sabinae, vxoris Hadriani Imperatoris, qua comite et praeſente, vocem Memnoniam audiuerit. In aliis Inſcriptionibus mentio etiam fit Hadriani ipſius, et

* IAC. PHILIPPVS D'ORVILLIVS Animaduerſion. in Charitonem Aphrodiſ. p. 531.

et cum primis in hac, quam ex Stàtuae Memnoniae crure etiam ſiniſtro, hic adſcribo, ſicut in Pocockianis legitur:

ΙΟΥΛΙΑϹ ΒΑΛΛΙΛΛΗϹ
ΟΤΕ ΗΚΟΥϹΕ ΙΟΥΛΙΕΩΝΟϹ
Ο ϹΕΒΑϹΤΟϹ ΑΔΡΙΑΝΟϹ

Quae ſic videntur eſſe refingenda

ΙΟΥΛΙΑϹ ΚΑΜΙΛΛΗϹ
ΟΤΕ ΗΚΟΥϹΕ ΤΟΥ ΜΕΜΝΩΝΟϹ
Ο ϹΕΒΑϹΤΟϹ ΑΔΡΙΑΝΟϹ.

id eſt:

Iulia Camilla hoc poni iuſſit
Quo tempore Memnonem audiuit
Adrianus Auguſtus.

Ex iis quae hactenus in medium attulimus, licet iam colligere, Coloſſum ſaxeum Memnonis, certis quibusdam temporibus, vocem emiſiſſe, aut ſonum, quem adſtantes miraculi inſtar exceperunt, vnde factum eſt, vt ad eum audiendum, ex omnibus terrae regionibus confluerent homines, viri etiam ſummis dignitatibus conſpicui, et ipſi adeo Imperatores cum ſuis vxoribus, ſpectaculi huius teſtes eſſe non dedignarentur. Nam Hadrianum Imperatorem, non minus, quam vxorem eius Sabinam, audiuiſſe vocem Memnonis Thebaei, Inſcriptiones quarum toties mentionem feci, luculenter euincunt. Docent eaedem Inſcriptiones, vocem illam celebratam Memnoniam, non auditam fuiſſe quotidie, quod veteres quidam, eosque inter STABO quoque et PAVSANIAS, perperam aſſeruerunt; ſed iis tantum diebus, quos eligebant Sacerdotes. Audiebatur autem illa vox nonnunquam ante horam diei primam, plerumque hora prima; ſed et aliquanto ſerius, quin et hora ſecunda, aut etiam tertia. Vti vero Memnon haudquaquam cunctis diebus reſonabat, ita viciſſim diebus nonnullis, ſonum vocis tam deſideratum, poſt aliquod, forte vnius horae interuallum, repetebat, vt proinde vox eius eodem die bis, et forte etiam ter audiri potuerit. Quibus autem ea contingebat felicitas, vt vocis Memnoniae fierent participes, maiorem in modum ſibi gratulabantur, Diisque grates perſoluebant, praeſertim ſi vox audita, ſolito paulo eſſet diſtinctior et ſonora magis. Quomodo vero res haec, ante

M 3 Pto-

Ptolemaeorum, aut etiam Cambyſis tempora, florentibus etiamnum rebus piſcorum Aegyptiorum, ſe habuerit, penitus ignoramus, niſi quod nonnullos tradidiſſe videamus, (§. 8.) ante calamitatem Statuae huic a Cambyſe inflictam, vocem eius fuiſſe pleniorem, diſtinctam magis meliusque percipi potuiſſe.

Luciani locus de voce Memnonis expenditur.

§. 8. Argumentum, in quo ornando nunc verſatus ſum, prius in vniuerſum dimittere haud poſſum, quam locum tetigerim LVCIANI, qui aliquid continet, nobisque offert prorſus ſingulare. Nam in *Philopſeude*, introducit *Eucratem* narrantem, * *ſe in Aegypto Memnonem audiuiſſe, non vulgari illo modo, quo et alii audiunt ſonum quendam informem; ſed oraculum ab eo ore aperto, ſeptem verſibus* (ἐν ἔπεσιν ἑπτὰ,) *editum.* Ego non dubito, nec dubitabit quisquam alius, nil hoc eſſe, niſi merum auctoris faceti figmentum. At ſicuti in figmento hoc ſupponitur, Memnonem Thebaeum loqui, vel edere vocem, quod vtique verum erat, ita etiam id, quod ſequitur, Memnonem locutum eſſe ἐν ἔπεσιν ἑπτὰ, *ſeptem vocibus*, aliquid ex vero trahere, ſuſpicor. Scimus, *numerum ſeptenarium* ** apud Aegyptios in magna olim veneratione, ſanctumque habitum, fuiſſe. Attentione vero inprimis dignum hic cenſeo, quod auctor libri vere elegantis περὶ ἑρμηνείας, qui nomen DEMETRII PHALEREI gerit, §. LXXI. ſcriptum reliquit: Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ καὶ τοὺς θεοὺς ὑμνοῦσι διὰ τῶν ἑπτὰ φωνηέντων οἱ ἱερεῖς, ἐφεξῆς ἠχοῦντες αὐτά. Καὶ ἀντὶ αὐλοῦ καὶ κιθάρας τῶν γραμμάτων τούτων ὁ ἦχος ἀκούεται ὑπ᾽ εὐφωνίας. *In Aegypto vero, Sacerdotes etiam per* VII. *vocales, quaſi hymnis Deos celebrant, dum eos ordine continuo ſonant, et apud ipſos loco tibiae et cytharae, literarum harum ſonus auditur ob ſuauitatem vocis.* Obſeruari hic velim, id quod auctor eximius affirmat, non de omnibus in Aegypto Sacerdotibus, Sacerdotumque collegiis, verum eſſe; ſed de quibusdam tantum. In Sacris Iſidis et Oſiridis, citharam tibiamque, aut tubam, adhibitam fuiſſe, eruditos non fugit, et ſi res poſtularet, facile probari poſſet. Sed in quibusdam Aegypti vrbibus, Sacra a Sacerdotibus inſtituta, vſum tibiae et inſtrumentorum Muſicorum, non admittebant. Sigillatim veteres id, de Abydenorum, in Thebaide, Sacerdotibus memoriae mandarunt. Certe credebantur illi, *** *ſonum tubae*

* In Operibus T. II. p. 496. Edit. Salmur.

** Poſſunt hic videri *Prolegomena* noſtra ad *Pantheon*, §. XXV.

*** AELIANVS *de Animal.* Lib. X. c. 28.

tubae deteſtari, tanquam ſimilem rugitui aſini. Illic * *Oſiris colebatur* quidem; ſed *in eius Templo non licebat nec cantori, nec tibicini, nec citharoedo, ſacrificium auſpicari, quemadmodum mos eſt aliis Diis.* Hic igitur locum habuiſſe videtur, vt Sacerdotes, reiecto alio quocunque concentu Muſico, Sacra auſpicarentur, ſeptem vocales ſonando, et cantum hunc religioſum ſaepius repetendo. Notum vero eſt eruditis, ** Abydi Memnonis fuiſſe oſtendique conſueuiſſe regiam, quam Graeci *Memnonium* appellant, vnde ſuſpicari ſubit, etiam hic Amenophin ſpecie aliqua cultus religioſi honoratum fuiſſe. An non probabile videbitur lectori cordato, cantum VII. vocalium, ad Memnonem quoque relatum, et in eius honorem adhibitum fuiſſe? Graecis vſus VII. vocalium diu ignotus manſit. Illi vocalibus V. quos et ab ipſis acceperunt Itali, contenti, *** ſero valde vſum vocalium Η, et Ω, receperunt, idque, vt credo, ex Aegyptiorum Lingua. Non abs ratione auguror, Sacerdotes Thebaeos, diſcrimen VII. vocalium excogitaſſe, forte ad imitationem VII. Planetarum coeleſtium, † quibus etiam eas ſic volebant eſſe conſecratas, vt vnaquaeque illarum ſignum eſſet et character, alicuius ex totidem Planetis. Videntur illi inuento huic ſuo maximum ſtatuiſſe pretium, in illiusque perpetuam memoriam inſtituiſſe, vt Sacra in Thebaide, Thebis praecipue et Abydi, cantu VII. vocalium perſonarent. Et quandoquidem Coloſſus Thebaeus, ſolerti Sacerdotum artificio, ita conſtructus erat, vt vocem quouis ferme die, toties certe, quoties id e re ſua putabant Sacerdotes, emitteret, vero diſſimile profecto non eſt, Sacerdotes eosdem Coloſſum ſuum eum in modum diſpoſuiſſe, vt vox illius inuenti ſui memoriam celebraret, aut vt VII. vocales ordine reſonaret. Disquirere operae pretium eſt, num non forte hoc ipſum, quod dixi, lateat ſub antiqua quadam Aegyptiorum traditione, cuius ex ANTICLIDE, mentionem

* STRABO Lib. XVII. p. 560.

** Vide ſupra Synt. II. cap. II. §. 4.

*** Vide SCALIGERI Animaduerſiones in Euſebii Chronicon, fol. 110. 111. &c. SALMASIVM ad Inſcriptionem Herodis Attici, p. 42. 43. &c. Edit. Crenii. BENTLEIVM de Epiſtolis Phalar. p. 241. 242. et IOHAN. BVHERII Praeſidis quondam in Senatu Diuionenſi, Diſſertationem, *de priſcis Graecorum et Latinorum literis*, quae ad calcem *Palaeographiae Montfauconii* edita, et deinde inter Viri illius illuſtris Diſſertationes Herodoteas auctior prodiit, num. X.

† Videri poſſunt *Prolegomena* noſtra, vbi ſupra.

tionem PLINIVS iniicit. Lib. VII. c. 56. Fert autem illa, *in Aegypto quendam nomine Menona*, XV. *annis ante Phoroneum*, *antiquiſſimum Graeciae regem*, *literas inueniſſe.* Addit PLINIVS ibidem, ANTICLIDEM *id Monumentis approbare conatum eſſe.* De literis in vniuerſum, earumque inuentione id verum eſſe non poſſe, eruditi ſciunt, quos non latet, * Aegyptios vnanimiter omnes, ab antiquo, inuentionem literarum, ſuo *Thoth*, vel *Mercurio*, vnice in acceptis retuliſſe, idque PLINIVS ipſe, loco adducto, obſeruare non neglexit. Quod igitur idem de Menone refert, non videtur, niſi de literis quibusdam intelligi tantum poſſe. Quia nempe, vti ſuſpicor, vetus fama ferebat, Memnonis Statuam vocales VII. quotidie reſonuiſſe, id quibusdam occaſionem praebere potuit, vt ſibi perſuaderent, eum literas has vocales inueniſſe, in primis, cum Aegyptii Statuam illam communiter *vocalem* ſolerent appellare, quod infra cap. V. videbimus. Id vero neminem turbare aut morari debet, quod PLINIVS inuentorem literarum *Menonem* vocitet. Nam eodem modo, nomen *Memnonis*, etiam apud alios Scriptores, librariorum culpa, ſcriptum deprehendimus. In memoriam hic redit Oraculum aliquod Apollinis, quod ex PORPHYRIO ſeruauit EVSEBIVS, in *Praepar. Euangelica*, Lib. V. c. XIV.

Κληΐζειν Ἑρμῆν, ἠδ' ἠέλιον κατὰ ταῦτα
Ἡμέρῃ ἠελίου· μήνην δ' ὅτε τῆς δε παρείη
Ἡμέρη, ἠδὲ Κρόνου· ἠδ' ἑξείης ἀφροδίτην
Κλήσεσιν ἀφθέγκτοις, ἃς εὗρεν μάγων
ὄχ' ἄριστος.
Τῆς ἑπταφθόγγου βασιλεὺς ὃν πάντες ἴσασιν.
Καὶ, Ὀστάνην λέγεις, εἰπόντων, ἐπήγαγεν
Καὶ σφόδρα καὶ καθ' ἕκαστον ἀεὶ θεὸν
ἑπτακιφώνην.

Quae in verſione VERGERII ita latine ſonant:

Mercurium ac Solem ſimul appellare memento
Luce ſacra Soli: tum Lunam, vbi venerit eius
Nota dies, Saturnum exin, natamque Dione,

Vocibus

* Poteſt hic videri *Pantheon* noſtrum Lib. V. c. 5. §. 6.

Vocibus arcanis, quas maximus ille Magorum,
Septiſonae Dominus reperit, notiſſimus idem
Omnibus.

Hic vero cum ab iis, qui praeſentes intererant, ſucclamatum eſſet, Oſthanem intelligis, *Apollo continuo ſubiecit:*

Magna quemque Deum et ſeptena voce vocabis.

Oraculum hoc Apollini tributum, quod mihi tantam vetuſtatem prae ſe ferre non videtur, atque SCALIGERO, SELDENO, aliisque eruditorum Principibus, qui ex eo antiquitatem denominationis ſeptem dierum hebdomadis, a totidem Planetis, demonſtrare ſategerunt, Oraculum hoc, inquam, viros doctiſſimos magnopere torſit, neque hactenus Deus aliquis ex machina apparuit, qui nodum illum plene et perfecte ſolueret. Multa equidem praeclare de hoc loco obſeruauit * SELDENVS; ſed ſuperſunt quae etiamnum vberiorem diſcuſſionem merentur. In Oraculo illo, non reſpici puto ad res Babyloniorum, quod volebat ** SCALIGER; verum Aegyptiorum. Quod autem EVSEBIVS ex PORPHYRIO addit, quosdam audito Oraculo Apollinis, ſucclamaſſe, per βασιλέα ἑπταφθόγγȣ, *regem ſeptiſonae* deſignari *Oſthanem*, ex eo ortum videtur traxiſſe, quod a Scriptoribus quibusdam recentioribus; ſed falſo, perhibitum deprehendamus, *** Oſthanem Perſarum Magum, Sacris Templisque in Aegypto praefuiſſe. Veroſimilius longe per *Magum praeſtantiſſimum*, eundemque *regem Septiſonae* intelligi poterit *Necepſos* Aegyptius, † *Aegypti iuſtiſſimus Imperator, et optimus quoque Aſtronomus.*

†† *Quique Magos docuit myſteria vana Necepſos.*

Video peringenioſum MARSHAMVM id etiam obſeruaſſe quidem: nam ††† *Necepſos*, inquit, *rex Aegypti, Oſthanis Magorumque praeceptor, merito dici poteſt*, Magorum praeſtantiſſimus, *cum de regno Oſthanis omnino non conſtet;* at impenſe miror, eum ſibi tamen illic perſua-

* *De Iure Naturae et Gentium* &c. Lib. III. c. 19.
** *Prolegom. in Libros de emendatione Temp.* fol. XLVI. et XLVII.
*** Videri poſſunt *Prolegomena* noſtra in *Pantheon* §. LXII.
† IVLIVS FIRMICVS Matheſ. Lib. IV. c. 16.
†† AVSONIVS Epiſt. XIX.
††† In *Canone Chronico*, ad Sec. XVI. p. 476. fin.

perſuaſiſſe, ac aliis perſuadere voluiſſe, in oraculo neque hunc neque illum intelligi. Ἑπταφθόγγον, vult eſſe VII. *orbium coeleſtium harmoniam*, βασιλέα vero τῆς ἑπταφθόγγȣ, *regem Apollinem*, vtpote qui harmoniae orbium coeleſtium praeeſſe crederetur. Nam etſi inficias minime eam, Apollinem ex Theologorum Graecorum ſententia, tali ſenſu dici poſſe, et perquam commode, βασιλέα τῆς ἑπταφθόγγȣ, *regem Septiſonae*, id tamen in Oraculo noſtro locum non habet, quicquid MARSHAMVS hic; ſed profecto incaſſum, diſputet. Ait nempe Oraculi auctor, quisquis eſt, *regem* illum *Septiſonae*, quem deſignare voluit, eſſe *Magorum praeſtantiſſimum*, qui docuerit VII. Planetas, propriis diebus, precibus arcanis myſticis inuocare, quod vtique Necepſo, at minime Apollini conuenit. Itaque adſtantes ſubinnui coniiciebant *Oſthanem*; ego vero *Necepſo*. Me quidem iudice, *Septiſona*, eſt regio, quae vocales ſeptem continuo reſonat, intelligiturque in Oraculo *Aegyptus*, ac illa ſpeciatim regionis huius pars, in qua vſus VII. vocalium inuentus erat, et quotidie ſolenniter recolebatur, Thebais videlicet, aut forte ager Thebaeus. Illius regem, et totius forte Aegypti, credo fuiſſe Necepſon. Illud vero eruditis expendendum relinquo, an non per θεὸν ἑπτακιφώνην, *Deum ſepties vocalem*, Memnon Thebaeus intelligi poſſit, ex cuius quippe ore diuino, VII. vocales, quibus magna naturae myſteria ſubinnui credebantur, quotidie audirentur. Satis certe veroſimiliter, * vir doctiſſimus arbitratur, per Θεὸν ἑπτακιφώνην deſignari *Solem*, neque diffiteri poſſum, rationes quibus ad iſtud euincendum vſus eſt, pondus habere apud me non leue. Secundum quosdam vero Sacrorum in Aegypto interpretes, Memnon habebatur Εἴκων βασιλέως Ἡλίȣ, *imago expreſſa Dei Solis*, quod inprimis Epigramma iamiam adferendum liquido teſtatur. Inficias quidem haud eo, nunc non extare quenquam, praeter LVCIANVM, qui vocis ſeptemplicis a Memnone editae, mentionem aliquam iniecerit; at memoria tenendum eſt, aliam fuiſſe rationem vocis Memnoniae, antequam Statua illa mutilaretur, atque ex iis, quae poſt aetatem Cambyſae in illa obſeruantur, aeſtimandum minime eſſe ſtatum eius primaeuum. Extat in crure ſiniſtro Statuae Memnoniae, Epigramma graecum, miſerrime corruptum, cuius initium ſupra dedi, cap. III. §. 2. quo non obſcure ſignificatur, mutilationem Statuae ſubſecu-

* SELDENVS vbi ſupra p. 422. Edit. Lipſ. Adde MARSHAMVM loc. citat.

ſecutam eſſe vocis illius in deterius mutationem et corruptionem. Epigramma hunc fere in modum reſtitui poſſe videtur:

A. ΕΘΡΑΥϹΕ ΚΑΜΒΥϹΗϹ ΜΕ ΤΟΝΔΕ ΤΟΝ ΛΙΘΟΝ
ΒΑϹΙΛΕΟϹ ΗΛΙΟΥ ΕΙΚΟΝΑ ΕΚΜΕΜΑΓΜΕΝΟΝ.
ΦΩΝΗ ΔΗ ΗΔΥΜΟϹ ΗΝ ΠΑΛΑΙ ΜΟΙ ΜΕΜΝΟΝΟϹ.
ΤΑ ΠΑΘΗ ΔΕ ΟϹϹΑ ΗΝ ΑΦΕΙΛΕ ΚΑΜΒΥϹΗϹ

B. ΔΥϹΦΟΡΑ ΓΕ. ΝΥΝΙ ϹΟΙ ΑϹΑΦΗ ΤΑ ΦΘΕΓΜΑΤΑ.
ΟΛΟΦΥΡΟΜΑΙ ΤΗϹ ΠΡΟϹΘΕ ΔΕΙΛΟΤΑΤΕ ΤΥΧΗϹ.

A. *Vulnerauit me Cambyſes huncce lapidem*
In effigiem regis Solis conformatum.
Vox mihi ſuauis quondam erat Memnonis.
At voces laetitiae aut triſtitiae affectum diſtincte teſtantes abſtulit Cambyſes.

B. *Sane intoleranda narras. Vox tua nunc obſcura ſonat et non intelligenda,*
Deploro eam, quae olim te, miſerrime, afflixit calamitatem.

Eſt dialogus inter Memnonem, eiusque ſpectatorem. Quid verſu quarto ſibi velint τὰ πάθη, nemo melius explicuerit CALLISTRATO, cuius de ſaxea Memnonis effigie, haec ſunt verba in *Statuis* p. 877. Edit. Morelli Pariſienſ. εἶχεν οὖν ἐγκεκραμένα καὶ τὰ λυποῦντα· καὶ πάλιν ἡδονῆς αἴσθησις αὐτὸν καταλάμβανεν, ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν παθῶν πληττόμενον. Quae ſic vertit MORELLVS. *Memnon ea quae triſtitiam adferrent, admixta habebat: rurſusque ipſum voluptatis ſenſus occupabat; ab vtrisque affectibus perculſum.* Multi veterum, quorum loca allata videri poſſunt, §. 2. fingebant Memnonem, etiam poſtquam Cambyſis iuſſu mutilatus eſſet, affectum vtrumque, et laetitiae et doloris, quotidie teſtari perrexiſſe. Cum vero figmentum hoc ipſa quotidiana experientia falſi argueret, auctor Epigrammatis noſtri, id tantum ante Cambyſis tempora locum habuiſſe, aſſeuerat. Et vero diſſimile non eſt, flebilem Memnonis caſum, voci quoque eius aliquod intuliſſe detrimentum. Multa ſunt, quae id mihi perſuadent. Sed quicquid tamen hoc eſt coniecturarum, id omne eruditorum examini et arbitrio perquam libens ſubmitto.

Cauſa huius prodigii alia nulla fuit, quam fraus Sacerdotum.

§. 9. Plures ex veteribus, in cauſam rei adeo ſingularis et rarae, quod lapis, ore veluti aperto, vocem tanquam loquentis, certo ſtatutoque tempore emitteret, erant qui ad ipſam lapidis huius indolem et naturam recurrerent, exiſtimantes, id lapidi huic eſſe proprium. Horum ſententiam ſequi videtur PAVSANIAS, quippe qui haec ſcripſerit. * *Lapis, qui Megaris oſtenditur, ſi quis eum calculo percuſſerit, eundem, quem pulſae fides,* ** *ſonum reddit. At enim Coloſſum, qui Thebis Aegyptiis eſt, trans Nilum, maiore vtique cum admiratione ſpectaui. — Quotidie ſub ipſum Solis ortum ſonum edit, qualem vel cytharae, vel lyrae nerui, ſi forte* (dum tenduntur) *rumpantur.* Et profecto admiratione multo dignius cenſeri debet, quod lapis, nulla accedente cauſa externa, proprio quodam veluti motu, vocis aliquam ſpeciem, praeſtituto tempore, edat, hominisque loquelam imitetur. Fuerunt equidem, qui id virtuti diuinae attribuendum eſſe ſomniarent, quos inter agmen ducere videtur PHILOSTRATVS et CALLISTRATVS, vide §. 1. illiusque ſententiae non pauci ex iis fauent, quorum Epigrammata in Statua Memnonia videntur inſculpta. Verum alii ſuſpicati potius ſunt, lapidem arte quadam mechanica ad emittendum vocis ſonum diſpoſitum fuiſſe. *Statua haec*, inquit *** vetus quidam Grammaticus, *arte quadam mechanica, ita compoſita erat, vt humana voce regem et Solem ſalutaret.* Neque aliter EVSTATHIVS, cuius locum dedimus §. 2. rationes ſubduxit. Et memini inter recentiores noſtros eruditos reperiri, † qui artificii huius rationem explicare nobis voluerint. STRABO loquelam iſtam Statuae Memnoniae fraudis habuit ſuſpectam, etſi, quanam in re fraus conſiſteret,

* In *Atticis* p. 101.

** Beatus LA CROZIVS, vbi in Aduerſariis MSS. breui, vt ſpero, ſub nomine *La Crozianorum* edendis, locum hunc ſibi notauit e PAVSANIA, haec addit. *Eiusmodi lapidem vidi in Britannia Armorica.* PETRVS etiam VALLENSIS mentionem facit lapidis ſupra modum duri, in Pyramide Memphitica a ſe inuenti, qui percuſſus ſonum reddiderit, tanquam campanae, peracutum; ſed inſigniter ſuauem et iucundum. *Les Voyages* de PIETRO DELLA VALLE To. I. p. 277. verſionis gallicae.

*** Vide ſupra §. 3.

† KIRCHERVS in *Oedipo.* BOURDELOT *hiſtoire de la Muſique* To. I. p. 55.

ſiſteret, neſcire ſe aperte fateretur. * *Circiter horam primam*, inquit, *ſonitum audiui: vtrum a baſi, ſiue a Coloſſo, an vero ab aliquo eum circumſtantium editus fuerit, non habeo affirmare: cum propter incertitudinem cauſae, quiduis potius credere ſubeat, quam ex lapidibus ſic compoſitis ſonitum edi.* De Chriſtianis dubium non eſt, quin hoc omne quicquid eſt, artibus, aut etiam praeſtigiis magicis Sacerdotum, in acceptis retulerint. Si etiam credimus SYNCELLO, qui id ex antiquiori vtique ſcriptore accepit, ** ipſe Cambyſes Perſarum rex, ea de re perſuaſus fuit, et hac eadem de cauſa, Coloſſum in medio rumpi iuſſit, *νομίζων ἐῖναι γοήτειαν ἐν ἀυτῷ, exiſtimans latere in ea aliquas praeſtigiatoris fraudes.* Non aliter de hoc prodigio ſenſit ſeuerus morum cenſor, IVVENALIS, quando de Statua Memnonia cecinit Sat. XV.

Dimidio magicae reſonant vbi Memnone chordae.

Et profecto rem ita ſe habuiſſe, euentus teſtatum omnibusque manifeſtum fecit. Nam poſtquam Sacra gentilium in Aegypto, per Imperatores Chriſtianos, aut plane abolita, aut ad languorem extremum redacta fuere, poſtquam Sacerdotes, reditibus opimis, omnique auctoritate ac poteſtate exuti ſunt, Statua illa altum ad hoc noſtrum vsque tempus ſeruauit ſilentium, visque illa mirifica, quam illi ineſſe credidere veteres, penitus deſiit. A temporibus Seculi IV. inclinati, et V. aerae Chriſtianae, non memini, ſcriptorem quenquam, ſiue Chriſtianus ſit, ſiue Muhamedanus, Statuae Memnoniae, ceu exiſtentis etiamnum, aut ſibi viſae, mentionem aliquam facere. Et ignoraremus hodieque, ſupereſſetne Statuae illius aliquid, niſi CLAVDIVS SICARDVS primo, eam ſe oculis vſurpaſſe, affirmaſſet, eamque poſtea RICHARDVS POCOCKIVS accurate deſcripſiſſet, et deſcriptioni elegantem Statuae Memnoniae delineationem addidiſſet. Hic igitur eſt Statuae illius antiquiſſimae et multo celeberrimae verus reſtaurator.

N 3 CAPVT

* Vide ſupra §. 1.

** In *Chronographia* p. 151.

CAPVT V.

De nomine Oſymandyae, quo Statua Memnonia ab Aegyptiis deſignari conſueuit.

Amenophin, ſiue Memnonem Aegyptium, et Oſymandyen, eundem eſſe, docet Strabo. §. 1. Neque Oſymandias Diodori, ſi is recte excutiatur, ab Amenophi, vel Memnone differt. §. 2. Eiusdem Statua Oſymandyae, eadem plane eſt cum Memnonia. §. 3. Id ipſum denique ex nomine ipſo Oſymandyae confirmatur. §. 4.

§. 1.

Amenophin, ſiue Memnonem Aegyptium, eundem eſſe cum Oſymandya, docet Strabo.

De Oſymandya in ſuperioribus quaedam iam delibauimus. Diximus autem * *Oſymandyen* ab *Amenophi*, cuius ſaxea effigies, Thebis cernebatur, diuerſum haut quaquam fuiſſe. Auctorem huius rei habemus STRABONEM ipſum, qui id, quod refert, ab incolis illius regionis accepit. Verba eius Lib. XVII. p. 559. ita ſonant: Ὁ Μέμνων ὥς φασὶν, ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων Ἰσμάνδης λέγεται. *Memnonem dicunt ab Aegyptiis Iſmandem vocari.* Quisnam ſit ille *Iſmandes*, hodie nos lateret, niſi ex DIODORO *Siculo*, diſceremus, Thebis, eodem in loco, in quo conſpicienda erat Statua Memnonia, celebratum quoque fuiſſe nomen *Oſymandyae.* Et profecto, ſi vera ſunt, quae de iſto Thebaeorum, et totius Aegypti rege, DIODORVS commemorat, credi vix poteſt, fuiſſe vllum ex omnibus Aegypti regibus, et multitudine et magnitudine rerum geſtarum illuſtriorem, et tum in patria, tum apud exteros celebriorem. Et tamen, ſi DIODORVM, et, ad quem is prouocat, HECATAEVM *Mileſium*, eximas, vix eſt inter veteres quisquam, apud quem illius nomen reperias. Apud HERODOTVM, certe, qui celebriorum Aegypti regum commeminit, fruſtra quaeras *Oſymandyen.* In ERATOSTHENIS Catalogo regum Thebaeorum, nullum videas comparere huius nominis Principem. In ipſis MANETHONIS Aegyptii Dynaſtiis, *Oſymandyas* prorſus exulat. Eam ob cauſam reperti ſunt, ** qui *Oſymandyen*, cognomen aliquod *Seſoſtris* fuiſſe, et illum in hoc tutiſſime quaeri et inueniri poſſe, perſuaſum haberent. Neque negari poteſt, res

* Synt. II. cap. I. §. 7. et cap. III. §. 3.

** PERIZONIVS Origin. Aegypt. cap. XVII. p. 306.

res geſtas, quas hiſtoria tribuit Seſoſtri, cum illis, quae in *Oſymandyae* rationibus ponuntur, permagnam habere affinitatem. Verum, vti dixi, credendum hic omnino STRABONIS teſtimonio *Iſmandem*, vel *Oſymanden*, quae nomina vnum eundemque deſignant, diuerſum ab eo non eſſe, quem Graeci *Memnonem* vocitent. Quam ſententiam video etiam * viro doctiſſimo, et in his rebus inprimis exercitato, placere et penitus probari.

Nec Oſymandyas Diodori, ſi is recte excutiatur, ab Amenophi, vel Memnone Aegyptio differt.

§. 2. DIODORVS *Siculus* adduci non ſolet, tanquam opinioni huic fauens. Et certe, ſi quis hiſtoriam eius obiter legat, illius quam dixi rei, veſtigium vix aliquod inueniet. Praeſtantiſſimi etiam viri, qui egregium hunc Scriptorem diligenti manu verſarunt, ne ſuſpicantur quidem *Oſymandyen* illius, eſſe *Amenophin*, ſiue *Memnonem*, cuius inclyta erat in Aegypto Statua. Potius, cum Statua Memnonis, et Memnonium, nonniſi trans Nilum, in Libya Aegyptiaca reperiantur **, ipſi Palatium et Mauſoleum *Oſymandyae*, cis Nilum in Arabia Aegyptiaca locant. Vbi vero DIODORI verba, ſeria et attenta aeſtimatione perpendo, ſentio quidem, eum, vbi ad hoc argumentum delabitur, non de viſu, vti STRABO, et recentiores noſtri peregrinatores; ſed de ſolo auditu, ex aliorum nempe relationibus, loqui: verum aliter tamen iudicare haud poſſum, quam omnia illa, quae de *Oſymandya*, et aedificiis ipſi conſecratis, refert, ad *Memnonem* Aegyptium, et denominatum ab eo *Memnonium*, referenda eſſe. Tradit enim optimus hicce auctor, p. 44. a primis regum Thebaeorum ſepulchris, vſque ad Monumentum Oſymandyae, decem numerari ſtadia. Et hoc circiter eſſe interuallum, quod Statuam Memnoniam a regum Thebaeorum ſepulchris disiungit, ex deſcriptione iſtius regionis Pocockiana, luculenter intelligi poteſt. Deinde ad Statuam Oſymandyae deſcribendam procedit, aitque, *eſſe omnium, quae in Aegypto reperiuntur, maximam*, id quod de Statua Memnonis, matrisque eius, vere dici poſſe, affirmare auſim. Argumenti loco ipſi eſt, quod Statuae huius *pes* plus *ſeptem excedat cubitos, vel vlnas*. In Statua vero Memnonia, quam POCOCKIVS accurate menſus eſt, *longitudo pedis, nouem decemque pedum noſtrorum eſt*, quae menſura illam DIODORI, magnitudine ſuperat. Quod ſi vero conſideres, non

* MARSHAMVS in *Canone Chron.* p. 427.

** Ita CLAVDIVS SICARDVS, dans les *Nouveaux Memoires des Miſſions*, To. V. p. 224. 225. T. VII. p. 161. POCOCK'S *Obſervations on Egypt*, p. 106. 107.

non per omnia inter ſe conuenire, veterum noſtrorumque recentiorum, modulos menſurarum, abſurdum non fuerit dicere, menſuram DIODORI, a Pocockiana, non ita longe diſcedere.

Statua Oſymandyae, a Diodoro deſcripta, eadem eſt cum Memnonia.

§. 3. Illud vero ante omnia ſententiam meam firmat, quod niſi me vana fallaxque decipit opinio, DIODORVS, de Statua *Oſymandyae* loquens, ipſum *Memnonis* nomen adhibuerit. Verba eius haec ſunt p. 44. Editionis Wechelianae, qua ſola vti datum eſt: Παρὰ δὲ τὴν εἴσοδον ἀνδριάντας εἶναι τρεῖς, ἐξ ἑνὸς τȣ̀ς πάντας λίθȣ Μέμνονος τȣ̃ Συκνίτȣ· καὶ τȣ́των ἕνα μὲν καθημένον ὑπάρχειν μέγιϛον πάντων τῶν κατ' αἴγυπτον· ȣ̃ τὸν πόδα μετρȣ́μενον ὑπερβάλλειν τȣ̀ς ἑπτὰ πήχεις. Quod ſic latine redditur: *In aditu perhibent, tres Statuas videri, ex vno ſaxo omnes, Memnonis Sycnitae opus. Harum vnam ſedere, omnium in Aegypto maximam; quae pedis ſui menſura, excedat cubitos ſeptem.* Quid ſibi hic velit *Memnon Sycnites*, ſi haec ſit genuina lectio, dictu perquam difficile fuerit. Candide fatetur illuſtris MARSHAMVS: * *Vocem hanc non capio, neque interpres, qui Statuarium intelligit; neſcio an ſit patris nomen.* Poſt eum, alius eruditus Anglus de nomine eodem hocce iudicium tulit. ** *Opus eſt Memnonis Sycnitae, Statuarii haud dubie valde celebris.* At mihi videtur locus in mendo cubare, et inſuper transpoſitione vnius vocis eſſe inquinatus. Exiſtimo eum hunc in modum poſſe reſtitui. Παρὰ δὲ τὴν εἴσοδον ἀνδριάντας εἶναι τρεῖς ἐξ ἑνὸς τȣ̀ς πάντας λίθȣ, τȣ̃ Συηνίτȣ. Καὶ τȣ́των ἕνα μὲν καθημένον τȣ̃ Μέμνονος, ὑπάρχειν μέγιϛον πάντων τῶν κατ' αἴγυπτον. Verte: *In aditu perhibent tres Statuas videri, omnes ex vno lapide, Syenite videlicet. Harum vnam Memnonis ſedere, omnium in Aegypto maximam.* Ferebant nempe, in aditu veſtibuli tres eſſe Statuas, omnes ex vno lapide exciſas, *marmore* nempe *Syenitico*, omnium totius Aegypti celeberrimo. Meminit illius PLINIVS Lib. XXXVI. cap. VIII. *Circa Syenen vero Thebaidis, Syenites* lapis, *quem antea* *** *pyrhopoecilon vocabant. Trabes ex eo fecere reges quodam certamine, obeliſcos vocantes.* De Nilometrio Syenitico ſcribit HELIODORVS Lib. IX. p. 443. fuiſſe illud συννόμῳ μὲν καὶ ξεϛῷ λίθῳ κατεσκευασμένον, *ex lapide ſecto, eiusdem*

* In *Canone Chronico*, p. 427.

** POCOCK'S *Obſeruations on Egypt.* p. 107.

*** Ex lapide hoc *pyrhopoecilo* Statuam Memnonis ſculptam eſſe, tradidit TZETZES. Vide ſupra cap. IV. §. 3.

dem Nomi (Syenite videlicet) *extructum.* Ita illic erat vertendum Et * cernuntur hodieque lapicidinae Syeniticae, ex quibus trabes illae admirandae, variaeque Statuae, olim exſcindebantur. Ex illo lapide Syenite, ſculpta quoque fuerat in Monumento Oſymandyae, Statua hominis ſedentis, Memnonis. Quis vero ille ſit, niſi quem Aegyptii *Amenophin*, Graeci vero Memnonem appellabant? cuius Statuam fuiſſe ſedentis hominis, teſtantur veteres et loquitur res ipſa. Eam porro DIODORVS ait omnium Statuarum, quae in Aegypto exiſtebant, eſſe maximam, quod de Memnonia noſtra verum pariter eſt. Si quis omnia recte exploret, videbit ea ad ſtabiliendam correctionem et explicationem meam concurrere. Neque illa, quae apud DIODORVM ſequuntur, tantum ſententiae meae obſunt, quantum forte nonnullis videri poterunt. Ita nempe auctor hicce pergit: Ἑτέρους καὶ δύο πρὸς τοῖς γόνασι, τὸν μὲν ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ εὐωνύμων, θυγατρὸς καὶ μητρὸς, τῷ μεγέθει λειπομένους. *Ferunt porro, duas alias Statuas, ad prioris illius ſedentis genua cerni, alteram a dextris, a ſiniſtris alteram, filiae nimirum et matris, prioris magnitudinem non aſſequentes.* STRABO, quod ** iam vidimus, Statuas nonniſi duas obſeruauit, totidemque ſe conſpexiſſe ***, teſtatur POCOCKIVS. At enim de tribus loquitur DIODORVS, quae proinde ab iis, quae in Memnonio viderunt STRABO, et recentiores peregrinatores, differunt. Sed bene eſt, quod ipſe Statuae Memnoniae conſpectus, difficultatem hanc omnium optime ſoluat, verbaque DIODORI explicet, aut quomodo intelligi debeant, clare doceat. Ait nempe DIODORVS, Statuae Memnoniae adſtitiſſe et a dextra, et a ſiniſtra, duas alias πρὸς τοῖς γόνασι, *ad genua.* In ipſa vero Memnonis Statua, vti eam beneficio POCOCKII delineatam habemus, crus vtrumque, et a dextra, et a ſiniſtra, circumſiſtere cernimus duas Statuas, ſexus, vt videtur, foeminei, quae a planta pedis Memnonii, vsque ad genu fere pertingunt. Tres igitur Statuae DIODORI, qui aut relatione parum accurata deceptus fuit, aut eam minus recte intellexit, re ipſa non ſunt niſi vnica, qua de re non dubitabit, qui Statuae Memnoniae effigiem, hic adiectam ipſe inſpicere, eaque quae dicta nunc ſunt, rite atque lance aequa expendere dignabitur. Pergit deinde DIODORVS:

Εἶναι

* POCOCK, vbi ſupra p. 117.
** Supra cap. IV. §. 1.
*** Vbi ſupra p. 101.

Εἶναι δὲ καὶ ἄλλην εἰκόνα τῆς μητρὸς αὐτȣ̃, καθ' αὐτὴν, εἴκοσι πηχῶν, μονόλιθον· ἔχȣσαν δὲ * τρεῖς βασιλείας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἃς διασημαίνειν, ὅτι καὶ θυγάτηρ, καὶ γυνὴ, καὶ μήτηρ βασιλέως ὑπῆρξε. *Aliam inſuper aiunt Statuam eſſe matris illius, ſeorſim poſitam, cubitorum* XX, *vno Saxo conſtantem, in cuius capite tria cernantur regiae poteſtatis inſignia, quibus ſignificetur, filiam, vxorem, et matrem regis fuiſſe.* Vides, praeter Statuam Memnonis, quae duas alias minores in ſe comprehendit, fuiſſe Statuam ſecundam, ſeorſim conſtitutam, effigiem nempe matris Memnonis, ſiue dicere malis Amenophis, aut Oſymandyae. Nam non haec prorſus concordant, cum iis ** quae et veteres et recentiores de duabus Statuis in Memnonio poſitis commemorant. Quae vero DIODORVS de aedificiis ampliſſimis et ſumtuoſiſſimis, monumentum Oſymandyae ambientibus, refert talia ſunt, vt *** eorum veſtigia et rudera etiamnum a peregrinatoribus curioſis obſeruentur.

Idem ex ipſo Oſymandyae nomine Aegyptiaco confirmatur.

§. 4. Nihil vero eſt, quod ea, quae nunc diſcuſſimus, et pro virili adſtruximus, aeque ſtabiliat, firmiusque communiat, atque ipſum *Oſymandyae* nomen Aegyptiacum. Qui linguae veteris Aegyptiacae vel tenuem tantum notitiam ſibi acquiſiuit, non poterit non mihi aſſentiri, nomen *Oſymandyae*, nihil aliud ſignificare, quam *vocalem*, ſubintellige *Statuam.* Multis oſtendimus cap. IV Statuam Memnoniam ea de cauſa tantam apud veteres conſecutam eſſe celebritatem, quod etſi lapidea eſſet, certis tamen temporibus, et proprio veluti motu, vocem ederet, tanquam loquela eſſet praedita. Hoc erat lapidis illius miraculum, a tot Scriptoribus iactatum laudibusque praedicatum. Eam ob rationem CALLISTRATVS in *Statuis*, p. 865. Coloſſum hunc inclytum vocat λίθον ἔμφωνον, *lapidem voce praeditum*, et p. 876. λίθον ἔχοντα ἐξȣσίαν φωνῆς, *lapidem facultatem vocis habentem:* Et Scriptores plures, ad teſtimonium † alibi vocati, φθεγγόμενον λίθον, *lapidem ſonantem et loquentem.* HIERONYMVS et FRECVLPHVS

* Suſpicor auctorem ſcripſiſſe γ̄ βασίλεια, ex quo librarius minus peritus fecit γ̄ βασιλείας, et alius τρεῖς βασιλείας. Eſt vero βασίλειον, ornatus, qui cernitur in capitibus Deorum Aegyptiorum, globus videlicet, aut luna corniculata, aut ſimile quid. OVIDIVS dixit *regale decus*, Metam. Lib. IX. v. 689. γ̄ βασίλεια vertere licet *regale decus triplex.*

** Vide ſupra cap. III. §. 3. et cap. IV. §. 2.

*** Vide ſupra cap. II. §. 4.

† Supra Synt. II. cap. I. §. 3.

PHVS eundem nuncupant *lapidem loquentem.* Id vero plane ſignificat *Oſymandyas*, vel, vti STRABO habet, *Iſmandes.* Nam ſermone Aegyptiorum ⲤⲘⲎ, *Sma*, dicitur *vox*, et cum praefixo articulo indefinito, ⲞⲨ-ⲤⲘⲎ, *U-Sma.* *Ti* vero, Ϯ, *dare* ſignificat. Erit ingitur Ϯ-ⲤⲘⲎ, *dare vocem*, iſt eſt *ſonare*, vel *vocem emittere*, Numer. XIV. 1. Pſalmō XLVI. 6. et LXVIII. 33. In Commentario de *Myſteriis literarum*, quem ATASIVS quidam, ſermone Aegyptiaco conſcripſit Seculo IV, et qui manu exaratus extat in Bibliotheca Bodleiana Oxonienſi, *literae vocales*, dicuntur ⲈⲦⲈ ⲞⲨ ⲚⲦⲞⲨⲤⲘⲎ, *quae habent ſonum*, et, vt mox additur, ⲤⲈϮ ⲚⲞⲨⲤⲘⲎ, *dant ſonum.* Erit igitur ⲞⲨ-ⲤⲘⲎ-ⲚϮ, *U-ſmandi*, ſi interpreteris, *dans ſonum*, vel *vocem*, et quod idem eſt, *vocalis*, ſiue *loquens.* Ex hac voce Graeci, confecerunt ſuum *Oſymandes*, vel, vti apud STRABONEM legitur, *Iſmandes.* Vero mihi admodum ſimile videtur, veteres Aegyptios, Coloſſum ſuum mirabilem, primitus quidem cognominaſſe ⲘⲚⲰⲚⲒ ⲞⲨⲤⲘⲎ ⲚϮ, *Emnoni uſmandi*, quaſi diceres *lapideum vocalem*, ſubintelligendo Coloſſum. Prior pars huius cognominis *Emnoni*, nota fuit, vt opinor, HOMERO *, ex eoque anſam forte arripuit, *Amenophin* Aegyptiorum, *lapideum*, vel *Emnoni*, confundendi cum Graecorum, vel Troianorum *Memnone.* Poſtea priori hac cognominis parte abiecta, Coloſſus, quod probabile mihi ſit, a vulgo appellari coepit ⲞⲨ-ⲤⲘⲎ-ⲚϮ, *Uſmandi*, ſiue *vocalis.* De hoc *Uſmande*, quod tamen nil, niſi *lapidem vocalem*, aut *loquentem*, ſignificat, Sacerdotes labentibus annis, forte tamen nonniſi regnantibus iam Ptolemaeis, permulta finxere, et figmentis ſuis ſtrenue peregrinis impoſuere, quae apud DIODORVM legi poſſunt.

 CAPVT

* Vide ſupra Syntagm. II. cap. II. §. 5.

CAPVT VI.

De Amenophis, ſiue Oſymandyae Diuinitate.

Nomen Amenophis, cuius in Thebaide celebratur Statua, erat ſymbolicum. §. 1. De illius Diuinitate teſtantur inprimis Inſcriptiones, in Statua eius extantes. §. 2. Plinius Memnonem videtur habuiſſe pro Serapide; ſed perperam. §. 3. Aliae quaedam de Amenophis diuinitate adferuntur coniecturae. §. 4. Amenophis probabiliter Symbolum aliquod fuit Solis. §. 5. Et quidem ver auſpicantis in Aequinoctio verno. §. 6. Coniectura haec nouo argumento illuſtratur. §. 7. Adfertur eadem de re ſententia doctiſſimi Mathematici. §. 8.

§. 1.

Nomen Amenophis, cuius in Thebaide celebratur Statua, erat Symbolicum.

Non de nihilo eſt, quod capite ſuperiori V. §. 1. obſeruauimus, *Oſymandyae* nomen, omnibus rerum Aegyptiacarum Scriptoribus, qui hiſtoriam illius regni attigerunt, ignotum eſſe, ſi vnum DIODORVM *Siculum*, et quem is ſequitur, HECATAEVM *Mileſium*, diu deperditum, demas. *Amenophin* vero, neque inter Aegypti reges, HERODOTVS, neque inter reges Thebaeos ERATOSTHENES, neque quantum meminiſſe poſſum, praeter MANETHONEM, omnino * quisquam alius commemorat. Et cum in hiſtoria MANETHONIS, ** quatuor Aegypti reges huius nominis occurrant, *** de vltimo ex iis, IOSEPHVS iudicat, eum a MANETHONE confictum, et in catalogum regum Aegypti, mala fide intruſum fuiſſe. Et quaedam tamen, quae de eo narrat MANETHO, talia ſunt, vt mihi quidem videantur, in fabulis Sacerdotum, de *Amenophi* illo tradita fuiſſe, cuius Statua mirabilis, prope Thebas conſpicienda erat. Ob rationes vero alias, MARSHAMVM in eadem quoque fuiſſe ſententia, *Amenophin* MANETHONIS quartum, a *Memnone* Graecorum haud differre, cuius nempe a Veteribus Statua tantopere celebretur, † ſuo loco monuimus. Et is tamen, ſi IOSEPHVM audimus, nonniſi in MANETHONIS cerebro extitit; inter reges vero

* Reperiebatur etiam in CHAEREMONIS *hiſtoria Aegyptiaca*, apud IOSEPHVM Lib. I. adv. Apion. §. 32. Sed is haec ex MANETHONE deſumſerat.

** Vide ſupra Synt. II. cap. II. §. 6.

*** Vide ibidem et IOSEPHVM adv. Apion. Lib. I. §. 26.

† Vbi ſupra.

vero Aegypti, locum omnino nullum habet. Non nego, MANETHONEM ipſum, * Coloſſum Thebaeum referre ad *Amenophin* ſecundum. Verum enim vero ſunt iuſtae rationes dubitandi, fuerint haec ab ipſo MANETHONIS calamo profecta, an vero AFRICANO potius in acceptis ferenda ſint. Et praeterea, quaenam quaeſo, poterit ** in tanta rerum diſcordia apertaque pugna, eſſe certitudo hiſtorica? Non poſſum igitur, quin hic adſtipuler, viro in rebus Aegyptiacis non perfunctorie exercitato, quem tale tuliſſe iudicium video. *** *Nihil incertius Amenophis iſtius aetate, quippe quem Vſſerius ad Moſis tempora refert, alii plerique ad ſeriora longe demittunt. Quod vero Manetho, vt et Chaeremon, Moſen ſub Amenophi, et quidem tertio Dynaſtiae* XIX. *rege, vixiſſe, et Iſraëlitas ex Aegypto eduxiſſe tradiderunt, id vero manifeſte ſatis arguitur ratione temporis.* &c. Et † iterum. *Verum haec omnia in incerto poſita fateor.* Rationibus certe non minimi momenti docti euicerunt, in multis rebus fidem MANETHONIS magnopere vacillare, quod et hic locum habere arbitror. Nempe nouerant Aegyptii omnes, Coloſſo celebri Thebaeo nomen eſſe *Amenophi;* ſed quis eſſet ille *Amenophis*, non omnibus forte aeque perſpicuum erat. Ego nomen huic Coloſſo impoſitum, non opinor fuiſſe alicuius regis, quippe quod in Catalogo regum Thebaeorum ERATOSTHENIS haud occurrat; verum mere ſymbolicum, ad quaedam attributa Diuinitatis alicuius, in Aegypto cultae, relatum; quamuis negare nolim, fuiſſe forte aliquos Aegypti reges, qui more paſſim in illa gente recepto, in honorem ſymbolicae iſtius diuinitatis, nomen eius quoque adſciuerint. Sed MANETHO traditiones Sacerdotum allegoricas et aenigmaticas de *Amenophi*, hiſtorice interpretatus eſt, et ad aliquem Aegypti regem, nomine eodem, aut praeditum, aut forte a ſe donatum, transtulit. Quicquid ſit, illud ſpero, cordatus quiuis rerum talium arbiter, qui omnia rei huius momenta curate expendere fuerit dignatus, haud facile inficias ibit, regno Amenophis huius Thebaei, nihil dari incertius; cum viciſſim eius diuinitas, et religioſa, quam in Aegypto obtinuit, veneratio, certa ſit, multisque modis teſtata.

* Apud SYNCELLVM p. 72.

** Praeter ea, quae dicta hic ſunt, videri etiam poſſunt, PERIZONII *Origines Aegypt.* cap. XV. p. 247.

*** Idem, libro eodem, cap. XII. p. 188.

† Idem cap. XV. p. 249.

De Amenophis diuinitate teſtantur inprimis Inſcriptiones, in Statua eius extantes.

§. 2. *Amenophin*, vel, vti Graeci eum vocant, *Memnonem*, cultu aliquo religioſo honoratum fuiſſe in Thebaide, Scriptores quidam memoriae prodidere graeci. In his PHILOSTRATVS, ex DAMIDE ſuo refert, *de vita Apollonii* Lib. VI. c. 3. *Aethiopes Memnonem lugere, tanquam morte immatura extinctum.* Et mox narrat, *Aethiopes ſacra feciſſe Memnoni Eoo.* Si HELIODORI *Aethiopica* fide videri poſſunt hac in re digna, * ex illis diſceremus, Aethiopes ſupra Aegyptum, Memnonem inter heroës ſuos, cultu publico veneratos fuiſſe. Nec minores honores eum in Aſſyria eſſe conſecutum, ** credere nos iubet OPPIANVS. Verum ſi quid recte iudico, fictio haec eſt eius Poëtica, cui aliquam veri ſpeciem ex eo conciliari poſſe exiſtimauit, quod hinc quidem, ſcriptores non pauci, natales ei in Aſſyria aſſignauerint, vbi *Suſa Memnonia* gloriae eius teſtes ſint, et quod illinc alii, in Thebaide honores diuinos eum conſecutum eſſe, literis mandauerint. Verum omnium luculentiſſime, Inſcriptiones Graecae Latinaeque, in Statua Memnonis inſculptae, teſtantur, eum etiam poſt Chriſti Domini natiuitatem, pro Deo habitum, eique honores diuinos tributos fuiſſe. Extat in crure dextro illius Statuae, Inſcriptio Graeca, mirifice corrupta, in qua haec tamen ſatis diſtincte leguntur:

ΗΚΟΥΣΕΝ ΕΛΘΩΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΤΟΝ ΗΧΟΝ.

Audiuit Praetor, cum veniſſet, DEI vocem.

Vides hic dici *vocem Dei*, quae in pleriſque Inſcriptionibus nuncupatur *vox Memnonis.* In eadem Inſcriptione et haec reperiuntur, quae ab ipſo auctore ſic ſcripta fuiſſe arbitramur:

ΠΑΡΗΝ ΘΕΩΡΟϹ ΚΑΙ ΠΡΟϹΕΚΥΝΗϹΕΝ

Adfuit Praetor, *ſacra legatione fungens ad Memnonem, eumque adorauit.*

Θεωϱοὶ dicebantur, qui nomine publico legatione ſacra ad templum alicuius Dei fungebantur, plerumque Oracula eius conſulturi. Tali legatione functus etiam erat quidam in Aegypto Praetor ad Memnonem, et aduenieus eum adorauerat. Quae in crure ſiniſtro prima legitur Inſcriptio, Trebollae nomine poſita, ita legenda videtur:

ΤΗϹ ΙΕΡΑϹ ΑΚΟΥΟΥϹΑ ΦΩΝΗϹ ΜΕΜΝΟΝΟϹ
ΕΠΟΘΟΥΝ ϹΕ ΜΗΤΕΡ ΚΑΙϹΑΡΟϹ ΕΝΕΥΩΧΕΙΝ

Cuius

* Vide ſupra Synt. I. cap. II. §. 6. ** Vide ibidem.

Cuius hic eſt ſenſus. *Poſtquam voti huius compos factus ſum, vt SANCTAM VOCEM MEMNONIS audirem, nunc illud, quod vnice cupio, reſtat, vt te Mater Caeſaris conuiuio excipiam.* In crure eodem cernitur Inſcriptio graeca, ſupra iam allata, cap. IV. §. 6. vbi et iſta occurrunt ΗΚΟΥCΑ ΜΕΜΝΟΝΟC ΤΟΥ ΟCΙΟΤΑΤΟΥ. *Audiui Memnonem ſanctiſſimum.* Alia illic habetur Inſcriptio, ſic, vt opinor, legenda:

Λ. ΦΛΑΟΥΙΑΝΟC
ΦΙΛΙΠΠΟC
ΕΚΛΥΟΝ ΜΕ
ΜΝΟΝΟC ΘΕΙΟΤΑΤΟΥ.

Lucius Flauianus Philippus, audiui
Memnonem maxime diuinum.

Cui iungo partem vltimam alius Inſcriptionis graecae, ſic conceptam:

ΘΕΙΟΤΑΤΟΥ ΝΥΚΤΩΡ
ΟΜΦΗΝ ΕΠΙ ΜΕΜΝΟΝΟC
ΗΛΘΟΝ

Noctu acceſſi, vt oraculum audirem
maxime diuini Memnonis.

Φωνὰς τὰς θείας Μέμνονος, *diuinas Memnonis voces*, celebrat etiam Epigramma graecum, a D'ORVILLIO integritati ſuae reſtitutum, quod cap. IV. §. 6. deſcripſimus.

Plinius Memnonem videtur habuiſſe pro Serapide; ſed perperam.

§. 3. Ex his, quae nunc congeſſi, omnes facile perſpicient, Coloſſum quem Graeci *Memnonium* dicunt, in Thebaide, ſymbolum aliquod ſanctum fuiſſe Diuinitatis: id tantum quaerere nunc operae pretium eſt, cuiusnam Diuinitatis. Si PLINIVM audimus, Statua, quam perhibebant Memnonis, * dicata erat in Templo Serapis, vnde ſuboriri quibusdam poſſet talis ſuſpicio, eam re ipſa fuiſſe ſaxeam effigiem Serapis. At enim, ſi genuina eſt PLINII lectio, ea hic memoriae prodidit Scriptor inclytus, quae mihi veroſimilia omnino non videntur. STRABO nonnihil antiquior Plinio, ** vbi de Coloſſo Memnonio agit, quem oculis ipſe inſpexit, Memnonii meminit quidem, nullius vero Templi Serapidis. Idem etiam *** de PAVSANIA,

* *Hiſt. natur.* Lib. XXXVI. cap. VII.
** *Geograph.* Lib. XVII. p. 561.
*** Vide ſupra cap. III. §. 3.

NIA, Plinio aliquanto iuniore, obſeruare licet. Et is quidem, licet Thebis fuerit ipſe, magnaeque huius vrbis reliquias triſtes oculis vſurpauerit, nullum tamen in vrbe hac, aut prope illam, Templum Serapidis antiquum, cognitum habuerat: nam de Dei huiusce Templis in Aegypto, huiusmodi perhibet teſtimonium. * *Apud Aegyptios plura ſunt Dei Serapis Templa; ſed clariſſimum habent Alexandrini, antiquiſſimum Memphitae.* In ipſa quoque Memnonis Thebaei Statua nihil deprehendo, quod ad Serapim antiquum, merito referendum eſſe iudicari poſſet. Tempore etiam Plinii, aedificium aliquod, Templi ſpeciem prae ſe ferens, in quo cerneretur Statua Memnonia, non crediderim ſuperſtes fuiſſe, id enim ex STRABONIS et PAVSANIAE verbis ſatis mihi colligere poſſe videor. Longum igitur illud et vere magnificum veſtibulum Templi, ** in quo initio Coloſſus Memnonius dedicatus poſitusque erat, tempore iam Cambyſis vaſtatum et forte dirutum fuiſſe, mihi quidem veroſimile fit, ita nempe, vt quaedam illius rudera, qualia et nunc conſpiciuntur, tantum ſupereſſent. Potuit vero locus ille, quem *** STRABO et alii *Memnonium* appellant, a Graecis recentioribus forte pro *Serapeo* haberi, quod Coloſſus Memnonius, illic loci poſitus, aliquid cum Statua Serapidis Alexandrini habuiſſe commune, nonnullis videretur. De ſigno namque Serapidis Alexandrini hoc videas commemorari. In Templo Serapidis Alexandriae, † *feneſtra perexigua ab ortu Solis ita erat aptata, vt die qua fuerat inſtitutum, Simulachrum Solis ad Serapin ſalutandum introferri, diligenter temporibus obſeruatis, ingrediente ſimulachro, radius Solis per eandem feneſtram directus, os et labra Serapis illuſtraret, ita vt inſpectante populo, oſculo ſalutatus Serapis videretur a Sole.* Ad rem hanc arbitror reſpicere Oraculum, quod Serapidi tribuitur in haec verba conceptum:

†† Φαιδρὴ μὲν κατὰ δῶμα θεȣ̃ καταλάμπεται αὐγή.
Ἦλθε γὰρ, ἠντιβόλησε μέγας θεὸς· εἶδεν ἐμεῖο
Κάρτος ἀμαιμάκετον. ———

Splen-

* In *Atticis*, ſiue Lib. I. p. 41.
** Supra cap. II. §. 4.
*** Vide ibidem.
† RVFFINVS hiſt. Eccleſiaſt. Lib. II. c. 23.
†† PORPHYRIVS apud EVSEBIVM Praepar. Eu. Lib. V. c. XIII.

Splendidus per tecti feneſtram illuxit Dei (Solis) *radius.*
Acceſſit enim, occurritque mihi magnum Numen:
viditque meum
Inuictum robur. ——

Tale quid ferme quotidie in Statua quoque Memnonis Aegyptii contigiſſe, Graeci perhibent, quod * ſuo loco prolixe expoſuimus. Euenire hinc potuit, vt Graeci quidam ſibi imaginarentur, eandem olim Memnonis Thebaei fuiſſe rationem, quae poſtea Serapidis Alexandrini, et vtriusque Numen idem fere ſubinnuere.

De Amenophis diuinitate coniecturae adferuntur aliae.

§. 4. Poſſet forte cuipiam in mentem venire, Coloſſum Memnonium, ex conſilio Sacerdotum Aegyptiorum, re ipſa ſymbolum fuiſſe *Diei*, ** cuius cognatum dicebant *Oſiridem*, id eſt *Solem*. *Diei* namque Aegyptios, per aliquam σωματοποιΐαν, diuinitatem attribuiſſe, *** plurimorum veterum teſtimoniis conſtat. Et conceptis verbis teſtatur EVSTATHIVS, † *ſimulachrum Diei Thebis in Aegypto auſtrali poſitum fuiſſe.* Neque me, ſi alia ad firmandam hancce coniecturam concurrerent argumenta, turbare illud poſſet, quod videamus Memnonem dici †† *Diei filium.* Reponere enim procliue eſſet, eam quam nonnulli vocant *Diem*, ab aliis, explicationis ergo, nuncupari *Auroram*, cuius filium allegorice recte dici poſſe *Diem*, quis dubitet? Alias praeterea obſeruauimus, Aegyptios ††† Solem certo reſpectu dixiſſe Solis filium, et * Lunam filiam Lunae. Cur igitur *Dies*, filius *Diei* ſano quodam ſenſu dici non potuiſſet? *Diem* certe ſtylo ſymbolico, dici poſſe filium *Solis*, nemo, vt opinor, inficias iuerit. *Solem* vero poëtae, et conditores ſtyli ſymbolici, *Diem* quoque appellant, quam nempe efficit. Inde eſt, quod in *Oraculis*, quae ſic dicuntur, *Sibyllinis*, Rhodus appelletur ** Ἡμερίη θυγάτηρ, *Filia diei.* Erat enim inſula haec *Soli* conſecrata, quod vel Rhodiorum nummi,

* Supra cap. IV. §. 2. 3.
** DIODORVS *Siculus* p. 24.
*** Vide ſupra Synt. I. cap. I. §. 3.
† In Commentario ad Dionyſ. Perieg. V. 243.
†† Vide Synt. I. loc. cit.
††† Vide *Pantheon*, Lib. II. cap. IV. §. 11.
* Ibidem Lib. III. cap. III. §. 5.
** Lib. III. p. 252. Edit. Opſopoei. Paris 1607.

numini, * in quibus Solis effigies conſpicitur, ſatis teſtantur. Ideoque Poëta de ea ſic canit:

** *Tumque domus vere Solis, cui tota ſacrata eſt.*

Verum huic tamen explicationi non leuiter obeſſe fateor, quod veteres *Diem*, Memnonis non dixerint patrem; ſed matrem. Illi igitur Memnoni ſexum aſſignarunt maſculinum, Diei vero foemineum. Eſt ad haec veroſimile, Thebis non tantum Memnonis; verum et ſeorſim *Diei* ſtatuam erectam fuiſſe, quod *** in ſuperioribus iam tetigimus. Legenti haec alia forte noua ſubnaſci poſſet cogitatio, Coloſſum Memnonium ſymbolum extitiſſe ipſius Aegypti. Illam enim Aegyptii non inepte dicere potuerunt *Diei natam*, ſicuti Poëtae, quod modo vidimus, Rhodum eadem plane ratione, *Diei*, id eſt *Solis*, *filiam* nuncupauere. Merito Aegyptus Solis diceretur filia, quia omnem ſuam fertilitatem, omnem bonorum vbertatem, Soli debet, interueniente Nilo, foecunditatem ſibi concilianti, † id enim ſibi perſuadebant Aegyptii. Solem igitur, genitorem ſuum et conſeruatorem, prima diei hora ſibi illuceſcentem, Memnon Aegypti ſymbolum, laetus excipiebat, voceque prolata ſalutabat. Erat porro Statua huius Memnonis, ex lapide ſculpta, †† qui in colorem fuſcum nigricantem vergebat, et niger etiam a veterum multis perhibetur, eoque ſymbolum Aegypti habere poteſt, ſatis commode. Solent enim veteres hanc dicere ††† *μελάγγειον*, et * *μελάμβωλον*, cuius nempe *terra* eſt inſigniter *nigra*. Hinc PHILIPPVS in Epigrammate, quod habetur in Anthologia manu exarata, ita canit:

** Αἰγύπτȣ μεδέȣσα μελαμβώλȣ λινόπεπλε
Δαῖμον. ——

Regina Aegypti nigrum ſolum habentis, linigera
Dea, Iſi. ——

Et

* SPANHEMIVS de vſu Numiſm. p. 277. 281. Edit. Belgic.
** MANILIVS Aſtron. Lib. IV. v. 764. ex emendatione Bentleii.
*** Cap. IV. §. 2.
† Vide *Pantheon* noſtrum Lib. IV. cap. II. §. 18.
†† Vide ſupra cap. III. §. 1. 4.
††† PLVTARCHVS de Iſide p. 364.
* STEPHANVS *de vrbibus* in voce Αἴγυπτος. EVSTATHIVS ad Dionyſ. v. 236.
** Haec citantur a SVIDA, in voce μελάμβωλος, vbi vide notas KÜSTERI.

Et hoc ipſum nomen etiam, quo Aegyptum patriam ſuam, ſermone vernaculo deſignabant regionis illius incolae, ⲬⲎⲘⲒ, *Chami*, et ⲔⲎⲘⲈ, *Kame*, ſignificare poteſt. Et idem hoc teſtatur quoque * PLVTARCHVS, voce nempe *Chemi*, vel *Chami* Aegyptios innuere *nigrum*. Quoniam in eo ſum, ſuperuacaneum non puto, hic monere, nomen *Amenophis* explicari poſſe ⲔⲎⲘⲈ ⲚⲞⲨϤⲒ, *Kame-nuphi*, vel ⲬⲎⲘⲒ ⲚⲞⲨϤⲒ, *Chami-nuphi*, quod Graeci, omiſſa adſpiratione, extuliſſe videntur *Amenophis*, idque ſignificare *Aegyptum bonam*. Poſſis etiam, ** quod iam obſeruaui, nec incommode, vocem eandem *Amenophis* interpretari *cuſtodem Aegypti*. Quod ſi quis explicationi huic fauens, in Memnone ſymbolum Aegypti agnoſcere vellet, non illi repugnarem, ſi Memnoni ſexus tributus fuiſſet foemineus. Terram enim *** Aegyptii, non minus atque gentes cultiores aliae, ſymbolo Deae ſexus ſequioris, deſignare aequum duxerunt. Verum enim vero Memnonem omnes ſemper crediderunt et dixerunt heroëm generis maſculini, eamque ob cauſam ſententiam hanc mihi non probari fateor. A veritate propius abeſſe cenſeri poſſet, qui Memnonem Thebaeum, ſymbolum extitiſſe Nili, ſanctiſſimi Aegyptiorum fluuii, forte hariolaretur. Nam quae in ſymbolicis imaginibus Aegypti locum habent, ea fere ad Nilum fluuium trahi quoque poſſunt. Inde igitur eſt, quod, vti veteres obſeruant, † *Nili ſimulachra, eo quod terram Aethiopum tranſiens fluuius hicce in mare delabatur, ex lapide nigro fieri conſueuerint.* Et vt alia iam praeteream, peti hinc poſſet ratio, ob quam Coloſſus Memnonius, ſeptem vocales primitus aut reſonuerit, aut reſonuiſſe perhibeatur. Vide ſupra cap. IV. §. 7. Apud Aegyptios enim †† ſeptem vocales, ſymbola aut ſigna erant totidem Planetarum. Quid vero, inquies, Nilo cum ſeptem Planetis? Dicat hoc pro me MANILIVS, cuius ſequentes verſus, ex emendatione BENTLEII adſcribo:

††† *Atque haec Niliacas demum eſt menſura per oras:*
Qua rigat aeſtiuis grauidus torrentibus arua

 Nilus,

* *De Iſide* p. 364.
** Synt. II. cap. I. §. 6.
*** Videri poteſt *Pantheon* noſtrum Lib. V. cap. III. §. 4.
† PAVSANIAS in *Arcadicis* cap. XXIV. p. 647.
†† Videri poſſunt *Prolegomena* noſtra ad *Pantheon*. §. XXV.
††† *Aſtronomic.* Lib. III. v. 453.

Nilus, et erumpens imitatur ſidera mundi
Per ſeptem fauces, atque ora fugantia Pontum.

Memnon probabiliter fuit ſymbolum aliquod Solis.

§. 5. Verum quando omnia tamen ſerio, et aequa lance expendo, ſic tandem iudicare cogor, longe veroſimillime *Amenophin*, ſiue *Memnonem*, ſymbolum aliquod fuiſſe Solis, eiusque virtutis, poteſtatis, aut ſingularis cuiusdam ad terram noſtram relationis. In ipſa profecto Aegypto, quamuis ſequiori aeuo, quosdam Sacrorum interpretes, Statuam Memnoniam habuiſſe pro aliquo Solis ſymbolo, ex Epigrammate quodam, Statuae huic inſculpto, quod * alio loco totum deſcripſimus, ſatis intelligitur, in quo Memnon ſe ipſum dicit:

Βασῖλεος ἡλίȣ εἰκονα ἐκμεμαγμένον
Regis Solis imaginem expreſſam.

Cum hac ſymboli Memnonii interpretatione conciliare non ita difficulter licet, quae de Amenophi, in fabulis ſuis aenigmaticis, Sacerdotes Aegyptii olim perhibebant, aut quae de Memnone ſuo finxerunt Graeci, fabulisque Aegyptiorum attexuerunt. Quando enim dicebatur, aut Diei, aut Aurorae, id eſt Solis orientis filius, nemo non videt, et ex iis quae capite hoc obſeruaui, iam ſic ſatis intelligi poteſt, figmenta huius generis non inepte ad Solem transferri. Quasdam Aegyptiorum fabulas myſticas, id ipſum non ita obſcure innuentes, mox inſuper adferemus. Diutius argumento huic non immorabor. Verum illud diſcutiendum nobis tamen reſtat, quamnam in ſymbolo Memnonio, vim, poteſtatemque, quamue illius ad noſtram terram relationem, Sacerdotes depingere, aliorumque venerationi exponere voluerint. Huiusmodi certe cultus reſpectum, habebant apud Aegyptios, Numina ipſorum primaria, *Amun*, ſiue *Iupiter*, qui referebatur ad Solem vernum, quemadmodum et eorundem *Hercules*, *Horus*, ſiue *Apollo*, Solis aeſtiui, *Serapis* Solis autumnalis, et *Harpocrates* hyberni ſolis ſymbolum. Praeter Deos hos Aegyptiorum Principes, qui re ipſa nihil aliud, quam beneficia Solis, tum verna, tum aeſtiua, tum autumnalia, tum denique hyberna, in imagine aliqua depingebant, habebant Sacerdotes etiam alia rerum earundem ſymbola, non quidem inter publica gentis illius Numina ſolenniter relata, et cultu populari celebrata; ſed quibus tamen ſuus aliquis honos, et quaedam venerationis religioſae ſpecies, ex Sacerdotum ſententia decernebatur. Talia ſunt ſymbola hyemis et aeſtatis, quae HERODOTVS in Templi Memphitici ambitu vidit, et de quibus haec memoriae mandauit Lib. II. c. 121. *Rhampſinitus monumenta nominis*

* Cap. IV. §. 8.

minis ſui reliquit, veſtibula Templi Vulcani, quae ad Occaſum ſpectant. E regione veſtibulorum vero, duo ſtatuit ſimulachra, viginti et quinque cubitos longa, quorum alterum, quod Aquilonem reſpicit, ac Aeſtatis nomine inſignitur, ab Aegyptiis adoratur, multisque beneuolentiae ac reuerentiae teſtimoniis condecoratur: quod vero ad Auſtrum collocatum eſt, hyemsque nuncupatur, contraria plane experitur. Huius generis ſimulachrum extitiſſe Statuam Memnonis, Soli dicatum, eiusque aliquam conuerſionem annuam referens, non temere ſuſpicor. Sed cuiusnam conuerſionis ſymbolum, Statua illa prae ſe tulerit, paucis nunc disquiremus.

Et quidem ver auſpicantis in aequinoctio verno.

§. 6. Multa ſunt, quae mihi veroſimile quondam reddiderunt, Statuam Memnonis, ex nutu regis alicuius Thebaei, vel ex Sacerdotum conſilio, Symbolum extitiſſe veris, ſiue Solis in verno aequinoctio, ver auſpicantis: Coniecturae huic robur aliquod addit regio, locusque, in quo Statuam Memnoniam erectam fuiſſe nouimus. Erat autem ille Thebais, ac ſpeciatim ager ampliſſimae Thebarum vrbis, cuius ſummum ac tutelare Numen fuiſſe *Amun*, Aegyptiorum *Iouem*, neminem eruditorum latet. In iſthoc vero Numine, Sacerdotes Aegyptii, vim et virtutem illam Solis, quam in Aequinoctio verno teſtatam facit, impenſa religione quotannis venerabantur, quod * alio loco, argumentis pluribus prolixe adſtruximus. Illam igitur regionem ornabat ſaxea Amenophis effigies, quam ſuperſtitio Aegyptiorum auita, Soli verno ſingulari modo ſacram eſſe voluerat. Accedit ad hanc rationem alia, quam MANETHONIS hiſtoria de Amenophi nobis ſubminiſtrat, quaeque ex commentariis ſacris τῶν ἱερογραμματέων effluxiſſe videtur. Narrat igitur MANETHO de Amenophi, ** *quod concupiuerit Deorum conſpectu frui, quod idem Horo quoque, vni ex prioribus regibus, contigiſſet.* Haec mihi, quod etiam teſtatus iam ſum, non videntur ſapere hiſtoriam rerum aliquando vere geſtarum; ſed fabulam Secerdotalem aenigmaticam, quae ad Theologiam ipſorum phyſicam ſpectet. Rationes, quae me, vt ita ſentirem, permoverunt, momenti ſunt non leuiſſimi. Nam 1) IOSEPHVS, vbi MANETHONIS verba adfert, obſeruare nos iubet, regem illum, quippe qui in Annalibus Aegyptiorum, locum inueniat nullum, ab vno MANETHONE confictum, et pro ſuppoſititio habendum eſſe. Itaque deſumtus non erat ex vera hiſtoria ſuperioris Aeui, verum ex

 Com-

* In *Pantheo Aegyptiorum* Lib. II. cap. II.

** Apud IOSEPHVM Lib. I. *adu. Apion.* §. 26. p. 460.

Commentariis Sacerdotum Theologicis, aut ex fabulis eorum ſymbolicis et allegoricis, ſub quarum inuolucris, mutationes naturae annuas in Coelo, et in terra, adumbrare ſatagebant. 2) Ipſa quoque illa locutio, quae hic ſe nobis offert, Θεῶν γένεσθαι θεατὴν, *Deorum conſpectu frui*, Doctrinam Aegyptiorum Theologicam manifeſto prodit. De Hercule Aegyptiorum conſimiliter HERODOTVS refert Lib. II. c. 40. *quod Iouem videre enixe cupiuerit.* Lucem quandam dictioni huic adferre videtur idem Scriptor, quando de filia Mycerini narrat, eodem Lib. c. 132. *eam oraſſe, vt poſt mortem ſemel quotannis Solem intueri ſibi liceret*, qualia ex antiquorum Aegyptiorum fabulis, de Aegypto loquentes, adferunt etiam * auctores quidam Arabes. Equidem CHAEREMON, qui in *hiſtoria Aegyptiaca* ſecutus erat MANETHONEM, rem ita narrat, ** *Iſidem in ſomnis Amenophi apparuiſſe.* Verum haec illius tantum eſt interpretatio dictionis, quam MANETHO ex Stylo et Theologia Sacerdotali mutuo ſumſerat. CHAEREMON *Deos videre*, vel *conſpectu eorum frui*, interpretatus erat *ab iis per ſomnium moneri*, et *edoceri:* quod ego verum eſſe certo quodam ſenſu, minime negauerim, quando ſcilicet de Sacerdotibus dictio illa adhibetur. Illi *** videre ſe Deos opinabantur, aut certe gloriabantur, quando aut aliis, aut etiam ſibi perſuadere annitebantur, ſe a Diis inſtinctu ſecreto impelli, aut edoceri. At in hiſtoria ſymbolica Amenophis locum id non habet. Ideoque 3) obſeruari velim, cum *Amenophi* coniungi *Horum.* Narratur enim, *Amenophin*, viſione Deorum frui eodem modo cupiuiſſe, ſicuti eadem ante ſe *Horus* pariter fruitus eſſet. Horum vero tota Aegyptus coelo locauit, Deorumque ſupremorum choro addidit. Regnum eius igitur, pertinet ad regnum Deorum, allegoricum, ſymbolicum. Tale igitur erat etiam regnum Amenophis, qui eius a Sacerdotibus perhibebatur Succeſſor. 4) Cum vero *Horus* ille, in fabulis Sacerdotum Theologicis, † certo reſpectu, cum ipſorum *Hercule* cenſeatur idem, non difficile erit lectori, ſagacis ingenii, perſpicere, fabulam Sacerdotalem vtramque, et quam HERODOTVS, et quam MANETHO refert, nonniſi ſolo nomine differre. HERODOTVS *Herculem* nominat; MANETHO vero *Horum:* de vtroque autem, qui perſaepe non niſi vnus ſunt, per-

* Poteſt hic videri *Pantheon* noſtrum Lib. II. cap. II. §. 8.
** Apud IOSEPHVM Lib. cit. §. 32. p. 465.
*** Poteſt hic conferri *Pantheon* noſtrum Lib. V. cap. V. §. 12.
† Oſtenditur hoc in *Pantheo* Lib. II. cap. IV. §. 8.

perhibent, quod cupiuerint conſpectu Deorum frui. Abunde vero * probaſſe mihi videor loco alio opportuno, fabulam HERODOTI, nec poſſe nec debere, niſi ad Aequinoctium vernum referri, ex quo conſequitur, idem tenendum quoque eſſe de *Horo* MANETHONIS. Quoniam autem, teſte Scriptore eodem, par eſt ratio *Amenophis*, id eſt, vt opinor, *Memnonis* Aegyptii, dubium ſupereſſe non videtur, hunc a Sacerdotibus, pro Symbolo quopiam veris, vel aequinoctii verni, habitum fuiſſe. Quodſi porro fabula, quam ** ſupra ex DEMETRII *Aegyptiacis* attulimus, Aethiopes a Tithono Troiam miſſos, cum circa Abydon de morte Memnonis certiores facti eſſent, illic coronas ſuas abieciſſe in ſpinas, ideoque ramos earum floribus onuſtos, coronis eſſe ſimiles, ex cerebro Sacerdotum in Aegypto prodiiſſet, et ea coniecturae noſtrae nouum conciliare poſſet praeſidium. Nouimus enim, Spinam Aegyptiacam, quam et Acaciam appellant, *** Menſe Martio, circa tempus Aequinoctii verni, flores illos protrudere, quos coronis nectendis aptos eſſe, vetuſti Scriptores obſeruant. Id vero fabulae illi confingendae, materiam dubio procul ſubminiſtrauit. Verum quia profeſſus ſum, fabulam hanc mihi quidem videri, ingenio Graecorum deberi, rem hanc ſuo loco relinquo.

Coniectura haec nouo argumento illuſtratur.

§. 7. Aliud praeterea nunc in mentem venit, de quo iudicium eſto penes lectorem cordatum. Nam ſi probari inuicte poſſet, Statuam Memnoniam, † quod ſuſpicatus quondam ſum, ante acceptam a Cambyſe cladem, quouis fere die, illuceſcente Sole, ſeptem reſonuiſſe vocales, ex eo nouum pro adſtruenda, quam lectori obtulimus, ſententia, adferri argumentum poſſet. †† Aſſerui, ſeptem vocales, Sacerdotibus Aegyptiorum, ſigna fuiſſe totidem Planetarum, quod ſi ita ſe habet, cantus illarum opportunus maxime cenſeri debebat tempore Aequinoctii verni. Et forte hoc ipſo tantum tempore, ſeptem vocalium cantus plenus et diſtinctus, ex ore Amenophis, ſiue Memnonis, audiebatur. Erat enim haec communior veterum ſententia †††, quam et Scriptores noſtri Eccleſiaſtici antiqui vtplurimum ſecuti ſunt, aequinoctium vernum principium extitiſſe mundi, in quo et curſus Plane-

* In *Pantheo* Lib. II. cap. II. §. 7. 8.

** Synt. I. cap. IV. §. 3.

*** PROSPER ALPINVS *de Plantis Aegypti* cap. IV. fol. 4. b.

† Supra cap. IV. §. 8.

†† Cap. IV. §. 8.

††† Vide VSSERIVM *de anno ſolari Macedonum*, Cap. II. et FRANCISCI SCORSI notas in Theophanis Ceramei Homilias, p. 441.

Planetarum ſumſerit initium, et ad quod poſt reuolutionem multorum Saeculorum iidem, in eodem ſitu et ordine, ſint reuerſuri. In eadem ſententia fuerunt quoque Aegyptii, qui idcirco initium annorum Aſtronomicum, ab illo Aequinoctio ducebant, etſi annum ciuilem auſpicarentur a Sirio, vel ortu caniculae. * *Aiebant, in hac ipſa genitura mundi, ariete medium coelum tenente, horam fuiſſe mundi naſcentis; cancro geſtante tunc lunam. Poſt hunc Sol cum leone oriebatur; cum Mercurio virgo; libra cum Venere; Mars erat in Scorpio; ſagittarium Iupiter obtinebat; in capricorno Saturnus meabat.* In vetuſto vero Chronico Aegyptiorum, ſcriptum inuenit SYNCELLVS **, poſt reuolutionem annorum 36525, ſecuturam eſſe reſtitutionem Zodiaci in priſtinum Statum, hoc eſt, in primi gradus Aequinoctialis ſigni arietis primum minutum, eamque eſſe illam Fabulis Aegyptiorum et Graecorum tantopere decantatam ἀποκατάςασιν Zodiaci. Et hac de cauſa Aegyptii phoenicem ſuam fabuloſam, ſymbolum voluerunt eſſe Aequinoctii verni, quod etiam *** in *Tabula Bembina*, vel *Iſiaca*, ſcite videmus depictum, quandoquidem eadem Symbolum ipſis erat ἀποκαταςάσεως, vel magnae conuerſionis annorum. Nam † *cum huius alitis vita magni conuerſionem anni fieri prodidit Manilius, iterumque ſignificationes tempeſtatum et ſiderum easdem reuerti. Hoc autem circa meridiem incipere, quo die ſignum arietis Sol intraverit.* Crediderunt igitur Sacerdotes Aegyptii, in Aequinoctio verno, quando Sol ſignum arietis ingreditur, VII. Planetas curſum ſuum, ad perficiendam mundi harmoniam, auſpicatos fuiſſe, eaque de cauſa congruum ipſis videri poterat, vt hoc potiſſimum tempore, VII vocales, totidem quippe Planetarum ſigna et ſymbola, laudes Dei Opificis reſonarent. Iudicent vero eruditi, fluxeritne ex illa Aegyptiorum doctrina, quod apud †† NICOLAVM MYREPSVM Alexandrinum *de compoſitione Medicamentorum*, Sect. XXI. cap. 1. legitur in haec verba: *Qui conficit hoc thymiama, proferat has vocales α, ε, η, ι, ο, υ, ω. Ignoretur autem is qui conficit vna cum iis, qui illi ſeruiunt: conficitur autem Martio Menſe, Sole exiſtente in primo arietis gradu, et omnia quae dicta ſunt, ſuccedent. Si vero quis ipſum geſtet in collo, aut*

* MACROBIVS *in Somnium Scipionis* Lib. I. c. XXI. p. 76.

** In *Chronograph.* p. 52. Adde hic VIGNOLII Diſſertationem de *Anno Aegyptiaco*, in *Miſcellan. Berolin.* To. IV. p. 10. 11.

*** Videri hac de re poſſunt *Miſcellanea Berolinenſia*, T. VI. p. 146.

† PLINIVS Lib. X. cap. 2.

†† Editum inter *Medicos Principes*, HENRICI STEPHANI, col. 635.

aut ſuſpendat, neque morbum, neque incantationem vllam timebit. In quocunque autem loco aut domo decumbet, nihil in hanc incantatio aut venenum poterit.

Adſertur eadem de re ſententia doctiſſimi Mathematici.

§. 8. Dum cogitationibus hiſce indulgeo, mentem ſubit et iſtiusmodi ſuſpicio, Statuam Memnoniam, eum forte ad modum conſtructam, inque agro Thebaeorum collocatam fuiſſe, vt Sacerdotibus verum Aequinoctii verni tempus, certis indiciis ſignificaret, et quodammodo annuntiaret. Ipſum nomen *Amenophis* Aegyptium, coniecturam hanc ratione aliqua mihi ſuggerebat. Priſco certe Aegyptiorum ſermone, quod * alia occaſione expoſui, ⲀⲘⲈ, (*ame*) ſubinnuit *docere*, *oſtendere*, *annuntiare*. Eodem vero ſermone ⲛ̀ⲛⲟⲩϥⲓ (*nuphi*, vel *enuphi*) dicitur *bonum*. Erit igitur ⲀⲘⲈⲛ̀ⲛⲟⲩϥⲓ, *Amenuphi*, qui *bonum* quid, vel *laetum annunciat*. Ne tamen hic per ignem incederem cineri doloſo ſuppoſitum, ante omnia conſulendum mihi eſſe duxi, collegam meum Ampliſſimum et excellentiſſimum, IOHANNEM FRIDERICVM POLAC, Iurium et Mathematum Profeſſorem, in Viadriana noſtra celeberrimum, cuius candidum animum, raramque iſthoc aeuo amicitiam, permultorum annorum vſu, et cognitam et confirmatam, toties expertus ſum. Illi igitur, quod ſaepiſſime facere conſueui, cogitata haec mea cordate aperui, et ipſius ſuper ea re iudicium mihi expetii, quod et verbis ſequentibus conceptum, ad me perſcribere dedignatus non eſt. „De Statua Memnonis, ego, ſi quid coniectura aſſequor, ſic ſtatuo: Et primo quidem, Aegyptios, Gnomonis inſtar, ad determinanda ope vmbrae, „praecipua anni tempora, Solſtitiorum nempe ac Aequinoctiorum, eam „adhibuiſſe, facile crediderim. Non parum me in iſta id confirmat „ſententia, quod eandem ob cauſam, eruditis non immerito videantur „erectae eorum Pyramides, ad cardines Coeli exacte poſitae, quae inſuper omni poſteritati documento ſunt euidenti, quanta huius gentis „fuerit iam illo aeuo, quod ad primum merito referimus, ſcientiarum „ac artium peritia, dexteritas, et hinc nec interitura vnquam memoria. „Vrbs Thebae, apud quam collocata erat inſignis illa et memorabilis „Statua, cuius longitudinem cum ipſo Stylobata, illuſtris Anglus, Richardus Pocockius, 63 pedum definit, ſecundum exactiſſimam Deſcriptionem Regni Dauidici et Salomonaei, vna cum viciniis regionibus

* In *Pantheo*, Lib. V. cap. VII. §. 5. *Iablonski de Memnone.*

„bus Syriae ac Aegypti, quam debemus inclyto illi etiam poſt funera „Mathematico, Iohanni Matthiae Haſio, latitudinem habet 25 Grad „30 Minut. quae latitudo exacte conuenit cum animaduerſionibus Pto„lemaei, qui in Geographia, longiſſimum diem Thebis, 13. horarum „et 40. minutorum ſpatio includit, cum Syenae paulo propius ad „ipſum Tropicum cancri vergentis, longiſſimus dies, horis 13, et 30 „Minutis abſoluatur. Vnde intelligimus, vtramque vrbem, intra quar„tum clima, vt loquuntur Geographi, fuiſſe ſitam. Hac nunc ſuppo„ſita latitudine Thebarum, vel Dioſpolis, facile inuenitur eius eleua„tio Aequatoris, nimirum 64. Grad. 30 Minut. adeoque altitudo Solis, „in ipſis Aequinoctiorum temporibus, quae tempore ſolſtitii Aeſtiui, „ad 88 gradus adſurgit, cum hyberni Solſtitii tempore, eadem 41 Gra„duum fit. Quibus datis Solis altitudinibus calculo Trigonometrico „facile inuenitur vmbra Statuae in ipſa meridie, tempore Solſtitii „aeſtiui, quae 2 pedum et 2 pollicum, tempore vero Solſtitii hyberni, „72 pedum, 4 pollic. et aequinoctiorum temporibus 30 pedum, vt „itaque ipſa haec vmbrae Statuae longitudo, et indicata modo menſu„ra, Thebaeos edocere potuerit, initia et media annorum, ad quae „quam maxime dirigebantur eorum curſus. Secundo, quod Statua „Memnonis, partim ad Auſtrum, partim ad Solis ortum faciem habu„erit conuerſam, facile me vt credam, inducit, Statuam hanc ſimul „effigiem fuiſſe ac Symbolum orientis ſeu noui anni: quippe quem „Aegyptii a tempore Solſtitii aeſtiui auſpicarentur. Cum enim in an„norum initiis, ad ortum heliacum Sothis, ſeu Sirii, vnice reſpicerent, „Sirius autem ipſo Solſtitii aeſtiui tempore, inter plagam Coeli meri„dionalem et Orientalem, cum ipſo Sole oriatur, ad haec reſpexiſſe „veroſimile eſt, ac veluti anni nouiter ſurgentis, annuntiaſſe auſpicia. „Vtrum vero Aegyptii cultu diuino eodem Memnonem hunc proſecuti „fuerint, quo a Romanis quondam affectum fuiſſe Ianum, nouimus, „haud audacter affirmauerim.„ Hucuſque vir doctiſſimus. Ea vero adeo ingenioſa bonaeque frugis plena mihi viſa ſunt, vt nihil inuenire aut excogitare queam, quod meliorem et opportunum magis opuſculo huic meo imponat

F I N E M.